

DZIENNIK BYDGOSKI

Wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.
Do „Dziennika“ dołącza się co tydzień „SPORT POMORSKI“.
Redakcja otwarta od godziny 8—12 przed południem i od 5—6 po południu.
Redaktor naczelny przyjmuje od godziny 11—12 przed południem.
Rekopisów niezamówionych nie zwraca się.
Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 30.
Filje: w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 2 — w Toruniu, ul. Mostowa 17
w Grudziądzu, ul. Groblowa 5.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agencjach 2.75 zł. miesięcznie, 8.25 zł. kwartalnie; przez pocztę w dom 3.11 zł. miesięcznie, 9.33 zł. kwartalnie.
Pod opaską: w Polsce 5.00 zł., do Gdańska 4.00 guld., do Niemiec 4.00 mk., do Francji i Ameryki 7.50 zł. miesięcznie.
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczanie pisma, a abonenci niemają prawa do odszkodowania.

Telefony: Redakcja 326, Naczelny redaktor 316, Administracja 315, Buchalterja 1374. — Filje: Bydgoszcz 1299, Toruń 800, Grudziądz 294.

Numer 289.

BYDGOSZCZ, sobota dnia 17 grudnia 1927 r.

Rok XXI.

Dotyczy list wyborców.

Biuro Spisu Wyborców prosi tych pp. zainteresowanych, którzy z jakiegokolwiek powodu nie wypełnili dotychczas rozesłanych formularzy względnie nie oddali zgłaszającym się po nie wysłańcom Magistratu, — o **bezwzględne oddanie tychże w Biurze Spisu Wyborców przy ul. Konarskiego nr. 6. Kto powyższej prośbie do dziś wieczora nie uczyni zadość, zostanie w spisie wyborców pominięty i będzie zmuszony wnieść odpowiednią reklamację.**

30596

Stara historia w nowej szacie.

Endecja chciałaby za wszelką cenę wskrzesić zniechwaloną przez społeczeństwo ósemkę i nadto ją rozszerzyć. „Wam myśleć nie kazano“...

Z kół Czytelników piszą nam: Niedawno temu bawił w Warszawie wybitny twórca nowego kierunku w nauczaniu i rozwijaniu słuchu muzycznego, Dalcroze. W Warszawie istnieje kilka szkół, stosujących metodę Dalcroze. Ale kilku kierowników czy kierowniczek ośwładnęło Dalcrozem i nie dopuściło go do zwiedzenia reszty szkół, odmawiając im prawa do systemu mistrza.

Podobnie dookoła wybitnych organizatorów politycznych powstają dzienniki, kluby polityczne, partje i partyjki, a wszyscy i wszystkie werbują członków, twierdząc, iż najlepiej, a raczej jedynie wiernie oddają nauki mistrza.

A biedna Polka i biedny Polak, czytając te zachwalania, pomyśli sobie: „Jeśli jest konkurencja w kupiectwie, to dobrze na tem wychodzę, bo kupcy mają dobry towar na składzie. Tymczasem w polityce coraz nowe otwierają się przedsiębiorstwa, partje i dzienniki, ale stosunki się nie poprawiają!“

Otóż i w kupiectwie niezawsze jest dobry nadmiar kupców i składów. Rodzi się nieuczciwa konkurencja; niejedni sprzedają nagle poniżej ceny fabrycznej cały towar, dany mu z fabryki na kredyt i umyka zagranicę. Żniwo dla podobnych naciągaczy stanowił okres minionej inflacji. Kto się wtenczas nie nazywał kupcem? Im większy wydrwigrosz — tem bezczelniej śmiał się ze starych, zasiedziały kupców, którzy na inflacji tracili nieraz dorobek pracy lat kilkudziesięciu. I zli „z torbami“ oni, żony ich i dzieci.

Podobny okres w polityce, karnawał polityków z pod ciemnej gwiazdy, stanowiły dotąd suwerenne rządy sejmu, który co kilka tygodni obalał premierów, — kiedy ci sami suwereni aprobowali strajk na roli, gdyby dzierżawca czy dziedzic przegnał mleczarkę nie na 1-go kwietnia i nie bez wypowiedzenia poprzedniego na Nowy Rok. Łaskawie pozwolił ten Sejm urzędować Naczelnikowi Państwa, a później prezydentowi Wojciechowskiemu. Ale czem był ten Naczelnik Państwa lub Prezydent?

Gdy chcesz, Siostrze Polko lub Bracie Polaku, kupić lub sprzedać dom, idziesz do notariusza.

Podobną rolę Sejm wymyślił Naczelnikowi Państwa i Prezydentowi.

Kiedy Naczelnik Państwa chciał korzystać z praw, jakie ma każdy notariusz, niepodpisania kontraktu, jeśli zdaniem notariusza jest on sprzeczny z ustawami państwa i działa na szkodę państwa, — czyli wyraźnie mówiąc, kiedy Naczelnik Państwa Józef Piłsudski sprzeciwił się narzuceniu przez Sejm na premiera rządu Wojciecha Korfanteo, rzucono się na Naczelnika Państwa, że działa antykonstytucyjnie, — że robi zamach stanu, że zachciwa mu się dyktatury i wreszcie, że nie myśli narodowo, gdy nie chce Korfanteo, rzekomego wyraziciela woli narodu.

A przecież nie mógł publicznie podnieść swych wątpliwości przeciw Korfanteo Piłsudski, dopóki taki czy owy sąd nie wydał wyroku na Korfanteo. Wolał Piłsudski zamilczeć wątpliwości, zniósł cały wódospad obelg prasy „narodowej“ i Korfanteo i do steru nie dopuścił.

A kiedy prezydent Wojciechowski pozwolił sobie przez „suwerenów sejmowych“ wmówić, iż nie ma nawet praw notariusza i wbrew własnemu przekonaniu zamianował rząd Witosza, Piłsudski takie podcięcie władzy prezydenta w Polsce uznał za zgubę państwa i wszczął „bunt“.

„Bunt“ z maja 1926 r. to koniec inflacji w handlu i polityce. Bunt z maja 1926 r. to śmierć paskarzy, szulerów i śmierć moralna posłów geszefciarzy, jakich ujawnił proces gen. Żymierskiego i sąd poselski nad Korfanteo. Odtąd polityka w Polsce została skierowana w normalne koryto. Porywy Sejmu przeciw rządowi były próbą wznowienia starej anarchji.

I spytasz, Siostrze Polko, i Bracie Polaku, czemu to co innego czytasz o Piłsudskim w jednym piśmie, a co innego w drugim, kiedy np. o Kościuszcze wszystkie pisma razem tylko dobrze piszą? I czemu to, co szkoła uczyła, potwierdza się naogół w życiu, a to co piszą dzienniki i mówią politycy, okazuje się kłamstwem zawyżczaj?

I odpowiem Ci, Siostrze Polko i Bracie Polaku, że Kościuszek za życia srodze był znieważany także w Polsce przez Polaków. Staszycowi zarzucano, że sfałszował sobie weksel na 6000 zł i przez długie lata prowadził proces o swą cześć; literaci w stylu Nowaczyńskiego znieważali króla So-

Korfanty na ławie oskarżonych.

Sprawa zamachu na „Polonję“ była jego dziełem?

(z) Katowice, 16. 12. (Tel. wł.) Przed Izba Karną Sądu Okręgowego w Katowicach toczyła się wczoraj rozprawa karna przeciwko Korfanteo, oskarżonemu o skłonienie niejakiego Stanisława Nitki do zrywania pracy, dokonywania zamachów bombowych na Polonję i innych różnych zbrodni,

za cenę 30 tysięcy złotych. Rozprawę uznano za tajną. Nawet usiłowania dziennikarzy o uzyskanie biletów wstępu, nie dopięły celu. Jako świadkowie zeznawali: wojewoda Grażynski i b. poseł Polakiewicz. Rozprawę odroczone.

Bloki wyborcze.

Warszawa, 16. 12. (Tel. wł.) „Robotnik“ utrzymuje, że kilkudniowe narady w sprawie utworzenia bloku katolickiego nie dały jak dotąd wyników. Znosi się na odmowę „Piasta“. W takim razie na porządku obrad stanęłaby znowu sprawa bloku „Piasta“ z Ch. D. Stronnictwo Katolicko-Ludowe oświadczyło się za udziałem w takim porozumieniu, które nie będzie skierowane przeciwko rządowi.

(z) Katowice, 16. 12. (Tel. wł.) Od paru dni toczą się między Polskiem Zjednoczeniem Pracy a Zjednoczeniem Zawodowem Polskiem (N.P.R.) rokowania, celem wspólnego wystąpienia podczas zbliżających się wyborów do Sejmu i Senatu. W rezultacie rokowań wydano wspólną odczwę wyłuszczającą zasady, stanowiące podstawę wspólnej pracy wyżej wymienionych organizacyj w okresie wyborów do Sejmu i Senatu.

Rząd kantoński zerwał stosunki dyplomatyczne z Sowietami.

Szanghaj, 15. 12. (PAT) Według oświadczenia tutejszego ministerstwa spraw zagr. rządu nacjonalistycznego, stosunki tego rządu z Rosją zostały już zerwane. Rząd uzasadnia zerwanie stosunków faktem, iż rewolucja w Kantonie została wywołana przez agitatorów sowieckich. Rząd ten rozkazał aresztować Wang-Ting-Weja i Sun-Jan-Tseja oraz innych przywódców rewolucji. Konsulaty rosyjskie, znajdujące się na obszarze, podlegającym władzom rządu nacjonalistycznego, zostały zamknięte.

Kanton, 15. 12. (PAT) Wczoraj rząd kantoński polecił aresztować 13 osób,

ponoszących odpowiedzialność za wybuch rozruchów komunistycznych, jakie miały miejsce w dniach ostatnich. Trzech z pośród aresztowanych zostało natychmiast rozstrzelanych, pozostałych zaś oprowadzono przez miasto przed wykonaniem egzekucji.

Szanghaj, 15. 12. (PAT) Wiceminister spraw zagr. rządu nacjonalistycznego doręczył sowieckiemu konsułowi generalnemu w Szanghaju paszport z żądaniem, aby ten ostatni w ciągu tygodnia opuścił terytorjum, podlegające władzom rządu nacjonalistycznego.

bieskiego, bohatera z pod Wiednia, słowem, im większe zasługi, tem większa zazdrość podłych i nikczemnych. Wszak i Świętych Pańskich znieważano, bito, podejrzewano nieraz o sprosne grzechy, mordowano. I dopiero późniejsi uczeni, ważąc zasługi i zarzuty wydawali sąd ostateczny, które pokolenia późniejsze przyjęły, nie zdając sobie sprawy, ile pracy trzeba było włożyć, aby sąd sprawiedliwy wydał.

Niejedni sąd historyków okazał się fałszywym wskutek nieznamomości wszystkich źródeł. Syn Bolesława Chrobrego, zwany przez historyków Mieczysławem Gnuśnym, okazał się w świetle najnowszych badań prof. S. Zakrzewskiego jednym z najświetlejszych i najdzielniejszych monarchów w Polsce, aczkolwiek przemoc wrogów nie pozwoliła mu dorównać czynom Bolesława Chrobrego. Podobnie złagodziła histroja sąd o Stanisławie Augustcie. Ale wiele napotykamy postaci w historii, o których sąd nie jest pewny, bohaterowie czy zbrodniarze?

— Więc nie masz sposobu, aby uniknąć skutków kłamstw polityków i dzienników? — zapytasz zrozpaczone Polko i zrozpaczony Polaku.

Owszem, są sposoby, aby się nie dać oszukać tak w handlu jak i w polityce.

Kupujesz u kupca, który mieszka w Twej parafji, uczęszcza do Twego Kościoła, którego dzieci kształcą się z dziećmi sąsiadów. Taki — przypuszczasz słusznie — musi dbać nie tylko o zysk, ale zostawić dobre imię dzieciom. Kto nie dba o żonę i dzieci, temu na dobrem imieniu ich nie zależy, ten też dobrego towaru nie prowadzi.

W polityce nie wystarczy oglądać się na sąsiadów, bo uczciwych ludzi znajdujemy w różnych partjach; wartość towaru od kupca sprawdzamy natychmiast, politycy natomiast odkładają urzeczywistnienie obietnic przeważnie na długie lata.

Kto kupuje w dużych ilościach, nie polega na zapewnieniu kupca, lecz zapoznaje się z książki o towaroznawstwie z metodami sprawdzania

jakości towaru; wreszcie posyła próbki do laboratorjów celem zbadania.

Tak też i w polityce trzeba sięgnąć do książki, do świadectwa uczonych.

Sam Roman Dmowski, gdyby przyjechał prywatnie bez zapowiedzenia do Bydgoszczy, musiałby się spytać policjanta, konduktora tramwaju, szofera a może nawet małego chłopca z gazetami, jak dostać się np. na ulicę Jagiellońską.

Większość ludzi nawet ze stopniami akademickimi wobec zagadnień polityki znajduje się w położeniu Dmowskiego, gdyby znalazł się nagle w Bydgoszczy czy innym nieznanym mieście. Robotnik i profesor sięgają po plan miasta Bydgoszczy. Robotnik i profesor musi sięgnąć po uznane obiektywne słowniki polityczne, po zbiory programów partyjnych, czytać programowe oświadczenia rządu czy posłów, a nie tylko artykuły partyjne w dziennikach. Tego nie robią u nas ludzie, którzy mają czas na przegląd mód, na teatr, kabaret, kino, na przeczytanie powieści, na słuchanie muzyki. Smak wszelki kształci się przez podsyćanie go odpowiednio dobraną strawą. **Nie będzie politykiem, kto unika poważnych dzieł politycznych, czasopism naukowych, a przestaje jedynie przy jednym piśmie partyjnym.**

Nawet tak bogaty i obiektywny organ, jak „Dziennik Bydgoski” nie może dać całokształtu pojęć o polityce. Nikt nie żąda, aby recenzent teatralny sprawozdaniem z przedstawienia Bolesława Śmiałego wyczerpał twórczość Wyspiańskiego, albo recenzent muzyczny w sprawozdaniu z koncertu wykształcił czytelnika na muzykologa.

Od redaktora politycznego wymaga czytelnik nawet wykształcony aby za niego czytał wszelkie nowości polityczne i we formie pigułki-artykułiku wsunął mu do gęby śniadanie, obiad, podwieczorek i kolację razem wzięte.

To są rzeczy niemożliwe. **Hasło: Nam myśleć nie wolno, wysunięte w Obwieszeniu i praktykowane w Związku Ludowo-Narodowym doprowadziło obóz nacjonalistyczny w Polsce do straszliwego upadku.**

Wierzę w autorytet przywódcy partyjnego, jeśli jest oparty o moralne podstawy. Etycznie wysoko stojąca osoba przesa Józefa Chacińskiego zyskała poszanowanie dla Chadeccji u wszystkich w kraju — mimo zarzutów przeciw Dymowskiemu i Korfantemu. Podobnie nawet Endecja, pochopna zresztą do lekkomyślnych zarzutów, okazała cześć przed siłą charakteru i nieskazitelną uczciwością Piłsudskiego, których dowiódł przez każdą więzienną i pobyt na Sybirze, oraz tem, że nie brał pieniędzy publicznych ani dla siebie, ani dla przyjaciół.

Korfanty bał się biedy, stąd zemknął przed wojną z endecji do Napieralskiego, przyczem mocne, ale zasłużone słowa wypisał mu w „Kurjerze Poznańskim” dr. Marjan Seyda. Zgoła inaczej pisał o Piłsudskim „Przegląd Wszepolski” z października 1903 r. Są to odległe czasy, ale wartość sądów, — jednego ujemnego o Korfantym, drugiego uwielbiającego siłę charakteru i głębokość uczuć narodowych Piłsudskiego, nie przemienia.

I gdyby w Poznaniu na czele Narodowej Demokracji stanął jak przeu wojną kurator Bernard Chrzanowski, a obok niego ks. kanonik Hozakowski jako dowód, że endecja wyrzekła się doktryny o etyce nacjonalistycznej, dalej Dr. Matuszewski ze Śremu, możnaby uwierzyć w sanację Narodowej Demokracji.

Inaczej pohopne przyczępienie się endeków do listu biskupów uważać trzeba jako zabieg znany z inflacji,

gdzie to osobnik handlujący wczoraj mydłem, dziś poleca kawę, jutro wino mszalne, a pojutrze worki do cukru. Nazwa firmy zmienia się co chwilę, a zawsze tak, jak wiatr wieje. **Niema w endecji autorytetów moralnych, niema dowodów pracy skutecznej w latach ubiegłych w wolnej Polsce, niema zdecydowanego programu. Jest tylko zawiść, że zepchnięto ją od rządów, które były bezrządem.**

Podstawą bloku, wysuniętego przez biskupów, jest zgoda. Ale nie można się godzić na podstawie ujemnej, na podstawie zawiści, przekory i złej woli.

Przykład nas pouczy. Jeśli Bank Polski ogłosi, że udziela znowu kredytu, a po ten kredyt rzuciliby się paskarze zbankrutowani, wydrwigrosze, ha, gdyby tych ludzi powołano do komisji, przydzielającej kredyty, cóżbyście na to powiedzieli, kupcy uczciwi i rzemieślnicy?

Endecja może zgłosić się po kredyt moralny, jeśli ten sam dyrektorjat, który przez swą nieudolność tyle krzywd wyrządził Polsce, nie ustąpi. Firmę endecką może ratować tylko **przymusowy zarząd sanacyjny** z takich osób jak kurator Bernard Chrzanowski, ks. kanonik Hozakowski, dr. Matuszewski ze Śremu. Oni tylko mogliby zgłosić akces Endecji do Bloku w myśl wskazań Biskupów, ale **nie bankrutów moralne** z poprzednich czasów. **X. X.**

Pożar sierocińca w Quebec.

Straszna śmierć kilkudziesięciu dzieci w płomieniach.

Quebec, 15. 12. (Pat.) Skutkiem pożaru, który zniszczył zakład św. Karola, zwęglonych zostało, jak przypuszczają, conajmniej 30 osób, w tem 12 dzieci. 14 trupów odnaleziono, a poszukiwania za pozostałymi trwają w dalszym ciągu.

Quebec, 15. 12. (Pat.) W uzupełnieniu wiadomości o katastrofie pożaru w zakładach św. Karola donoszą, że odnaleziono trupy 16 dzieci oraz jednej ko-

biety. Wiele osób, które odniosły rany umieszczono w szpitalu. Pożar wybuchł w tej części zakładu, w którym znajdowało się 371 dzieci oraz 41 zakonnic. **Dzięki bohaterstwu zakonnic wiele dzieci zostało uratowanych.** Dużo dzieci uratowano, rzucając ich z okien do sieci. Zachodzi obawa, iż liczba zmarłych okaże się większa, aniżeli dotychczas stwierdzono, gdyż brakuje jeszcze około 50 dzieci.

Kronika telegraficzna.

Kto otrzymał stypendja dziennikarskie?

Warszawa, 16. 12. (tel. wł.). Minister Dobrucki zatwierdził 4 stypendja zagraniczne dla dziennikarzy w wysokości 2.500 zł każdy. Otrzymały je panowie: Witold Giełżyński z Warszawy, Bolesław Bochmarski z Krakowa, Bronisław Skalat ze Lwowa i Feliks Chrzanowski z Poznania.

Pomorze — jak zwykle — nie zostało uwzględnione.

Dekret o reorganizacji sądownictwa.

Warszawa, 16. 12. (AW). W dniach najbliższych ogłoszony ma być dekret p. Prezydenta Rzeczypospolitej o reorganizacji sądownictwa. Dekret przewiduje okres jednoroczny dla reorganizacji sądów powiatowych i apelacyjnych, a dwuletni dla sądów okręgowych. Dekret przewiduje również usuwanie i przenoszenie sędziów w czasie przejściowym.

Zmiana krótkoterminowych kredytów Banku Polskiego na długoterminowe.

Warszawa, 16. 12. (tel. wł.). Ministerstwo skarbu łącznie z Bankiem Polskim rozważa projekt, na mocy którego Bank Gospodarstwa Krajowego wstrzymałby dyskonto weksli trzymiesięcznych, a natomiast rozwijałby szerszą działalność w dyskoncie weksli handlowych o terminie płatności dłuższym niż 3 miesiące. Zmiany te mają na celu ułatwienie naszemu przemysłowi konkurencji z importem zagranicznym, który korzysta z dłuższego kredytu.

Nie wypuszczają się piaszków z klatki.

Warszawa, 16. 12. (tel. wł.). Wczoraj sąd apelacyjny odrzucił prośbę adwokata Marzewskiego, byłego radcy prawnego Banku Gospodarstwa Krajowego o wypuszczenie go na wolność z więzienia. Również ten sam sąd odrzucił skargę, incydentalną prokurenta Banku Gospodarstwa Krajowego Muszyńskiego we Lwowie o zniesienie zapobiegawczego aresztu.

Z pod szubienicy do więzienia.

Warszawa, 16. 12. (AW). P. Prezydent Rzeczypospolitej korzystając z prawa łaski, ułaskawił skazanych na karę śmierci przez sąd dożny w Grodnie mieszkańców Grodna Ildefonsa Klimowicza i Józefa Gozderowicza.

Policja robi w „Wyzwoleniu” porządek.

Warszawa, 16. 12. (AW) Wczoraj w południe, do lokalu „Wyzwolenia” znajdującego się przy ul. Hortensji, wkroczyło kilku policjantów, w celu dokonania konfiskaty odezwy wyborczej, wydanej przez „Wyzwolenie”. Przeciwno temu zaprotestował b. poseł Bagiński, żądając okazania

pisemnego nakazu. Po upływie godziny pisemny nakaz został p. Bagińskiemu doręczony, przyczem skonfiskowano odezwę skierowaną przeciwko nowo utworzonemu na Wileńszczyźnie krajowemu stronnictwu ludowemu.

Pożar miasta Olity.

Gdańsk, 15. 12. (PAT) Z Kowna donoszą, że w mieście Olita wybuchł olbrzymi pożar. Do tej pory spłonęły wszystkie domy jednego rewiru policyjnego. Setki rodzin znalazło się bez dachu. Na miejsce katastrofy wyje-

chały straże ogniowe z okolicznych miast oraz z Kowna. Rząd wysłał do Olity swego przedstawiciela, celem przedsięwzięcia akcji ratunkowej.

Kiepura w Gdańsku.

Z Gdańska donoszą nam:

Znany śpiewak Kiepura występował wczoraj (czwartek) wieczorem w Gdańsku. Wielka sala Strzelnicy wypełniona została do ostatniego miejsca. Kiepura śpiewał z nadzwyczajnym powodzeniem tak, że oklaskom nie było końca.

Następny koncert Kiepury odbędzie się w niedzielę dnia 18 bm. o godz. 8-mej wieczorem w Strzelnicy.

Nasz traktat z Niemcami a Prusy Wschodnie.

Warszawa, 16. 12. (Tel. wł.) Stressemann udał się do Królewca, aby naradzić się z przywódcami życia gospodarczego i przedstawicielami partyj, nad ustaleniem pewnych wytycznych co do specjalnej obrony interesów Prus Wschodnich oraz portu Królewieckiego w przyszłym traktacie polsko-niemieckim.

Mussolini zapowiada wypuszczenie więźniów politycznych.

(z) Rzym, 16. 12. (Tel. wł.) Mussolini zapowiedział, iż w najbliższych dniach wypuszczonych będzie 200 więźniów politycznych, internowanych na wyspach. Wydana będzie także amnestja dla wszystkich tych, którzy byli skazani na więzienie, za obrazę Mussoliniego. Mussolini oświadczył: faszyzm nie zamierza gnębić swoich przeciwników do ostateczności.

Tragedja rodzinna w Lubichowie.

Korespondent nasz starogardzki donosi: W Lubichowie zmarł przed kilku dniami przodownik P. P. śp. Płoszaj. Pogrzeb miał się odbyć dnia 13 bm. o godzinie 11 przed południem. Tego samego dnia rano, żona zmarłego, która kłęczała obok trumny męża, nagle została tknięta paraliżem serca i zwała się nieżywa na ziemię. Stało się to o godz. 9 i pół rano. Wobec tego pogrzeb śp. Płoszaja nie odbył się dnia tego. I w dniu 15 bm pochowano razem małżonków w Bobowie, dokąd ich zwłoki przewieziono.

Wypadek kolejowy na dworcu w Śremie.

A. W. donosi nam: Dworzec kolejowy w Śremie stał się widowiskiem niezwyklej katastrofy. Oto podczas przetaczania parowozu z jednego toru na drugi, parowóz tak silnie uderzył w wagon towarowy, że ten wyskoczył z szyn i siłą rozpędu zupełnie zdemolował pobliski domek kolejarza. Szczęściem, że w domu nie było podówczas nikogo, gdyż katastrofa pociągnęłaby za sobą ofiary w ludziach.

AKWAWIT

Najprzedniejsze wódki i likiery

SPECJALNOŚĆ: ←

Wypalanki Winne — Żytniak Wielkopolski — Cherry Brandy
Orange — Curaçao Blanc — Tarniowa Nalewka Gwiazdkowa.

Niepodzielność granic polskich na Wschodzie — w oświetleniu Burcewa.

Czy St. Brzozowski był na usługach ochrony carskiej?

(Wywiad dla „Dziennika Bydgoskiego” ze słynnym działaczem rosyjskim Burcewem.)

Znakomity działacz rosyjski, polityk i dziennikarz, p. Burcew, udzielił naszemu korespondentowi warszawskiemu wywiadu na dwa bardzo ciekawe tematy. Dotyczą one naszych granic wschodnich oraz sensacyjnej sprawy udziału słynnego pisarza polskiego St. Brzozowskiego w pracach warszawskiej ochrony.

P. Burcew jest rozżalony na stołeczną prasę, która, jego zdaniem, skrzywdziła go. Dziennikarze warszawscy nie powtórzyli cytelnikom jego wynurzeń politycznych, jeno na ich marginesie wypowiedzieli sądy własne, co było też powodem całego szeregu przykrych nieporozumień. Do ich rzędu należy również enuncjacja jednego z pism porannych, że emigracja rosyjska nie uznaje obecnych granic wschodnich Rzeczypospolitej.

— Chciałbym — oświadcza na wstępie szanowny nasz rozmówca — obeznajmie czytelników z moim światopoglądem. Bolszewicy są uzurpatorami i dlatego wszelkie umowy przez nich zawarte nie mogą nas obowiązywać. Bez różnicy, czy to traktat z Anglią, czy z Francją, czy z Polską zawarty, nie możemy tych umów zaakceptować, gdyż ci, którzy paki te podpisywali, są naszymi wrogami. W naszym pojęciu bolszewicy są nie tylko uzurpatorami, ale i adrajkami ojczyzny. Nie kto inny, jak właśnie Lenin — woła p. Burcew z zapalem — w czasie wojny europejskiej zmówił się z wrogiem ojczyzny naszej, z Niemcami. Gdyby nawet bolszewicy wydali nową tablicę mnożenia, w której byłoby powiedziane, że dwa razy dwa cztery, nie zaakceptowalibyśmy tych twierdzeń a priori. Bardzo możliwym jest, że przyjdziemy do tych samych wniosków, że powiemy to samo, co bolszewicy twierdzili, ale stanie się to dopiero po naszym rozpatrzeniu.

— Nie akceptujemy — ciągnie dalej nasz interlokutor — i tego nigdy nie uczynimy, umów czy traktatów politycznych, podpisanych i zawartych przez bolszewików. Zastrzeżenia w tej mierze złożył wszystkim rządów europejskim, które weszły w kontakt z bolszewikami, Rosyjski Komitet Narodowy z siedzibą w Paryżu, którego jestem wiceprzewodniczącym i dlatego ustosun-

kowaliśmy się względem traktatu ryskiego w sposób podobny, jak to uczyniliśmy w swoim czasie względem umów anglo-sowieckiej, włosko-sowieckiej i t. d.

— Jestem z przekonania — oświadcza p. Burcew — republikanin i demokracja i z tej racji jestem przyjacielem każdego wolnego narodu i państwa, a zatem i Polski. W chwili wybuchu rewolucji w 1917 roku, nie czekając na oświadczenie ze strony polskiej, ogłosiliśmy niezależność Rzeczypospolitej Polskiej. Również nadal będziemy przyjaciółmi Polski, a wolna Rosja musi pogodzić się z wolną Polską. Zawrzemy pokój, który zabezpieczy wszystkim bytowanie w Rosji i w Polsce. Jako holdownicy demokracji na całym świecie i z tego też powodu nieustępliwi obrońcy Ligi Narodów, uczyniliśmy wszystko, aby instytucja ta była potężna i autorytatywna. W ułożeniu przyszłych stosunków polsko-rosyjskich niewątpliwie uszanujemy wolę i zdanie Ligi Narodów, instytucji, którą zarówno Polacy, jak i my, uznaliśmy bez zastrzeżeń. Autorytet tego zgromadzenia jest rekojmią dostateczną, że w przyszłości dojdziemy do porozumienia polubownego. Oto dlaczego dla mnie nie istnieje zagadnienie traktatu ryskiego. Natomiast zarówno my Rosjanie, jak i wy Polacy mamy jednego wspólnego wroga — bolszewików w Moskwie. Nie może być mowy o normalnym biegu życia publicznego, póki u steru władzy w Kremlu znajdują się przyjaciele waszych braci Dzierżyńskiego i Marchlewskiego.

— Celem mego przyjazdu do Polski było właśnie zwrócić uwagę polskiej opinii publicznej na powyższe zagadnienie natury zasadniczej, gdyż jestem przekonany, że stoimy u progu nowych wydarzeń w Rosji i wielkich zapasów z bolszewikami. Zwycięzimy ich i władzę w Rosji stanowiąc będą ludzie inni, którzy rokować będą z całym światem, jak zwolennicy pokoju. Nie poróżnimy się z Polakami, ponieważ pragniemy pokoju i przyjaźni z nimi, jako z naszymi sąsiadami.

— Błędem jest twierdzenie — podkreśla p. Burcew — że bolszewicy nie są już niebezpieczni. Bolszewicka nawałnica była nie tylko niebezpieczna w 1920 r., kiedy od-

palono najeźdźców z Warszawy, ale jest i obecnie groźna. Wówczas o pierś żołnierza polskiego rozbiło się pragnienie wtargnięcia do stolicy Polski, ale dziś bez walki rozstępli się oni na ulicy Poznańskiej (siedziba poselstwa sowieckiego. Przep. Red.).

Młodość i powab

można przedłużyć przez staranne stałe pielęgnowanie skóry, na czem się znają tak dobrze zwłaszcza panie artystki. Za pomocą kremu Nivea można usunąć zmarszczki, plamy i spierzchnięcia skóry, które przedwcześnie postarzają twarz, gdyż krem ten zawiera środek cuceryt, który przedłuża i potęguje naturalne funkcje skóry. A więc oddala starość.

Krem Nivea.

— Dla bolszewików sprawa granic państwa jest kwestją drugorzędą i prawie bez znaczenia. Sedno ich sprawy leży na tej samej płaszczyźnie, co w 1917 r. Wówczas zaarrestowali najwyższe władze w Rosji; zorganizowali sowieci robotników. Również dziś dążą do tego samego, ale w Warszawie. Pragną oni zamknąć w więzieniu Piłsudskiego i wszystkich przedstawicieli władz polskich, zawiesić wszelkie wydawnictwa, a ich drukarnie oddać w ręce nakładców komunistycznych, zorganizować sowieci robotniczo-soldackie i t. d. Nasz stosunek do bolszewików wyraża się w jednym słowie — precz!

— Ponawiam moje twierdzenie — kończy p. Burcew — że kto walczy z bolszewikami, niech wie, że bez naszej pomocy, t. j. bez nas Rosjan — antybolszewików w postaci Rosyjskiego Komitetu Narodowego, bolszewików rosyjskich, a zatem i swoich domowych, nie pokona.

Po wysłuchaniu poglądów politycznych p. Burcewa — zapytaliśmy naszego informatora, czy nie zmienił swego zdania co do Brzozowskiego.

Celem zapoznania Czytelników z tem w swoim czasie głośnej sprawy Brzozow-

skiego, w krótkich słowach opowiemy, że p. Burcew wstawił się sensacyjnymi rewelacjami, dzięki którym ujawniono, iż wybitni rewolucyjni działacze, jak Rosjanin Azew, autor „Płomieni” St. Brzozowski i wielu innych byli na usługach carskiej ochrony.

Jak wiadomo, czyniono kilkakrotnie próby zrehabilitowania nadmienionego polskiego pisarza, jednakowoż nie słychać było o uwieńczeniu tych usiłowań wynikiem pomyslnym.

P. Burcew na wstępie zaznacza, że zagadnienie Brzozowskiego to wyłączna sprawa Polaków.

My, Rosjanie — twierdzi p. Burcew — możemy być badani jedynie w charakterze świadków w tej sprawie, decyzja co do rehabilitacji Brzozowskiego należy jednak do was, Polaków. Nasze sądy w sprawie Brzozowskiego Polaków nie obowiązują.

Moim zdaniem — kontynuuje rozmówca — powinniście wyłonić specjalną bezpartyjną komisję, któraby ostatecznie, po zapoznaniu się z całym materiałem, wypowiedziała opinię o winie lub względnie niewinności Brzozowskiego.

Podobna komisja została utworzona w 1909 r. w Krakowie i na jej życzenie przyjechałem z Paryża do starego grodu wawelskiego. Za moją namową przyjechał też p. Bakaj — b. urzędnik warszawskiej ochrony, któremu zawdzięczam moje wiadomości rewelacyjne o udziale rozmaitych partyjników-rewolucjonistów w pracach ochrony. P. Bakaj odpowiedział na wszystkie pytania nadmienionej komisji polskiej. Bardzo żałuję, że komisja ta nie zakończyła swoich prac i że po dziś dzień nie wyłoniono innej podobnej komisji. W ciągu lat piętnastu niezliczone razy udzielałem wyjaśnień przedstawicielom prasy na temat Brzozowskiego. Nawet w ostatnich dniach debatowałem przez kilka godzin z jego obrońcami, niestety nie usłyszałem z ich ust argumentów, któreby skłoniły mnie do zmiany zdania w tej sprawie.

— Na sprawę Brzozowskiego — snuje dalej swoje wynurzenia p. Burcew — patrzę w 1927 roku tak samo, jak 20 lat temu. Wysoce ten utalentowany pisarz, jak zresztą

Antoni Marczyński.

11)

Królowa Othe.

POWIEŚĆ FANTASTYCZNA.

III część trylogii p. t.:

„WYSPA NIEZNANA”.

(Ciąg dalszy).

Gdzieś coś zaszemrało tak delikatnie, że chyba nikt nie dosłyszał. Gdyby wszystkie spojrzenia nie zawisły na ustach starca, gdyby choć jedne żrenice patrzyły na oblicze groźnego boga płomieni, zoczyłyby, że wylupiające gałki oczne posągu drgnęły i na dwa palce w dół się obsunęły, ukazując wąskie szpary czarnych oczodołów... Ale wszyscy czekali przecież odpowiedzi arcykapłana i ku niemu mieli wzrok skierowany.

— Nie przyzwalam — odparł wreszcie najdostojniejszy. — Nie przystoi słudze Baalowemu kalać rąk krwią człowieka, choćby ta krew należała nawet do takiej nierządniczy, jak Othe...

— Jaktó! — zawołał zapalczywy Ulam. — Czyliż nie zabijamy ludzi, sprawując nasze święte ofiary?

— Nie zabijamy ich, młodzieńcze... Ich zabija On — tu suchy drżący palec starca wskazał na posąg, którego wielkie oczy drgnęły w tymże momencie po raz wtóry i zamaryły w bezruchu...

Emnoch-cstrowidz, który taki przydomek otrzymał dzięki niezwyklej wprost bystrości wzroku, przetarł sobie kulakami zdumione oczy, lecz nie rzekł ni słowa.

Arcykapłan znowu głos zabrał. — Teraz przemówi Sycheus-lekarsz. Doniósł mi, że ważne przynosi nowiny... Wymieniony potakiwał głową, a otrzymałszy prawo głosu, zerwał się szybko ze swej ławy.

— O najdostojniejszy i wy bracia, słuchajcie! Wargi mnie pieką, by wam zwiastować wieść, wieść radosną, jakiej żaden z was nie oczekiwał z pewnością... Wieść ta...

— Mówże już, bracie — przerwał mu niecierpliwym zawsze kapłan imieniem Ulam.

— Otóż posłuchajcie. Pewnego dnia przybył do mnie młody rybak z pismem od Syfaxa.

— Od Syfaxa?

— Od małżonka Othe?

— Tak jest.

— I cóż? Żyje-li? Trzyma się w zdrowiu? — padały pytania.

Arcykapłan wznosił rękę, a na ten znak uciszyło się odrazu:

— Nie przerywajcie mu — powiedział spokojnie, lecz stanowczo.

— Więc tedy — ciągnął Sycheus-lekarsz — otrzymałem pisanie Syfaxowe, w którym on wzywa mnie, jako lekarza, bym natychmiast przybył do chorego...

— Więc zachorzał — wyrwał się Ulam i umilkł natychmiast, wspomniawszy rozkaz arcykapłana.

— Syfax pisał jeszcze, że nie wzywa żadnego ze znachorów, bo to są sami truciiele i tylko we mnie wierzy po dawnemu. Zatem wybrałem się czempredziej, dotarłem do „Zatoki pereł”, a potem idąc szczytami wzgórz, do chaty Syfaxowi... I zdumiałem się bardzo, ujrzawszy jego w najlepszym zdrowiu, dźwigającego na plecach ogromne nareczce polan, które własną ręką na ogień narabiał... „Chorym jest kto inny”... rzekł, zgadując treść mych spojrzeń pytających... „Ktoś, na kim mi bardzo zależy, kogo muszę przy życiu utrzymać”. Skinąłem głową i poleciłem się zaprowadzić do chorego... Wówczas Syfax ujął mnie za rękę. „To niemożliwe. Ja ci dokładnie opiszę przebieg choroby, a ty dasz mi leki... Ja ci dobrze

zapłacę. Znalazłem takie perły, jakich niema nawet w skarbcu mej niewiernej małżonki”.

Sycheus-lekarsz odpoczął chwilę i tak dalej ciągnął:

— Po długich sporach musiałem przystać. Syfax opowiedział mi, że ów człowiek był przed laty raniony kulą z grzmących rur Olbrzymów. Kula przeszła piersi na wyłot, a upływ krwi spowodował wielkie wycieńczenie. „Znalazłem ją... go” poprawił się szybko. Uważcie, bracia! Syfax w ciągu gorączkowej rozmowy pomylił się o powiedział najpierw „ją”, a potem się poprawił. Nie uszło też mego oka jego wielkie zmieszanie... Udałem jednak, że się niczego nie domyślałem, że nie zauważyłem jego omyłki. „Znalazłem go” mówił Syfax dalej „nad brzegiem morza, nieprzytomnego, bez ducha. Zapiłem go do pobliskiego lasu”. Nie będę wszystkiego opowiadał, bo trwałoby to nazbyt długo. Otóż, bracia, Syfax opiekował się gorliwie rannym, wyleczył go po długich miesiącach i zatrzymał w swej chacie, którą sam zbudował. Ale rana po straszliwym pocisku dawała znać o sobie. Ów człowiek chorzał, kiedy nadeszła pora deszczowa, kaszlał, pluł krwią obficie i wychudł jak szczonek. Potem przyszło polepszenie. Chory jakby wyzdrowiał. Pomagał Syfaxowi w pracy, warzył strawę... Uważcie bracia: warzył strawę, co przecież do niewieściach zajęć należy...

— Mów krócej — przerwał arcykapłan. — Wiele jeszcze spraw mamy do obmówienia.

— Dobrze, o najdostojniejszy. Owóż tedy przyrzekłem Syfaxowi, że przyrzadzę potrzebne zioła, lecz ciekawość mnie paliła użreć tego chorego, czyli też chorą, jak słusznie mniamałem. I kiedy noc nadeszła, a Syfax zmorzony usypiającym wywarem, jaki mu podałem, za-

snął jak zabity, zwlokłem się z postania i zacząłem poszukiwania. Wreszcie znalazłem drzwi od izby, która nie posiadała żadnego okna. Uchyliwszy je, posłyszałem niespokojny oddech śpiącego człowieka. W izbie tej płonęła lampka oliwna. W jej blaskach ujrzałem na tapczanie jakąś postać, a przybliżywszy się ostrożnie, ujrzałem twarz. I słuchajcie bracia... To była twarz Sofonizby, córki kapłana Hannonna...

— Co?!?! Czyśmy dobrze słyszeli?

— Moja siostra żyje?! — wrzasnął Ulam.

— Żyje „Mścicielka”... Żyje!!

— A myśmy jej pomnik wystawili na „Placu dwustu kolumn”...

Władca dłoń arcykapłana musiała znowu uciszać wrzawę.

Sycheus-lekarsz kończył swą opowieść temi słowy:

— Długi czas patrzyłem, nie wierząc oczom. Ale ja ci przecież znalazłem tę Sofokruczowłosą od dziecka maleńkiego, znałem ją, kiedy z mężnymi powstańcami gotowała kres panowania wrogich najeźdźców. Patrzyłem długo, jako rzekłem, a naza jutrz, udając, że nie wiem, spytałem Syfaxa, czy chory ma dość światła słonecznego tam gdzie leży i dosyć świeżego powietrza. „Czemu pytasz?” — zagadnął podejrziwie. „Bo to najważniejsze lekarstwo dla takiego, co kasła i krew swą wypluwa” odparłem. „Dobrze” rzucił krótko. Jeszcze dwa dni tam bawiłem, jeszcze dwa razy zachodziłem do izby, gdzie leżała ona. Wiedziałem, że się nie zbudzi, bo w pokarmach, jakie jej nosił Syfax, była dawka nasennego wywaru. Więc stwierdziłem naocznie i słowem swoją rękę, że Sofokruczowłosą żyje i ukrywa się w chacie Syfaxa! Najdostojniejszy arcykapłanie, ja skończyłem.

(Ciąg dalszy nastąpi).

sam się przyznał, że młodych lat popełnił pewne błędy. Początkowo dopuścił się czynów, zresztą w jego pojęciu niewinnych, bo utrzymywał jakieś tam stosunki z warszawskim policmajstrem, następnie zaś ugrzązł coraz głębiej w tem bagnie, bo pozostawał w stosunkach z naczelnikiem warszawskiej ochrony, „informując” go o polskim życiu politycznym. Bardzo możliwym jest, że nie chciał lub nie „wydawał” władzom rosyjskim tajemnic partyjnych, chociaż nie jest wykluczone, aby tego przez przypadek nie czynił. Brzozowski spostrzegł się potem, że dopuścił się grzechu i zrozumiał, że cała okropność sytuacji, zbiegł do Krakowa. Oto wszystko, co dowiedziałem się od nadmienionego Bakaja. Niezwłocznie wtajemniczyłem w tę sprawę nader kompetentnych działaczy polskich, którym pozostawiłem pełnię swobody w wykorzystaniu tych materiałów. Na tem również skończyła się moja rola w sprawie Brzozowskiego. Muszę nadmienić, że rewelacje Bakaja przez wydobyte na światło dzienne matactw niektórych prowokatorów, jak np. Azewa, miały kolosalne znaczenie. Na Bakaja spoglądałem zasmucony z ufnością. Byłem przekonany, że zawsze mówił prawdę. On był zawsze dokładny i szczery w swoich wiadomościach. Obecnie, po opublikowaniu archiwów rosyjskiego departamentu policji, stało się jasnym, że wszystkie rewelacje Bakaja były zgodne z prawdą. Nie mam żadnych powodów do powątpiewania w prawdziwość Bakaja w odniesieniu do Brzozowskiego.

Warszawa, w grudniu.

E.

Z KRAJU.

Warszawa, 14 12. (Pat.) Komisarzem rządowym kartelu naftowego został mianowany inż. Katrzeciak, jeden z dyrektorów państwowych zakładów naftowych.

Z ruchu służbowego w ministerstwie reform rolnych.

Inżynier mierniczy Antoni Cendler (Okre-gowy Urząd Ziemi w Poznaniu) został z dniem 31 sierpnia br. zwolniony.

Praktykant Józef Cizak i Eustachy Stawiarski (Okr. Urząd Ziemi w Grudziądzu) zostali zamianowani prowizorycznymi asystentami mierniczymi.

Napad na handlarza mąki.

Z Cieszyna donoszą: Pod Aleksandrowem dokonano zuchwałego napadu bandyckiego na handlarza mąki Geharda, który uprzednio zainkasował właśnie znaczną sumę pieniędzy. Napaściny rzucili się na niego z łaskami i, bijąc go, usiłowali wyrwać mu tekę z pieniędzmi. Znajdujący się w pobliżu ludzie przybyli na rozpaczliwe krzyki Geharda, zostali jednak przez bandytów steroryzowani rewolwerami. Gehardowi udało się jednak wyrwać z rąk bandytów, którzy zbiegli.

Schwytanie pięknego orla.

Zawiadowca bażanterni książęcej w Reptach Starych (w Tarnogórskim) Trusz, schwycił w tych dniach orla skalnego o dwumetrowej rozpiętości skrzydeł.

Kara za napad na policjanta

Za napad na posterunkowego policji skazał sąd powiatowy w Pszczynie niejakiego Franciszka Przepalińskiego na cztery miesiące, a Józefa Jaromina na 6 tygodni więzienia.

Umysłowo chory nieznanego nazwiska.

W zakładzie dla umysłowo chorych w Lublińcu znajduje się mężczyzna nieznanego nazwiska umysłowo chory, lat 21, wzrost 170 cm, postać wysmukła, nos zadarty, włosy i brwi czarne. Policja prosi o wszelkie wiadomości odnośnie do wymienionego chorego.

Aresztowanie sprawców napadu bandyckiego po ośmiu latach.

W maju 1919 r. dokonany został napad rabunkowy z bronią w ręku na mieszkankę wsi Mikułki gm. Radziwiłów powiatu szczuczynskiego, Marjanę Karbowską, której zrabowano wówczas 1200 rubli rosyjskich. Dopiero obecnie po ośmiu latach udało się ustalić, że napadu tego dokonali mieszkańcy wsi Słucz powiatu szczuczynskiego, Mocarski, Gwaliński, Wiśniewski, Tarnowski, Kadubowski i Kwiatkowski. Zostali oni aresztowani.

Zjazd okręgowy delegatów niższych pracowników poczt i telegrafów.

Ogólne bołaczki niższych funkcjonariuszy pocztowych. — Pod uwagę panom naczelnikom. — Sprawozdanie zarządu. — Uchwalenie rezolucyj.

W dniach 11 i 12 bm. odbył się w Bydgoszczy zjazd okręgowy delegatów niższych funkcjonariuszy poczt i telegrafów. Zagał zjazd prezes okręgowy, p. Jagielski, który powitał przybyłych delegatów, przedstawicieli władz pocztowo-telegraficznych w osobach pp.: referenta Wilka i sekretarza Fereta, przedstawiciela I. K. R. w osobie referenta Gardziela, przedstawicieli prasy oraz przybyłych gości w osobach pp.: Smolińskiego, prezesa okręgu warszawskiego, Chamskiego, sekretarza zarządu głównego w Warszawie i Cenker, sekretarza okręgu poznańskiego. Na przewodniczącego zjazdu powołany został p. Bobrowski z Smętowa, sekretarstwo objął p. Pułfont, jako lawnicy zasiadli pp.: Czerwiński z Tczewa i Siuchiewicz z Nowego. Po stwierdzeniu mandatów delegatów, których było 25, sekretarz centralnego zarządu w Warszawie, p. Chamski zdał sprawozdanie z działalności zarządu, a następnie sekretarz okręgu poznańskiego, p. Cenker, wygłosił dłuższy referat, w którym szczegółowo omówił bołaczki trapiące niższych pracowników pocztowych. Prelegent nawoływał do jednoczenia się, aby znikły różnice dzielnicowe, gdyż wszyscy jesteśmy dziećmi jednej matki i bronie jej razem będziemy. Podkreślił następnie konieczną potrzebę poprawy bytu niższych pracowników, którzy w oczekiwaniu przyrzeczonej im przez p. ministra Bartla podwyżki, znoszą stale niedostatek, również od dłuższego już czasu oczekują pracownicy przeszerogowania ich do wyższych szczebli, a brak pragmatyki i stabilizacji czyni ich los niepewnym. Urlopy, mimo przyrzeczeń, nie są uregulowane i w wielu wypadkach zależne są od dobrej lub złej woli pp. naczelników; rozdzielanie zapomóg w niektórych urzędach, pozostawia wiele do życzenia, jak również niewłaściwe traktowanie niższych funkcjonariuszy przez niektórych urzędników oraz używanie ich do czynności najniższych, jak sprzątanie i czyszczenie ubikacji, palenie w piecach, rąbanie drzewa i t. d. Krzywdzącym jest niedopuszczenie dzieci niższych pracowników do wyższych szkół państwowych. Jesteśmy lojalnymi wobec naszego państwa i władz naszych — mówił prelegent — ale chcemy żyć, chcemy mieć minimum egzystencji, bo na nas spoczywa sprawność służby pocztowej i my, niżsi pracownicy, jesteśmy wałem ochronnym polskości na Pomorzu. Prelegentowi podziękowano oklaskami.

Rozwinięta się dyskusja, w której zabierało głos wielu mówców, uskarżając się na różne niedomagania niższych pracowników. Użalano się, że w niektórych urzędach panowie urzędnicy i naczelnicy nie mogą jeszcze nauczyć się traktować po ludzku niższego pracownika, nie chcą w nim widzieć bliźniego, lecz często terroryzują go, obciążając pracą nad siły nietylko urzędową, ale używa się pracowników do posług osobistych pp. naczelników. Dyżury nocne pracowników odbywają się w warunkach okropnych, po całodziennym, zaledwie pracowniku zdąży spocząć kolację, udaje się na t. zw. dyżur nocny, podczas którego musi strzedz pilnie bezpieczeństwa urzędu, a rano po nieprzespanej nocy, znów udaje się na całodzienną służbę. Skutkiem zmniejszenia rejonów, w niektórych miejscowościach, jak np. w Toruniu, listonosze zmuszeni są odbywać po czterdzieści kilka kilometrów dziennie. Użalano się również na lekceważącą obojętność ze strony władz w załatwieniu wniosków niższych pracowników, na niedostateczną opiekę lekarską, na niedopuszczanie niższych pracowników do egzaminów i wiele innych.

Zabiera następnie głos przedstawiciel władzy pocztowej, p. Wilk, który uznaje w zasadzie wiele krzywd, jakie się dzieją niższym pracownikom, jednak władze opiekują się nimi i w miarę możliwości będą dążyć do poprawy. Życzy sobie, aby zapanowała harmonia między niższymi pracownikami a władzami, dla dobra państwa. Przedstawiciel władzy starał się zaprzeczyć niektórym faktom, jednak zebrani zobowiązali się dać dowody na poparcie czynionych władzom zarzutów.

Po przerwie obiadowej nastąpiło sprawozdanie zarządu okręgowego z jego działalności, z którego to sprawozdania wynika, że okręg liczy 1894 członków. Wszystkich uchwał ostatniego zjazdu zarząd przeprowadził nie był w stanie, gdyż tam, gdzie idzie o wydatki, władza jest oporną. Zarząd stwierdza, że naczelnicy urzędów nie załatwiają spraw pracowników, a często służne i prawne ich żądania załatwiają po swojemu, albo wcale nie załatwiają.

Następnie składa sprawozdanie prezes grupy technicznej, p. Wawrzyński. Ze sprawozdania wynika, że monterzy wszystkich okręgów zostali przeszerogowani o dwa szczeble wwyż oraz przyznano im za wy-

jazdy 41 gr. za klm.; tymczasowi robotnicy otrzymali prawo zdawania egzaminów po odbyciu 5-letniej służby; członków grupa liczy 64.

Komisja rewizyjna znalazła wszystko w wzorowym porządku i wniosła o udzielenie zarządowi absolutorjum.

Nad temi sprawozdaniami wywiązała się ożywiona dyskusja, w której poddano ostrej krytyce szkodliwą dla organizacji działalność byłego prezesa p. Szulca, a podnoszono zasługi obecnego zarządu z prezesem p. Jagielskim na czele, szczególnie zaś wyrażono gorące uznanie sekretarzowi, p. Chmarze. Po przeprowadzonej dyskusji uchwalono jednogłośnie absolutorjum ustępującemu zarządowi.

Po załatwieniu tych spraw przystąpiono do wyboru nowego zarządu; komisja matka wysunęła kandydatury, które jednogłośnie przez aklamację zostały przyjęte. Do zarządu okręgowego weszli pp.: Jagielski — prezes (po raz trzeci), Chrzanowski — I wiceprezes, Żurawski — II wiceprezes, Chmara — sekretarz (po raz trzeci), Pułfont — zast. sekr., Fabisiak — skarbnik (po raz trzeci), Zieliński — zast. skarbnika. Jako członkowie zarządu pp.: Czerwiński (Tczew), Las (Kościerzyna), Bobrowski (Smętowo), Szreder (Wejherowo), Mechlin (Chojnice). P. Chamski, sekretarz gł. zarządu w Warszawie, podnosząc sprawność i zasługi zarządu okręgu bydgoskiego, życzy nowemu zarządowi, aby dalej szedł po tej samej linii, zwłaszcza, że główni działacze i kierownicy pozostają nadal na swych stanowiskach. Również sekretarz okręgu poznańskiego, p. Cenker z uznaniem podnosi zasługi głównych kierowników i życzy dalszej owocnej pracy. Przedstawiciel władzy pocztowej, składając życzenia wybranemu zarządowi życzy również, aby między władzami a zarządem panowała harmonia i wzajemne zrozumienie. Marszałek n. Bobrowski, wygłoszwszy w serdecznych słowach krótkie przemówienie na temat solidarności i współpracy, ustępuje przewodnictwo dalszych obrad prezesowi p. Jagielskiemu, który dziękując za wybór i położone w nim zaufanie udziela kolejno głosu nowo wybranym członkom, którzy zapewniają zjazd, że swą pracą dla dobra organizacji będą się starali zasłużyć na położone w nich zaufanie. Potem przystąpiono do obrad nad sprawą kasy pogrzebowej, gdzie po wysłuchaniu sprawozdania zarządu oraz komisji rewizyjnej uchwalono przyjmować tylko członków nie przekraczających 50 lat życia. Dalej postanowiono wysłać telegramy z wyrazami hołdu P. Prezydentowi Rzeczypospolitej, Mościckiemu i p. Marszałkowi Piłsudskiemu oraz telegram z zapewnieniem o swej lojalności i pracy dla dobra państwa p. min. poczt i telegrafów Miedzińskiemu. Na tem zakończono pierwszy dzień obrad.

Drugi dzień obrad.

W drugim dniu zjazdu obrady rozpoczęto odczytaniem wniosków, przygotowanych przez komisję, w liczbie 34, które jednogłośnie zostały przez zjazd uchwalone.

Do ważniejszych zadań należą:

- 1) Obsługa ambulansów winna się składać tylko z podurzędników.
- 2) Służba w paczkarniach, jakoteż przy zwykłych i wartościowych paczkach ma być wykonana tylko przez podurzędników.
- 3) Przeprowadzenie rewizji etatów, oraz posunięcia do działu w myśl charakteru służbowego.
- 4) Dozory peronowe składać się winny tylko z konduktorów lub magazynierów.
- 5) Niższy personel, pełniący służbę w paczkarni lub przy pociągach winien mieć co czwartą noc służbę, a nie jak dotychczas, co trzecią.
- 6) Zastępstwo w wypadkach nagłych (jak choroba, pogrzeb itd.)
- 7) Po nocnej służbie 12 godzin wypoczynku.
- 8) Zamiany wielkich torb do listów, na mniejsze.
- 9) Urlopów w porze letniej, a nie w zimowej oraz wywieszenia planu urlopów w każdym urzędzie zaraz na początku okresu urlopowego.
- 10) Szycia mundurów we wszystkich miastach, gdzie znajdują się urzędy pocztowo-telegraficzne.
- 11) Bezpłatnego przejazdu tramwajem w czasie służby.
- 12) Metryki, potrzebne dla innych urzędów, winny być wydawane przez poszczególne urzędy pocztowo-telegraficzne bezpłatnie.
- 13) Okólniki i rozporządzenia I i II instancji winny być wywieszane dla niższej służby.
- 14) Przedstawicielstwa w komisji mundurowej.

15) Dopuszczenia pracowników do egzaminów urzędniczych.

16) Dopuszczenia do ponownych egzaminów tych, którzy egzaminów nie zdali.

17) Aby pracownikowi poza służbą wolno było chodzić w cywilnym ubraniu.

18) Specjalnego wynagrodzenia za służbę, rozpoczynającą się w nocy.

19) Powiększenia liczby rejonów w Toruniu, jak było dawniej.

20) Zniesienia dozoru kobiecego podczas odnoszenia pieniędzy do P. K. O. względnie do Banku Polskiego.

Po uchwaleniu powyższych wniosków wybrano delegację, złożoną z 5 osób, która udała się do prezesa poczt i tel., p. Zakrzewskiego, wręczając powyższe rezolucje z prośbą o uwzględnienie i poparcie. P. prezes Zakrzewski przyrzekł w miarę możliwości uwzględnić i poprzeć żądania niższych pracowników.

W dalszym ciągu obrad rozwinięta się gorąca dyskusja nad działalnością centralnego zarządu w Warszawie, po której uchwalono podwyższenie składek z 1 zł. na 150 miesięcznie z tem, że nadwyżka ta zostanie w okręgu na pokrycie kosztów, związanych z mającym się odbyć w kwietniu w Warszawie, kongresem niższych pracowników pocztowo-telegr.

Po załatwieniu tych spraw nastąpiły wolne głosy, w których ogólnie uskarżano się na brak opieki lekarskiej, a przytaczane fakta są jaskrawym dowodem. Podnoszono potrzebę uczestnictwa przedstawiciela niższych pracowników w radzie dyrekcyjnej. Uskarżano się na niedopuszczanie pracowników do egzaminów urzędniczych oraz na przeciążenie pracą skutkiem zmniejszonych rejonów. W końcu po przemówieniu prezesa p. Jagielskiego, który wezwaniem do solidarności i współpracy, zakończył zjazd, przemówili jeszcze: przedstawiciel władzy, p. Wilk, który przyrzekł w miarę możliwości poprzeć żądania pracowników, oraz przedstawiciel „Dz. Bydg.” p. Konarski. Stwierdzić należy, że organizacja niższych pracowników pocztowo-telegraficznych, po przebytej próbach, stanęła obecnie na silnych nogach, a obrady, jakie się toczyły w ciągu dwóch dni na zjeździe, przekonały o solidarności członków oraz zrozumieniu celów i dążeń, co rokuje duży rozwój tej organizacji.

PROGRAMY RADJOFONICZNE. SOBOTA, 17 GRUDNIA.

POZNAŃ 1,5 kw. 344,8 m.
12,45K14,00. Koncert gramofonowy, płyty z magazynu K. Kłosowski, Poznań, ulica 27 Grudnia 6.
13,00. W przerwie koncertowej notowania giełdy pieniężnej i zbożowo-towarowej.
17,00—17,20. Gawęda harcerska.
17,20—17,40. Odczyt p. t. „Jak Poznań spędził sezon wioślarski”, wygl. inż. D. J. Tilgner.
17,45—19,00. Transmisja koncertu „Polskiego Radja” w Warszawie.
19,10—19,35. 30-ta lekcja języka francuskiego, wykład p. Omer Neveux.
19,35—20,00. Odczyt p. t. „Co to jest esperanto” wygl. prof. dr. St. Nowakowski.
20,00—20,20. Komunikaty gospodarcze.
20,30—22,00. Wieczór lekki muzyki.
22,00—22,20. Sygnał czasu. Komunikaty.
22,30—24,00. Transmisja muzyki tanecznej z winiarni „Palais Royal”.

WARSZAWA 10 kw. 1111 m.
12,00. Sygnał czasu i komunikaty: lotniczo-meteorologiczny, PAT, z działu „Kultury i Sztuki” oraz nadprogram.
12,20—13,00. Koncert z płyt gramofonowych „Actuelle” — wytwórni „Sp. Akc. Adam Klimkiewicz”.
15,00—15,20. Komunikaty: meteorologiczny, gospodarczy, PAT, oraz nadprogram.
16,00—16,25. Odczyt „Szkoła wychowania organicznego w Ameryce” — dr. Ignacy Myślicki.
16,25—16,40. Nadprogram i komunikaty.
16,40—17,05. Odczyt „Działalność samorządu w zakresie aprowizacyjnym” — dr. Leon Biegeleisen.
17,05—17,20. Komunikaty ekonomiczne. PAT.
17,20—17,45. Odczyt „Walka ze zbytkiem i rozrzutnością pań rzymskich” — prof. dr. Gustaw Przychocki.
17,45K17,15. Program dla młodzieży.
18,15—19,00. Koncert popołudniowy.
19,15—19,35. Rozmaitości.
19,00—19,15. Komunikat rolniczy.
20,30. Koncert wieczorny, w przerwie biuletyn „Messenger Polonais” w języku francuskim.
22,00. Sygnał czasu i komunikaty lotniczo-meteorologiczny, policyjny, PAT, sportowy oraz nadprogram.
22,30—23,30. Transmisja muzyki tanecznej.

Porozumienie polsko-niemieckie postępuje naprzód

Warszawa, 15. 12. (Tel. wł.) Rokowania handlowe polsko-niemieckie dotyczą przede wszystkim sprawy wywozu węgla i trzody chlewnej. Polska domaga się wywozu miesięcznie 350 000 ton węgla, natomiast Niemcy zgadzają się na 200 000 ton. Niemcy proponują niezmiernie szczupły kontyngent mięsa bitego, wynoszący 650 000 sztuk trzody chlewnej rocznie. Osiągnięto porozumienie w sprawie drzewa. Polska zastrzegła sobie wywóz tartego drzewa w ilości 1 250 000 metrów sześciennych, zaś wywóz drzewa nieobrobionego nie podlega żadnym ograniczeniom.

Warszawa, 15. 12. (Tel. wł.) Do Berlina wyjechał z Warszawy szef delegacji niemieckiej dla rokowań handlowych dr. Hermes, celem porozumienia się z przedstawicielami ministerstw, zainteresowanych w rokowaniach.

Berlin, 15. 12. (AW) W związku z wyjazdem do Berlina przewodniczącego delegacji niemieckiej do rokowań gospodarczych z Polską dr. Hermesa, oświadcza „Berliner Tageblatt” i „Berliner Zeitung am Mittag”, że rokowania prowadzone w Warszawie są na najlepszej drodze tak, iż zawarcia traktatu handlowego można się spodziewać już z końcem stycznia. Rozmowy ministra Stressemanna z marszałkiem Piłsudskim i ministrem Zaleskim w Genewie przyczyniły się niewątpliwie do poprawienia atmosfery. „Berliner Tageblatt” zauważa, że uregulowanie polsko-niemieckich stosunków może nastąpić tylko przy równoczesnym uregulowaniu problemu mniejszościowego w duchu ugodowym.

Po rozmowach gospodarczych w Berlinie.

Rokowania gospodarcze między naczelnymi organizacjami kupiectwa polskiego i niemieckiego w Berlinie miały na celu uzgodnienie całego szeregu zagadnień ściśle z traktatem związanych, a to celem ułatwienia i przyspieszenia prac obu delegacji rządowych. Konferencje berlińskie zakończyły się w sobotę wieczór. Odpowiednie rezolucje i sprawozdanie przekazano władzom centralnym.

Rozmowy polskich i niemieckich zrzeszeń gospodarczych będą w styczniu kontynuowane w Warszawie. Chodzi o załatwienie pozostałych jeszcze problemów, w których nie doszło do porozumienia, poza tym mają z obu stron wzięć w obradach styczniowych udział przedstawiciele sekcji branżowych. Obrady berlińskie wykazały niezwykle korzystną pozycję Polski wobec swego kontrahenta, co dla dalszego przebiegu oficjalnych rokowań nie powinno pozostać bez wpływu. **Zainteresowanie obradami było w Niemczech ogromne.** Przybyli czołowi przywódcy największych zrzeszeń gospodarczych, m. i. kilku prezesów Izby Handlowych z Hamburga, Szczecina, Wrocławia, Kolonii, Królewca itd. Do siedziby delegacji kupieckiej w hotelu „Esplanade” zgłaszali się przez cały dzień korespondenci i dziennikarze, którym chętnie udzielano wywiadu o korzystnym położeniu gospodarstwa Polski i przebiegu rozmów.

Na zakończenie obrad przemysłowo-rolniczych a zapoczątkowanie obrad handlowych wydal poseł polski w Berlinie p. Olszewski raut na kilkadziesiąt osób, pośród których oprócz dyplomacji wzięli poraż pierwszy udział przedstawiciele niemieckiego życia gospodarczego. Clou wieczoru był występ Jana Kiepury, cieszącego się w Niemczech wielkim uznaniem. Nazajutrz podejmował Zarząd Reichsverbandu für Großhandel und Uebersee polską delegację kupiecką śniadaniem w wspaniałej swej siedzibie na Metzstrasse. W delegacji polskiej brali udział z Warszawy pp. wiceprezes Stow. Kupców Adolf Sturm, poseł Wartalski, członkowie zarządu Rady Stow. Neumann, Brun i Barcikowski, wiceprezes Naczelnej Rady Porębskiej i prezes Izby Przem. Handlowej Eppstein z Krakowa. Z Poznańskiego prezes Związku Otmianowski i dyrektor Sikorski z Poznania. Z Pomorza prezes Zw. Tow. Kupieckich Tadeusz Marchlewski z Grudziądza, Centralny Związek Kupców Żydowskich reprezentowali pp. Truskier, Szeroszewski i poseł Willicki. Delegacja kupiecka wróciła w niedzielę do domu celem zdania raportu reprezentowanemu zrzeszeniom. Na czele licznej delegacji niemieckiej stał prezydent Reichsverbandu, tajny radca handlowy Dr. Ravenné.

Wiceminister Car pracuje niezmiernie nad problemami sądownictwa polskiego.

Warszawa, 15. 12. (Tel. wł.) Wiceminister Car, mianowany obecnie generalnym komisarzem wyborczym, oświadczył współpracownikowi „Głosu Prawdy”, że ze swego stanowiska w ministerstwie nie ustępuje. Nie będzie tylko załatwiał spraw bieżących, natomiast nadal będzie się poświęcał pracy

ustawodawczej. Obecnie przesyła do rady ministrów projekt o ustroju sądownictwa, mający ujednostajnić sądownictwo we wszystkich dzielnicach. Na ukończeniu są projekty: procedury karnej, o ustroju więziennictwa i aplikacji.

Żona niemoże być gromochronem, po którym mąż spuszcza pioruny swego złego humoru.

Do naszej ankiety na temat współczesnego małżeństwa.

Do powyższej, na łamach naszego pisma wytoczonej kwestji, od p. A. Sitkowskiej z Kórnika otrzymujemy następujące pismo:

Autor, domagający się od żony specjalnych kwalifikacji, bardzo ładnie i chytrze ułożył swój artykuł. Zapomina on tylko, że i żona jest istotą, która chce żyć na świecie, i też w swym życiu małżeńskim potrzebuje słońca, a chce to słońce widzieć przede wszystkim w swoim mężu.

Dobry i spokojny mąż powinien żonie ze swych kłopotów się zwierzyć, a nie dawać jej odczuwać, że jest wściekły, że go spotkało jakieś niepowodzenie życiowe. Żona nie może być gromochronem, po którym mąż spuszcza pioruny swego złego humoru. Tymczasem są mężowie, którzy cały dzień od swej żony słowem się nie odezwą. Jest im ona za głupia i za mało na sprawach życiowych się rozumiejąca. I pod pewnym względem mają oni rację: bo biedna żona wcale nie może zrozumieć, czemu w szwajcarskiej pasji mąż jej się właśnie czepia, a nie kogo innego. Jedno byłoby chyba wytłumaczenie tego zjawiska: oto według artykułu tego zwanego autora żona powinna na to wszystko siedzieć cicho jak trusia, podczas gdy ktoś inny przytarłby panu mężowi rogów i nauczył by go zwracać się w odpowiednią stronę, gdy go już cholera zbierze.

Tragiczne jest położenie takiej powojennej żony. Nie mówię naturalnie o tych, które po kinach wysiadają lub w cukierniach flirt uprawiają i ćmią papierosy, bo to w po-

jęciu moim nie są żony, tylko zamężne kurtyzany. Ale taka, która chce być prawdziwą żoną, a dostanie męża łajdusa, bodaj lepiej nigdy za mąż nie wychodziła. Namęczy się z gospodarstwem domowym, narobi koło dzieci, przygotowuje ten obiad czy kolację jak umie najlepiej, i z radością sercem czeka na powrót męża, na jego pieszczoty i dobre słowo, a tyczasem taki wagabunda, taki strómer paskudny, wyszedłszy z biura czy z interesu, wali prosto do knajpy, do swoich kompanów czy nawet kumpanic, wysiaduje z nimi godzinami, traci pieniądze, a wróciwszy do domu od razu żonie bez powodu piekło robi, aby uprzedzić jej pytanie, jej wyrzuty: gdzie byłeś? czemu mnie i dzieci zaniedbujesz?

Taki mąż powinien naturalnie wziąć sobie żonę bez nerwów, bo któraż to żona wytrzyma coś podobnego? Szukaj ale takiego kawałka drewna, co to niewinnie zwymyślane i skopane jeszcze się skurczy, jeszcze męża przeproszać będzie. Ano są i takie, ale tego rodzaju żony są nieliczne dla instytucji małżeństwa wogóle, one demoralizują innych mężczyzn i uczą ich, że ze żoną wszystko robić można.

Więc nie tyle żona powinna mieć kwalifikacje do stanu małżeńskiego, która i tak idzie do ołtarza jak owca na rzeź, ale pan małżonek, nim kobietę unieszczęśliwi, powinien zrobić ze sobą obrachunek sumienia, czy on ma kwalifikacje na męża, czy szynk nie jest dla niego odpowiedniejszym miejscem niż ognisko domowe.

Wielki Złoty Medal Państwowy 1926 r.

Oryginalne
Wina
i
Miody

wytwórni

(29914)

H. MAKOWSKI
w Kruszwicy

Najwyższe nagrody
pośród wystawców win
krajowych w roku 1927
w Bydgoszczy, Poznaniu
Katowicach i Cieszynie.

Rada dla deklamatorów.

Zdarza się często, że młodzieńca mającego ładny głos i umiejącego deklamować proszą, aby wziął udział w wieczorku amatorskim patriotycznym i coś zadeklamował odpowiedniego. Młodzieniec chętnie uczyniłby zadość temu wezwaniu, ale nie wie co deklamować. Otóż możemy mu w tem poradzić.

W wydanej niedawno książeczce Kornela Makuszyńskiego pod tytułem **Fonure Igrazki**, jest rozdział zatytułowany „Purpurowa książka”. Książka ta jest purpurowa, bo ocieka krwią, młoda, czysta, święta krwią chłopców szkolnych, dwunastu i czternastoletnich, którzy w r. 1918, kiedy Ukraińcy chcieli nam zabrać Lwów, rzucili się do jego obrony i tak dzielnie, tak bohatercko walczyli, że zdołali wytrwać aż do czasu, kiedy w r. 1919 nadszły wojska wielkopolskie, do reszty pobili Ukraińców i Lwów i całą Wschodnią Małopolskę wyzwoliły z jarzma ukraińskiego.

Owóż Makuszyński opisał to tak poetycznie, włożył w swą opowieść tyle liryzmu, przedstawił tak pięknie bohaterstwo tych chłopców, którzy nieraz nie dorastali wzrostem karabinom że izy patriotycznego zachwytu wyściska z oczu czytelnika.

Kto ładnie ten rozdział zadeklamuje, ten niezawodnie rozgrzeje patriotyzmem serca słuchaczy i zdobędzie w nagrodę grzmiące oklaski.

Grozą przejmujący wypadek.

Kapral i żandarm strzelają do siebie na ulicach Piotrkowa.

Dnia 14 bm. zdarzył się w Piotrkowie grozą przejmujący wypadek:

Kapral 1 pułku artylerji polowej, kwaterującej w Podmiechówku pod Warszawą, niej. Antoni Ekler, udał się bez zezwolenia swych władz do Piotrkowa, celem odwiedzenia swej narzeczonej, która tam zamieszkuje.

Po przybyciu do miasta w drodze z dworca do mieszkania narzeczonej, chciał przejść przez Ogród Psarskiego, lecz tu natknął się na wachmistrza żandarmerji piotrkowskiej, Franciszka Jastrzębskiego, na którego widok cofnął się natychmiast. To wydało się podejrzanym wachmistrzowi Jastrzębskiemu, który przytrzymał żołnierza, nieprzynależnego do garnizonu piotrkowskiego i zażądał odeń dokumentu podróży. Wobec tego, że Ekler takowego nie posiadał, żandarm aresztował go. W drodze ku posterunkowi żandarmerji Ekler w pewnej chwili wy dobył błyskawicznym ruchem z kieszeni rewolwer i z odległości trzech kroków oddał do wachmistrza Jastrzębskiego 6 strzałów. 4 kule ugodziły żandarma w pierś poniżej serca, ławą rękę i obudwie nogi. Nie tracąc przytomności, ostatnim wysiłkiem Jastrzębski wystrzelił trzy razy z karabinu do Eklera, raniąc go śmierz-

telnie w prawą pachwinę i w lewą nogę, poczem zemdlął.

Strzały w biały dzień, w centrum miasta wywołały zrozumiałą panikę wśród publiczności.

Na miejsce wypadku przybyły natychmiast władze śledcze oraz pomoc lekarska. Stan Eklera jest beznadziejny. Jastrzębski, jakkolwiek ciężko ranny, jednak jest nadzieja utrzymania go przy życiu.

ZMARLI.

Ś. p. Jan Żurawski, urzędnik pocztowy w Toruniu.

Ś. p. Franciszek Lipski, mistrz bednarzki w Chelminie.

Ś. p. Stanisław Rosiński, kupiec, w Grudziądzu.

Ś. p. Brunon Heldt w Grudziądzu.

Ś. p. Karol Pałkowski w Gnieźnie.

Ś. p. Hlufons Konrad Michalski w Poznaniu.

Ś. p. Franciszka z Hałasów Bigaszowa w Piaskech.

Ś. p. Ignacy Antoniewicz w Zbyszawie pod Żoniem.

Ś. p. Michalina z Jakubowskich Pawłowska w Warszawie.

Ś. p. Edward Szreder, przemysłowiec, w Warszawie.

Ś. p. Maciej Kubicki, obywatel m. Łodzi.

Podarunek Gwiazdkowy
Fabrykat Zakładów Siemens.

Cena 450 złotych

Odkurzacz **Protos**

Do nabycia we wszystkich składach
Elektrotechnicznych i Gospo-
darstwa Domowego.

Z WIELKOPOLSKI i POMORZA

Koronowo.

Z życia młodzieży. — Z przedstawienia teatralnego więźniów. — Spis poborowych. — Ruch przedświąteczny. — Z targu

Nadzwyczajne walne zebranie miejsc. Stow. Katolickiej Młodzieży Męskiej „Promień” odbyło się w ub. niedzielę dnia 11 bm. w sali hotelu p. J. Nowaka, przy licznych udziałach członków i gości. Zebranie zajął prezes p. Ed. Nyske, witając zarazem dość licznie przybyłych gości. Przewodnictwo zebrania objął patron Stow. ks. wik. Grabański. Odczyt o samodzielności wygłosił p. Chrapkowski, poczem ks. proboszcz Żelewski, nawoływał młodzież, by zawsze wierną była wzniosłemu hasłu swemu „Bóg i Ojczyzna”. Następnie jeden z członków wygłosił wiersz „Śmierć pułkownika”, poczem nastąpił wybór nowego zarządu, w skład którego weszli większością głosów wybrani pp.: Ed. Nyske — prezes, J. T. Gill — wiceprezes i bibliotekarz, Br. Kędziorski — sekretarz, K. Graczyk — zast. sekr., W. Myk — skarbnik, B. Krokowski naczelnik, St. Woźniak — gospodarz, Ziętak — kapelmistrz. Zebranie powołało następnie na wicepatrona Stow. nauczyciela p. Świtalskiego a do patronatu poproszono obecnego na zebraniu nauczyciela gimn. p. Ed. Starczewskiego. Monolog „Bez urzędu” wygłoszony przez p. W. Myka, wielce rozweselił obecnych. W wspaniałych głościach omawiano sprawę tygodniowych zbiórek, poczem ks. patron Grabański sółwował zebrania hasłem „Gotów”.

W ub. czwartek, sobotę i niedzielę, każdorazowo przy wypełnionej po brzegi salce tuł. domu karnego, odegrali więźniowie piękną humorystyczną w 3 aktach p. t. „Roztwór profesora Pytła”. Więźniowie-amatorzy za dobrą grę zyskali ogólne uznanie wraz ze swą orkiestrą symfoniczną, która przyczyniła się nie mniej do rozweselenia obecnych.

Wszyscy mężczyźni, obywatele Państwa Polskiego, którzy w bież. roku kończą 20 lat życia, t. j. urodzili się w roku 1907 i zamieszkują stale w obrębie miasta Koronowa, winni zgłaszać się do spisu poborowych w magistracie, ratusz pokój 5, dziennie od godz. 9—13.

Z powodu zbliżających się świąt, zapanował w mieście naszym wzmożony ruch. Kupcy nie mogą narzekać na brak klientów, bo mają przedświąteczne żniwo. Powszechną uwagę zwracają niektóre wystawy kupców, którzy zdobyli się na gustowne i efektowne urządzenie swych okien wystawowych.

Na ostatnim targu płacono za funt masła 2,50—2,80 zł., mendeł jaj 4,00—4,50, unt twarogu 50 gr., kaczki 5—6 zł., gęsi 12 do 16 zł., centnar kartofli 5 zł.

Strzelno.

Osobiste. — Z Ochotn. Straży Pożarnej. — Jarmark. — Przedstawienie. — Zmiana nieruchomości. — Z jarmarku.

Na ukończonym onegdaj kursie, urządzonym przez Okręgowy Związek Kas Chorych na Województwa Poznańskie i Pomorskie w Poznaniu dla dyrektorów Kas Chorych, tuł. dyr. Powiat. Kasy Chorych p. Kubiński Leon uzyskał rezultat bardzo dobry.

Doręcznym zwyciężającym urzędu tuł. Ochotn. Straż Pożarna w czwartek, dn. 22 bm. tradycyjny wieczorek wigilijny dla strażaków, ich rodzin i obywatelstwa.

Istnieje zwyczaj, że każdy strażak otrzymuje skromny prezent. Z tego też powodu zarząd straży rozpocznie kwestię u obywatelstwa. Spodziewać się należy, że obywatelstwo miejscowe, jak i pozamiejscowe nie poskąpi podarunków naszym dzielnym strażakom.

Siostry Elżbietanki z Ochronki urządzają dn. 17 bm. o godz. 4 (dla dzieci) i 18 bm. o godz. 4,30 (dla dorosłych) w sali p. W. Piątkowskiego uroczystość gwiazdkową z nadzw. urozmaiconym programem, na który złożą się deklamacje, śpiewy, dialogi, monolog i t. d. Poza to odegrają nasi milusińscy, „Jasiek” ze śpiewami i korowodem aniołków w 1 akcie. Uroczystość zakończy się żywym obrazem i śpiewem „Śliczna Panienska”. Sądzić należy, że społeczeństwo miejscowe i pozamiejscowe na imprezę naszych milusińskich z ochrony pospieszy licznie.

Dn. 18 bm. w sali p. Grzeżkowiaka o godz. 7,30 wiecz. odbędzie się przedstawienie p. t. „Stary Piechur” w 5 odsłonach, urządzone przez komitet Polskiej Młodzieży w Strzelnie. Czysty dochód przeznaczają się na gwiazdkę dla ubogich.

P. Kowalewicz Roman sprzedał swą nieruchomości w rynku (dom 2-piętrowy). Nowona-byczą jest Polak — Drzewiecki Antoni, który utworzył dn. 12 bm. w nieruchomości tej skład towarów drogerijno-kolonjalnych pod firmą „Drogerij Nowa”.

Dnia 13 bm. odbył się w mieście naszym jarmark na konie i bydło. Pomimo, że jarmark nie był kramny, rozłożono dużą ilość kramów na rynku. Ruch był dość duży, czyniono wiele zakupów z powodu nadchodzących świąt Bożego Narodzenia. Bydła spędzono przeszło 100 sztuk. Przebieg jarmarku był spokojny.

Napad rabunkowy w powiecie szamotulskim.

Bandydzi pod pozorem kupna papierosów wtargnęli do mieszkania. Dwuch rabowali, a trzeci wartował.

Dokonano napadu rabunkowego na rodzinę Walentego Kurlusa, zamieszkałego w Dusznikach, pow. Szamoty. W nocy dwaj niewyśledzeni dotąd bandyci wtargnęli pod pozorem kupna papierosów do mieszkania Kurlusa i sterowawawszy rodzinę, splądrowali całe mieszkanie. Bandydzi zrabowali żelazną kasetkę z gotówką około 1500 złotych oraz 100 marek niemieckich w złoście, następnie 8 książeczek oszczędnościowych wydanych przez szamotulską

kasę powiatową na nazwisko Stanisława, Stefana, Rozalji, Zofji, Wandy i Ireny Kurlus. kwit pożyczki wojennej na 500 marek niemieckich, złoty kryty męski zegarek z pozłacanym łańcuszkiem, złotą broszkę antyczną itd.

Sprawców przypuszczalnie było trzech dwóch splądrowało, a jeden stał na czatach.

Rabunkiem tym poruszona została cała okolica. Policja czyni energiczne poszukiwania za bandytami.

Radca magistratu z Inowrocławia oszustem.

Okradł on Elektrownię Miejską na 60 tysięcy złotych. Skazano go na rok więzienia!

Czas dłuższy w mieście Inowrocławiu krążyła niesamowita wprost wieść, że prze-wiko radcy miejskiemu Wilhelmowi Gromczykowi (N.P.R.) właścic. nieruchomości i młyn przy ul. Św. Ducha prowadzone są dochodzenia i tenże przez kilka lat

okradł elektrownię

zyskując prąd elektryczny przez pomocy urzędnika licznika w ten sposób, że wykazywał on znacznie mniejszą ilość zużytych kilowatów elektrycznych aniżeli faktycznie to miało miejsce. Ostatecznie po ujawnieniu tych nadużyć, Gromczyka w dniu 29 stycznia br. aresztowano.

Jak z przeprowadzonego śledztwa wynika, magistrat miasta Inowrocławia w dniu 1 stycznia br. doniósł władzom policyjnym, że radca magistrackiego Wilhelma Gromczyka podejrzewa o uszczuplenie dochodów elektrowni miejskiej przez to, że ik umieszczony w skrzynce i zaplombowany otwiera, przeprowadza przy nim jakieś machinacje, tak, że licznik stale wykazuje małe zużycie prądu, mimo, że oskarżony Gromczyk dniem i nocą pędzi młyn i wiele lamp świeci. Rewizje przeprowadzane przez magistrat mimo poufnego doniesienia, iż inkasent elektrowni pozostaje w zażyłych stosunkach z Gromczykkiem i jest wtajemniczony w jego machinacje, nie dawały pozytywnych rezultatów.

Gdy władze miejskie miasta Inowrocławia przyszły do przekonania, że uszczuplenie dochodów elektrowni musi powstawać tylko przez przeprowadzanie części prądu ubocznym przewodem pomijającym licznik zarządono obserwację licznika. Ponieważ licznik znajdował się w szafce, od której klucz posiadał Gromczyk, doraźne kontrole stały się niemożliwe.

Wobec obiegających miasto różnych wersji, dyrektor elektrowni p. Sroczyński zaproponował Gromczykowi by ten się zgodził przez pewien czas na obserwację licznika, lecz tenże odmówił, powołując się na swoje stanowisko radcy miejskiego. Gdy już nie można było znaleźć sposobu na przeprowadzenie kontroli licznika, pracownik elektrowni p. Zieliński po porozumieniu się z dyrektorem upeporował spalenie przewodów elektrycznych przez piorun i uszkodzenie licznika. Złożono więc nowy, który zaplombowano. Mimo to stan zużycia prądu pozostał bez zmiany.

Wówczas zarząd elektrowni podejrzewając, że Gromczyk posiada fałszowane plomby, postanowił je zmienić, co też uczyniono. Przy najbliższej rewizji okazało się, że plomby zakładane przez pracowników elektrowni Gromczyk zdejmował i zastępował je fałszowanymi.

Chcąc mieć niezbity dowód machinacji radcy Gromczyka, zarząd elektrowni postanowił cały licznik wraz z przymocowaniami zdjąć i zastąpić go nowym. Czynność tę wykonano w dniu 10 stycznia. Montaż Kujawa zdjął skrzynkę i stwierdził, że było tam urządzone takie połączenie przewodów, że tylko część prądu przechodziła przez licznik. Wyszło też na jaw, że w tych machinacjach pomocni byli Gromczykowi Kobuszewski Tomasz i Bocian Franciszek, były dyrektor elektrowni w Inowrocławiu, gdyż, jak dochodzenia ustaliły, wszyscy (trzej) oskarżeni często byli zajęci przy liczniku. Znawcy orzekli, że przez tak zwane przemostkowanie licznika zużycie prądu było 22 razy większe aniżeli podawał licznik. W przypuszczeniu więc, że

młyn pędzony był tylko 8 godzin, władze śledcze ustaliły, że Gromczyk wyrządził miastu szkodę na 60 tysięcy złotych.

Na skutek wyników śledztwa, prokurator sądu okręgowego w Bydgoszczy wygotował przeciwko Gromczykowi Wilhelmowi, Kobuszewskiemu Tomaszowi i Bocianowi Franciszkowi akt oskarżenia o występek z § 242 i 73 K. K. i zbrodnię z § 267 i 268 K. K.

Rozprawa przeciwko radcy enperowskiemu i współnikom rozpoczęła się przed Izba Karną Sądu Okr. w Bydgoszczy w ub. środę i trwała dwa dni. Z przesłuchania całego szeregu świadków wyszły na światło dzienne „stosuneczki” panujące w Inowrocławiu. Urzędnicy elektrowni od kilku lat już wiedzieli o okradaniu przez Gromczyka elektrowni, lecz bali się zrobić na niego doniesienia, gdyż on jako radca mógłby przyczynić się do zwolnienia ze służby donosi-cieli.

W toku przewodu sądowego przewodniczący rozprawy pouczył oskarżonych, że mogą odpowiadać z § 263 (oszustwo).

Prokurator Pawłowski w dłuższym przemówieniu wykazał winę podsądnych i żądał surowego ich ukarania, mianowicie Gromczyka 4-letniem więzieniem, Kobuszewskiego półtorarocznym i Bociana jednorocznym więzieniem.

Obrońcy oskarżonych: dr. Typrowicz i dr. Rozner z Poznania starali się słabić wywody prokuratora jak też zeznania poszczególnych świadków dowodowych.

O godzinie 10 wieczorem dnia wczorajszego ogłoszony został wyrok, mocą którego Gromczyk został uznany winnym występku oszustwa i skazany na 1 rok więzienia, a Kobuszewski na 9 miesięcy więzienia. Bocian dla braku dostatecznych dowodów winy został uwolniony. Zasadzony Kobuszewski wyrok przyjął.

Jak się dowiadujemy, prokurator przeciwko zapadłemu wyrokowi zgłasza rewizję.

Gosawa.

Ks. prob. Krupski, chcąc pobudzić do życia Tow. Pań św. Wincentego a Paulo, zwołał zebranie pań. Niestety, zjawiała się tak mała liczba zainteresowanych, że nie można było omówić kwestji gwiazdki nadchodzącej. Jednakowoż staraniem kilku pań postanowiono wystosować do obywatelstwa listę składkową na rzecz gwiazdki. Sądzić należy, że obywatelstwo poprze te zbożne poczynania pań.

Zmiana własności Helena Barczakowa z Chomiąży Szlacheckiej sprzedała swoje 100 morgowe gospodarstwo za 29 tys. zł. p. Tomaszowi Wojciechowskiemu.

Pan Kittkowski z Kcyni kupił od p. Macieja Paczpendy z Szalejowa domostwo wraz z ogrodem.

Jarmark. W ub. środę odbył się jarmark kramny na bydło i konie. Inwentarza nie spędzono wcale z powodu zbyt silnego mrozu.

Kradzież koni z powózka. W ub. tygodniu skradziono rolnikowi W. Łukowi z Biełżewina dwa konie z uprzężą i bryczką z podwórza zabudowy własnych. Poszkodowany wyznaczył 500 zł. nagrody za wykrycie złodziei.

Na święta

30566

niedoścignione w jakości i smaku

wódki i likiery Baczewskiego.

Baczność, Osadnicy pow. Bydgoszcz i przyległych powiatów!

Zawiadomień osobnych o zjeździe wysłać nie będziemy. Wzywamy osadników wszystkich kategorii do przybycia na zjazd. Kto nie pojedzie na zjazd w piątek 16. bm., będzie zdradcą swej własnej sprawy. Za Zarząd Powiatowy: Mieczysław Lettke, prezes.

Walne zgromadzenie Towarzystwa Pomocy Naukowej im. K. Marcinkowskiego na powiat bydgoski wiejski odbędzie się w Koronowie w lokalu p. A. Gollnika. w niedzielę dn. 18. bm. o godz. 8 wieczorem. Stan. członków uprasza się o liczny udział. Dr. Szukalski, przewodniczący.

WAWELNO. (Założenie Koła śpiewackiego). Dnia 27. ub. m. założono w Wawelnie towarzystwo śpiewu pod nazwą „Kółko Śpiewackie”. Spodziewać się należy, że towarzystwo znajdzie poparcie u mieszkańców parafji Wawelna. Nowozałożonemu towarzystwu „Szczęść Boże”.

KCYNIA. Koło śpiew. „Moniuszka” odbyło w ub. czwartek w lokalu p. Gdańca miesięczne plenarne zebranie, które zajął prezes p. Müller. Załatwiono szereg ważnych spraw m. in. utworzono komisję amatorską, do której weszli prócz zarządu, pp.: Andrzejewski Jan i Wiktor, Sarnowski Wacław, Bochaczówna Marja, Magdzińska Anna i Węckowska Kazimiera. Następnie odbył się piękny odczyt p. Andrzejewskiego Jana na temat opery „Fausta”. Odczyt ten przyjęli licznie zebrani z zadowoleniem. Na zebraniu zarządu w dniu 12 bm. uchwalono odegrać w dniu 15 stycznia sztukę amatorską pt. „Wesołe panny, czyli Karnawał w Warszawie”, ze śpiewami i tańcami. Role już rozdano. Zarząd apeluje gorąco do członków o regularne i punktualne uczęszczanie na próby śpiewu, które się odbywają co piątek o godz. 8-ej w lokalu p. Gdańca, jak i na próby amatorskie.

GTARNKÓW. (Jarmark). We wtorek, dnia 20. bm. odbędzie się tutaj targ na konie i bydło.

Wyrzysk.

Święto powstania. Na ostatnim zebraniu Tow. Powst. i Wojaków uchwalono urządzić w dniu 1 stycznia 28 r. uroczyste święto powstania na Krajinie. Dzień ten ma uprzytomnić Powstańcom i Wojakom oraz wszystkim tym, którzy byli świadkami tych wielkich czynów, chwile przeżyte w czasie powstania i chwile wyparcia wroga z Krajinie Blizsze szczególnie uroczystości podane będą w swoim czasie, po opracowaniu ich przez zarząd. Zaznaczyć wypada, że ks. prob. Skrzypiński wstąpił również do Tow. Powst. i Wojaków. Jednak większość pp. urzędników i sfery inteligencji tutejszej zdala trzymają się tegoż towarzystwa.

Przedstawienie gwiazdkowe. Kierownictwo tuł. ochronki przystąpiło do urządzenia w niedzielę dnia 18 bm. przedstawienia gwiazdkowego. Czysty zysk z tej imprezy przeznaczają się na cele ochronki. Program jest bardzo urozmaicony. Spodziewać się należy tłumnego przybycia miejsc. społeczeństwa na salę Domu Polskiego, gdzie wspomniane przedstawienie się odbędzie.

Kruszwica.

Pan Pulwiński, zawiadowca stacji, wyjaśnia nam:

W „Dzienniku Bydgoskim” nr 270 z dn. 3. grudnia 27 r. wyczytałem, że syn mój w czasie saneczkarstwa odniósł ciężkie okaleczenia, i nieprzytomnego odwieziono do domu. Doniesienie jest całkiem nieprawdziwe, gdyż syna mego w nieprzytomnym stanie nie przywieziono, a w dodatku żadnego okaleczenia nie doznał.

Ogłoszenie

o podziale miasta Bydgoszczy na obwody głosowania, o lokalu wyborczym i lokalu urzędowym Obwodowych Komisji Wyborczych

Z racji wyborów do Sejmu i Senatu na rok 1928.

Odnosnie Ordynacji Wyborczej z dnia 28 lipca 1922 r., dotyczącej przeprowadzenia wyborów do Sejmu i Senatu, podaje się niniejszem do publicznej wiadomości, że:

I.

- Wybory do Sejmu odbędą się w niedzielę, dnia 4 marca 1928 r.
- Głosowanie trwać będzie od godziny 9-tej rano do godziny 9-tej wieczorem.
- Prawo wybierania mają wszyscy obywatele i obywatelki zamieszkujący w Bydgoszczy przynajmniej od 4 grudnia 1927 r. po ukończonym 21 roku życia od daty ogłoszenia wyborów (5. XII. 1927).

II.

- Wybory do Senatu odbędą się w niedzielę, dnia 11 marca 1928 r.
- Głosowanie trwać będzie od godziny 9 rano do godziny 9 wieczorem.
- Prawo wybierania ma każdy wyborca do Sejmu, który w dniu ogłoszenia wyborów t. j. dnia 5 grudnia 1927 r. miał ukończonych 30 lat i w dniu tym zamieszkiwał w okręgu wyborczym przynajmniej od roku, licząc wstecz od dnia ogłoszenia wyborów.

(Warunek jednorocznego zamieszkania nie dotyczy: a) świeżo osiadłych kolonistów, b) robotników, którzy zmienili miejsce pobytu wskutek zmiany miejsca pracy oraz c) urzędników państwowych, przeniesionych służbowo.

III.

Po myśli art. 12 Ordynacji Wyborczej zostaje miasto Bydgoszcz wraz z przyłączonymi przedmieściami podzielone na 53 obwody głosowania wzdłuż ulic i placów jak następuje:

Obwody głosowania:

Obwód głosowania nr. 1. obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Batorego, Długa, Farna, Jezuicka, Jątki, Ku Mynom, Kręta, Mostowa, Mennica, Niedźwiedzia, Przyrzeczce, Przy Zamczysku, Stary Rynek, Tamka, Trybunalska, Wodna, Zaułek. Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Polska Szkoła Powszechna im. Ks. Piramowicza, Plac Kościeleckich.	Obwód głosowania nr. 10. obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Bocianowo, Plac Kościuszki, Żółkiewskiego. Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Polska Szkoła Powszechna im. Sienkiewicza, ul. Sowińskiego 4, boczne wejście od północy.	Obwód głosowania nr. 20. obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Cieszkowskiego, 20 Stycznia 20 r., Kołłątaja, Kopernika, Libelta, Plac Kochanowskiego, Słowackiego, Zaczęcie. Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Żeńskie Katolickie Gimnazjum Humanistyczne, ul. Staszica 8-11.	Obwód głosowania nr. 29. obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Adama Czartoryskiego, Św. Trójcy, Śluza II, Śluza III, Wojewódzka. Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Polska Szkoła Powszechna, Św. Trójcy, ul. Kordeckiego 34.
Obwód głosowania nr. 2. obejmuje wyborców zamieszkałych przy ul.: Gdańska 1-47 a, Gdańska od 134-167. Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Kasyno Cywilne, ul. Gdańska 160 a.	Obwód głosowania nr. 11. obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Ogródowa, Racławicka, Rycerska, Świecka, Zaświat, Za Cmentarzami. Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Restauracja p. Andrzejewskiego, ul. Ogródowa nr. 1.	Obwód głosowania nr. 21. obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Adama Asnyka, Gimnazjalna, Jana Kasprowicza, Klasztorna, Konarskiego, Krasieńskiego, Ks. Markwarta, Ossolińskich, Plac Ossolińskich, Plac Wojskości, Piotra Skargi, Reymonta, Reja, Fielanka, Staszica, Trzeciego Maja, Wilsona, Wypiańskiego. Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Miejska Szkoła Wydziałowa dla Chłopców, ul. Konarskiego 6-7, sala gimnastyczna.	Obwód głosowania nr. 30. (Szwederowo) obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Grodziska, Leszczyńskiego, (cała, miasto i Szwederowo), Nowodworska. Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Polska Szkoła Powszechna Nowodworska, Nowodworska 48.
Obwód głosowania nr. 3. obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Gdańska 48-75, Gdańska od 100 do 133, Na Groby. Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Restauracja p. Rosego (Elizjum - Deutsches Haus) ul. Gdańska 134.	Obwód głosowania nr. 12. obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Lipowa, Sienkiewicza. Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Restauracja p. Fiolki „Ognisko”, przy ul. Jagiellońskiej 71.	Obwód głosowania nr. 22. obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Bernardyńska, Grodzka, Hermiana Frankiego, Kościelna, Kowalska, Park Wołędzki, Parkowa, Pawia z Łęczy, Plac Kościeleckich, Podwałę, Rybaki, Św. Floriana, Szpichlarna, Szpitalna, Uroczna, Ustronie, Wołyńska, Żbózowy Rynek. Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Niemiecka Szkoła Powszechna im. Ks. Piramowicza, ul. Bernardyńska 12.	Obwód głosowania nr. 31. (Szwederowo) obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Filarska, Gnieźnieńska, Gołębia, Piotrkowska, Piękna, Strzelecka, Szubińska, (cała, miasto i Szwederowo), Wzgórze Dąbrowskiego. Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Polska Szkoła Powszechna im. Dąbrowskiego, ul. Dąbrowskiego 6.
Obwód głosowania nr. 4. obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Do Magazynów, Dr. Emila Warmińskiego, Gamma, Jagiellońska, Karmelicka, Luberskiego, Nadbrzeźna, Ogród Jagielly, Plac Teatralny, Poczta. Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Miejska Szkoła Handlowa, ul. Jagiellońska nr. 24.	Obwód głosowania nr. 13. obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Matejki, Śniadeckich. Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Restauracja 3-go Maja, p. Mellera, Plac Piastowski 2.	Obwód głosowania nr. 23. obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Bernardyńska, Grodzka, Hermiana Frankiego, Kościelna, Kowalska, Park Wołędzki, Parkowa, Pawia z Łęczy, Plac Kościeleckich, Podwałę, Rybaki, Św. Floriana, Szpichlarna, Szpitalna, Uroczna, Ustronie, Wołyńska, Żbózowy Rynek. Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Niemiecka Szkoła Powszechna im. Ks. Piramowicza, ul. Bernardyńska 12.	Obwód głosowania nr. 32. (Szwederowo) obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Biedaszkowo i folwark, Grobla, Ks. Skorupki, Kossaka, Lotnisko, Żuławy. Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Polska Szkoła Powszechna im. Leszczyńskiego, ul. Leszczyńskiego 21.
Obwód głosowania nr. 5. obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Artura Grottgera, Bielany, Błonia, Garbary, Kępcik, Siemiradzkiego. Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Restauracja p. Majerowicza, ulica Artura Grottgera 1.	Obwód głosowania nr. 14. obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Hetmańska, Kaszubska, Szczecińska. Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Restauracja p. Wittia, ul. Szczecińska 7.	Obwód głosowania nr. 24. obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Babia Wieś, Pohulanka, Toruńska (miasto i M. Bartodzieje). Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Strzelnica, ul. Toruńska 175.	Obwód głosowania nr. 33. (Szwederowo) obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Dąbrowskiego, Nowa, Orla. Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Polska Szkoła Powszechna im. Dąbrowskiego, ul. Dąbrowskiego 6.
Obwód głosowania nr. 6. obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Długosza, Jackowskiego, Królowej Jadwigi, Naruszewicza. Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Restauracja p. Budzbona, ul. Król. Jadwigi nr. 14.	Obwód głosowania nr. 15. obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Kwiatowa, Mazowiecka, Wileńska. Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Polska Szkoła Powszechna Św. Jańska, ul. Św. Jańska 2.	Obwód głosowania nr. 25. obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Henryka Dietza, Sieroca, Wiatrakowa. Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Restauracja p. Chrapkowskiego ul. Lenartowicza 3.	Obwód głosowania nr. 34. (Szwederowo) obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Konopna, Niegolewskiego, Ugory. Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Polska Szkoła Powszechna Nowodworska, ul. Nowodworska 48.
Obwód głosowania nr. 7. obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Łokietka, Rejtana, Unji Lubelskiej, Zygmunta Augusta. Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Katolicki Dom Czeladzi, ulica Zygmunta Augusta 8.	Obwód głosowania nr. 16. obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Chrobrego, Marcinkowskiego, Nad Portem, Peterzona, Podolska, Zduny. Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Pryw. Niem. Gimnazjum Męskie, ul. Peterzona.	Obwód głosowania nr. 26. obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Branka, Jana Kazimierza, Krótka, Melchiora Wierzbickiego, Nowy Rynek, Pod Blankami, Podgórna, Przesmyk, Terasy, Wąska, Wały Jagiellońskie, Weiniany, Rynek. Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Hotel Francuski p. Romanczewicza, ulica Podgórna nr. 1.	Obwód głosowania nr. 35. (Szwederowo i Bielice) obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Bielicka, Brzozowa, Bielice Nowe i folwark, Czackiego, Cholonińskiego, Hallicka, Inowrocławska, Jesionowa, Konopnickiej, Lenartowicza. Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Polska Szkoła Powszechna im. Leszczyńskiego ul. Leszczyńskiego 21.
Obwód głosowania nr. 8. obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Dworcowa włącznie z Dworcem. Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Polska Szkoła Powszechna im. Staszica, ul. Dworcowa 58.	Obwód głosowania nr. 17. obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Pomorska. Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Miejska Straż Pożarna w Biurze Taboru Miejskiego, ul. Pomorska 63-64.	Obwód głosowania nr. 27. obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Chwytowo, Grudziądzka, Poznańska. Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Państw. Szkoła Przemysłowo-Dokształcająca, ul. Chwytowo 12.	Obwód głosowania nr. 36. (Wilczak Mały) obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Grunwaldzka, 1-25 i 122-152, Graniczna. Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Polska Szkoła Powszechna, ul. Nowogrodzka 3, Wilczak Mały.
Obwód głosowania nr. 9. obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Fredry, Plac Piastowski, Słusarska, Sobieskiego, Sowińskiego, Warszawska. Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Polska Szkoła Powszechna im. Sienkiewicza, ul. Sowińskiego 4, boczne wejście od południa.	Obwód głosowania nr. 18. obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Kościuszki, Św. Jańska. Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Polska Szkoła Powszechna Św. Jańska, ul. Św. Jańska 2.	Obwód głosowania nr. 28. obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Dolina, Kordeckiego, Mazurska, Plac Poznański, Seminarjalna, Stroma. Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej: Kasyno Robotnicze, ul. Dolina 2.	

Obwód głosowania nr. 37.

(Wilczak Mały)

obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Jasna, Śląska, Wrocławska.

Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej:
Restauracja p. Kleinerta, ul. Wrocławska 5.**Obwód głosowania nr. 38.**

(Wilczak Mały)

obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Chelmińska, Czarna Droga, Kanałowa, Kraszewskiego, Młyńska, Nadrzeczna, Nowogrodzka, Plac Petersona, Przemyska, Ścieżka, Stara Szkoła.

Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej:
Ew. Szkoła Powszechna, ul. Nowogrodzka 4, Wilczak Mały.**Obwód głosowania nr. 39.**

(Wilczak Wielki)

obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Nakielska od 1-64 i 108-128, Śluza IV., Śluza V., Śluza Kwiatowa.

Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej:
Polska Szkoła Powszechna im. Marcinkowskiego, Wilczak Wielki, ul. Nakielska 6.**Obwód głosowania nr. 40.**

(Wilczak Wielki)

obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Chłopińskiego, Stefana Czarnieckiego, Ułańska, Wincentego Pola.

Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej:
Restauracja p. Kaubego, IV. Śluza.**Obwód głosowania nr. 41.**

(Wilczak Wielki)

obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Lubelska, Malborska, Różana.

Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej:
Polska Szkoła Powszechna, Wilczak W., wejście Stara Szkoła od Malborskiej 16-17.**Obwód głosowania nr. 42.**

(Wilczak Wielki)

obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Blumwego, Jary, Miedza, Na Wzgórzu, Stawowa, Wysoka.

Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej:
Restauracja p. Stoeckmanna, ulica Nakielska, 25, wejście boczne.**Obwód głosowania nr. 43.**

(Wilczak)

obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Botaniczna, Inflancka, Krzywa, Leszczyna, Nakielska od 65-107, Osada, Pagórek, Pijarów, Śluza VI., Trentowskiego.

Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej:
Polska Szkoła Powszechna, Wilczak, ul. Nakielska 82.**Obwód głosowania nr. 44.**

(Czyżkówko)

obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Bronikowskiego, Nad Kanałem, Elbląska, Mińska, Grunwaldzka 26-45a i 83-121.

Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej:
Polska Szkoła Powszechna, Czyżkówko, ul. Grunwaldzka.**Obwód głosowania nr. 45.**

(Czyżkówko)

obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Chmurna, Chojnicka, Flisacka, Łącznik, Grunwaldzka 46-82, Koronowska, Przejazd Sielecka, Wyrzyska.

Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej:
Stara Szkoła Powszechna, Czyżkówko, ul. Grunwaldzka.**Obwód głosowania nr. 46.**

(Jachcice)

obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Barska, Błotna, Czerska, Kapielowa, Kolejarska, Ludwikowo, niecała, Obozowa, Okrężna, Piaski,

Półwiejska, Saperów, Średnia, Starogardzka, Szamarzewskiego, Smukalska, Zakątek, Zamknięta.

Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej:
Polska Szkoła Powszechna, Jachcice, ul. Saperów 25.**Obwód głosowania nr. 47.**

(Bielawy)

obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Adolfa Kolwita, Bartosza Głowackiego, Cicha, Ciemna, Dwernickiego (Baraki), Jastrzębia, Kalska, Kilńskiego, Kozietulskiego, Leśna, Litewska, Małachowskiego, Płocka, Poniatowskiego, Wawrzyniaka.

Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej:
Polska Szkoła Powszechna, Bielawy, Senatorska 79.**Obwód głosowania nr. 48.**

(Bielawy)

obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Gdańska od 76-99, Puławskiego, Senatorska, Stępowa.

Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej:
Polska Szkoła Powszechna, Bielawy, ul. Senatorska 79.**Obwód głosowania nr. 49.**

(Skrzetusko)

obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Chopina, Gajowa, Krakowska, Moniuszki, Promenada, Pestalozziego, Plac Sportowy, Sportowa, Tor kolejowy, Wesoła, Zmudzka.

Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej:
Polska Szkoła Powszechna, Bartodzieje Wielkie, ul. Fordońska 3.**Obwód głosowania nr. 50.**

(Wielkie Bartodzieje i Kapuściska Małe) obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Bałtycka, Boczna, Cegielniana, Fabryczna, Fordońska (w Skrzetusku, Bartodziejach W. i w Kapuściskach M.) od 1-9 i -77, Gdynska, Harcerska, Inwalidów, Kijowska, Kamienna, Łę-

czycka, Mała, Polanka, Sporna, Szajnochy — Urząd Pocztowy, Zabia.

Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej:
Polska Szkoła Powszechna, Kapuściska Małe, ul. Fordońska 54.**Obwód głosowania nr. 51.**

(Rupienica)

obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Cmentarna, Daleka, Droga Prywatna, Do Rakarni, Glinki, Koźmiana, Karpacka, Leśnictwo, Łucka, Myśliwska, Polna, Podleśna, Rupienica, Sieradzka, Sokoła, Tucholska, Ziemska.

Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej:
Niem. Szkoła Powszechna, Rupienica, ul. Glinki 54.**Obwód głosowania nr. 52.**

(Bartodzieje Małe i Kapuściska W. p. prz. Zimne V ody)

obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Belzka, Częstochowska, Dąbrowa, Ku Wiatrakom, Łomżyńska, Marynarska, Mogiły, Niziny, Ogrody Ruska, Sandomierska, Sołna, Śmętna, Spokojna, Toruńska (tylko w Kapuściskach W.) Ujejskiego, Wyzyny, Zupy

Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej:
Polska Szkoła Powszechna, Bartodzieje Małe, ul. Belzka 1.**Obwód głosowania nr. 53.**

(Czersk Polski poprz. Sciersko, Kapuściska Dolne, poprz. Siernieczek i Fordonek)

obejmuje wyborców zamieszkałych przy ulicach: Budowlana, Fordońska (Kapuściska Małe aż do Fordonku) Hutnicza, Kapliczna, Kielecka, Łowicka, Mokra, Objazdowa, Pańska, Prosta, Powstańców Wielkopolskich, Pola odciękowie, Przemysłowa — Kapuściska Dolne Dworzec, Rolna, Równa, Sadowa, Spadzista, Suczyńska, Smoleńska, Toruńska (tylko w Czersku Polskim — Dworzec), Witebska, Weteranów, Wiślana, Włociańska, Zamkowa Kempa, Zawisze.

Lokal głosowania i lokal urzędowy Obwodowej Komisji Wyborczej:
Polska Szkoła Powszechna Kapuściska Dolne, ul. Fordońska 36.**Każdy wyborca głosuje w tym obwodzie, w którym mieszkał dnia 4 grudnia 1927 r.**

Zwraca się uwagę na § 134 Ustawy Karnej b. Dz.eln. Prusk., że kto złośliwie zdziera, uszkadza lub zezweca publicznie przybite wzgl. nalepione obwieszczenia, rozporządzenia, rozkazy lub uwiadomienia władz albo urzędników, ulega karze więzienia do sześciu miesięcy lub odpowiedniej grzywnie.

Bydgoszcz, dnia 15 grudnia 1927 r.

W nieobecności Prezydenta miasta:

(—) Dr. Chmielewski,
Wiceprezydent miasta.**Z Towarzystwa Przemysłowo-Rzemieślniczego w Bydgoszczy.**

W ubiegły wtorek odbyło się w Ognisku plenarne posiedzenie wspomnianego towarzystwa, któremu przewodniczył prezes p. Józef Sporny. Po załatwieniu kilku normalnych punktów porządku obrad, zebrani ze skupieniem przystępowali do sprawozdania swojego prezesa z Zjazdu przesyłań Towarzystw Przemysłowo-Rzemieślniczych, który się dnia 4 bm. tu w Bydgoszczy odbył. Uchwały zjazdu były o tyle znamienne, że wychodziły od ca. 30 delegatów reprezentujących 25 okolicznych miast i miasteczek okregu organizacji bydgoskiej. Z zadawaleniem podkreślono wydatną i korzystną pracę Zjednoczenia Związków Tow. Przemysłowo-Rzemieślniczych w Poznaniu, która to organizacja stoi na czele wielotysięcznej masy rzemieślników polaków chrześcijan, jako też sympatyków tych idei, i wszędzie produkuje, jeżeli rozchodzi się o sprawę gospodarcze jej członków. Dzięki zapobiegliwej naczelniej organizacji rzemiosła, była dzielnicą pruska korzystającą z kredytów rzemieślniczych, stworzono dobrze prosperujący aparat porad prawnych, jako też stworzono poradnie psychologiczne. Referent główny Zjazdu, p. prezes Chmielewski z Poznania podniósł z zadowoleniem, że konsolidacja rzemiosła na całym terenie Rzeczypospolitej postępuje chryżym krokiem. W centrali warszawskiej doszło już do ostatecznego porozumienia pomiędzy Centr. Tow. Rzemieślniczym a Związkiem Rzemieślników Chrześcijan. W Poznaniu zgodnie pracują Związek Związków Cechowych z Zjednoczeniem Towarzystw Przem. Rzemieślniczych a także organizacje pomorskie na których czele stoi p. Grobelny, mianowicie Zw. Samodzielnych Rzemieślników, również nie odsuwają się od pracy pod hasłem „Jedności rzemieślniczej”.

Na wniosek p. Chmielewskiego niedzielny zjazd przesyłań uchwalił rezolucje w następujących przedmiotach:

1) ażeby w każdym mieście organizować prócz istniejących towarzystw młodzieży, specjalne organizacje młodzieży rzemieślniczej pod nazwą Towarzystwa Terminatorów; dla tych towarzystw należy tworzyć specjalne komitety opiekuńcze z grona rzemiosła.

2) wysłano rezolucję do Ministerstwa Skarbu, ażeby kary za zwłokę za podatek od bezrobocia, nie pobierać w ilości 5%, przeciwnie zastosować stawkę jak przy wszystkich podatkach przyjęto o ile moż-

ności nawet wszelkie kary za tak zwana zwłokę znieść.

Dotycząc podatku przemysłowego, który podniesiono o ca. 25-50%, również zaprotestowano w rezolucji.

3) Uchwalono jaknajintensywniej popierać hasło swój di swego, bądź to przez indywidualne popieranie się członków w szczególności a wyrobów polskich ogólnie. Zgodzono się na działalność miejscowego towarzystwa, które perjodycznie ogłasza swoich członków w prasie, jako też proszono Zarząd Główny wystąpić z osobną odezwą do społeczeństwa.

4) Uchwalono popierać Powszechną Wystawę Krajową w Poznaniu, gdzie specjalny pailon będzie dla rzemiosła.

5) W sprawie apelu Związku, odnośnie popierania akcji budowy Domu Rzemieślniczego w Poznaniu, przychylnie się do tej sprawy, z tem jednakże, że fundusze zebrane na ten cel mają, zwłaszcza w Towarzystwach, ciągnących do Bydgoszczy, posłużyć do zakupu Domu Rzemieślniczego w Bydgoszczy.

Drugi referent zjazdu niedzielnego p. syndyk Macioszczyk z Poznania, obszernie i dobitnie przedstawił zebranym sprawę bieżącą, na tle nowej ustawy przemysłowej; kwestje jak: Cech dziś a jutro! kto wszystko stworzy cech, mistrz-czeladnik-terminator teraz, a po wejściu w życie ustawy, kto będzie wszystko rzemieślnikiem, było tematem rzwazań prelegenta. Dalej mówił p. Macioszczyk o charakterze Izby przesyłań, o tem, kto będzie mógł wybierać, kto ma prawo wybieralności, o podziale w budę Izby na okręgi, i przysuszczalnej ilości przedstawicieli rzemiosła w Izbie.

Referat był tak przejrzysty, tak umiejętnie ułożony, że na wniosek p. Fiołki prezesa związku nadnoteczkowego, uchwalono wydrukowanie referatu w broszurce i dostarczenia takowego wszystkim towarzystwom. Dalszym ciągiem zjazdu niedzielnego była rzeczowa i nad wyraz dodatnia dyskusja, przeciągająca się do późnego wieczora. Na skutek poruszenia sprawy nad aktualnością nazwy Tow. Przemysłowych wzgl. Tow. Przemysłowo-Rzemieślniczych, wszyscy mówcy dyskusyjni stanęli na stanowisku, że nazwa jest racjonalna, że Towarzystwa nasze to wiązanka konkretnych wspomnień żywej działalności przedwojennej, tej zapory germanizacyjnej, harmonijnej współpracy przeważnie wszystkiego stanu rzemieślniczego; że Towarzystwa nasze to o-

środek zreszenia kultury tak zawodowej jak i społecznej, to zbiory ludzi poważnych i stałecznych a przede wszystkim polaków-katolików. Dalej podniesiono że towarzystwa nasze przez współpracę swoją ze stanami nam bliskimi, korzystnie oddziałują na członków, że umożliwiają przystęp ludziom chcącym się usamodzielniać, przez co wychowawczo oddziałują na takowych. Dużo można jeszcze napisać o tem Towarzystwa Przemysłowo-Rzemieślnicze są, niech starczy na razie niniejsze, z tem, że nie można odmawiać racji bytu organizacji, które częstokroć po miastach i miasteczkach są ostoją polskości i wyrazicielami opinii rzemiosła i drobnego przemysłu.

Tyle referował prezes Sporny ze Zjazdu niedzielnego. Zebrani po wysłuchaniu uzupełnień referatu ze strony p. Fiołki, syndyka Dutkowskiego i Lewandowskiego, przeszli następnie do dalszego punktu porządku obrad t. j. Sprawy wyborów do Izby Rzemieślniczej w Bydgoszczy.

Po zareferowaniu tematu przez p. Spornego, zebrani członkowie jednogłośnie zarządowi dali placet dalszego prowadzenia rozpoczętej akcji.

Dalszy punkt zebrania był referat radnego A. B. Lewandowskiego, który, jako przewodniczący komisji budżetowej miasta naszego, zapoznał członków z układem budżetu. Przy uzasadnieniu poszczególnych pozycji preliminarzowych w do. i rozchodzie miastowych finansów, zebrani zaznajomili się choć w przybliżeniu z gospodarką miej-

ską, jakoteż drogami, któremi pieniądź odpływa. W dyskusji członek towarzystwa, a też radny p. Fiołka uzupełnił swojemi wywodami już słyszane.

Tuż przed zakończeniem zebrania zarząd apelował do obecnych, ażeby stale i regularnie na zebrania przybywali. Każdy członek wedle słów prezesa jest zobowiązany współpracą swoją rozszerzyć działalność i okreg towarzystwa, werbować nowych członków, i takich zebraniu przedstawić, jakoteż pomiędzy już należącymi członkami krzewić przywiązanie do organizacji.

Każdy członek winien pamiętać, że tradycje się nie lekceważy, że pręczy ojców naszych, założycieli, uszanować wypada i jeżeli oni w ciężkich chwilach jarzma nieprzyjacielskiego wiernie stali przy sztandarze, przetrwali burze zniszczenia, to tem więcej w dobie wolnej Ojczyzny, w chwili konsolidacji szelkich zreszeń rzemieślniczych wtenczas gdy żywił nam nieprzyjazny zaletwa miejsca naszej egzystencji, wtenczas jak jeden mąż, wszystko co w Boga wierzy i chce istnieć, powinno do organizacji należeć. Przywrzec do niej musi nierozdzielnie, ażeby nie spotkał rzemiosła jeszcze jeden zarzut że jego nicma.

Dla dobra sprawy, dla dobra przyszłych pokoleń, które niech mówią dobrze o nas, jak my o ojcach naszych, niech każdy polak-chrześcijanin, rzemieślnik i sympatyk zasili swoją osobą organizację Towarzystw Przemysłowo-Rzemieślniczych.

Walny Zjazd delegatów Centralnego Związku Osadników.

W Warszawie odbył się ub. niedzieli doroczny walny zjazd delegatów Centralnego Związku Osadników. Przybyło około 700 delegatów, reprezentujących 42 oddziały powiatowe Związku.

Zjazd zagał członek rady naczelnej Związku p. Liszkowski, zapraszając na przewodniczącego prezesa Związku inż. Przedpełskiego.

Imieniem prezesa rady ministrów i ministrów wojsk. witał zjazd generał Dreszer, który m. in. podniósł zasługi osadnictwa wojskowego na krcach, poczem życzył Zjazdowi owocnych wyników obrad.

Jako przedstawiciel ministerstwa Reform Rolnych przemawiał dyr. Kasiński, przyczem stwierdził, iż osadnicy odgrywają doniosłą rolę w życiu gospodarczym Polski, jako propagatorzy-meljoracyi rolnych. Wi-

ce minister spraw wewn. Jaroszyński zwrócił uwagę, iż osadnicy spełniają wybitną misję oświatowo-kulturalną.

Prezes komisji dla spraw osadnictwa w ministerstwie reform rolnych p. Roman wyraził przekonanie, iż unormowanie stanu osadnictwa pod względem prawnym i gospodarczym nastąpi już w niedługim czasie.

Sprawozdanie z działalności zarządu głównego przedłożył p. Bankowicz-Sittauer (Wołyń), sprawozdanie z działalności rad wojewódzkich zaś przedstawili: wileńskiej — sekretarz rady W. Kamiński, nowogrodzkiej — prezes W. Małski, wołyńskiej — sekretarz E. Gąsior, poleskiej — prezes Z. Skibiński i lubelskiej — prezes B. Liszkowski.

Wszyscy mówcy zgodnie wskazywali na poprawę stanu gospodarczego osadników.

Z Inowrocławia.

Z Rady Miejskiej. Posiedzenie Rady Miejskiej ub. wtorku obfitowało w różne niespodzianki, które najwięcej odnosiły się do radnych Głowackiego i Warchowskiego, którzy skazani zostali w głośnym procesie o wywołanie zaburzeń czerwcowych w Inowrocławiu. Magistrat wystosował do rąk przewodniczącego rady miejskiej oraz owych dwóch radnych pismo, zawierające orzeczenie magistratu, iż w myśl par. 7, ust. 3 ordynacji miejskiej, wymienieni radni nie mają prawa do udziału w posiedzeniach rady miejskiej aż do ostatecznego rozstrzygnięcia postępowania karnego. Policja nie chciała wpuścić Głowackiego i Warchowskiego na salę posiedzeń, jednakowoż owi radni przedarli się na salę i chcieli brać udział w posiedzeniu. Wywiązała się bardzo ostra polemika między radnymi, w końcu p. prezydent miasta dr. Krzyński zabrał głos i wyjaśnił, że „ponieważ radni Głowacki i Warchowski pozostają na posiedzeniu i chcą nadal brać udział w posiedzeniach mimo doreczenia im pisma magistratu, że w takim razie magistrat może zacząć uchwały rady miejskiej, zaś rada miejska ze swej strony może w takim wypadku zaskarżyć zaczepienie magistratu przed wojewódzkim sądem administracyjnym w Poznaniu. Wobec stanowczego postawienia kwestji przez magistrat, radni Głowacki i Warchowski opuścili salę obrad.

Następnie przyjęto do wiadomości rezygnację trzech radnych, mianowicie pp. Stefana Knasta, Teofila Bochińskiego i Urbańskiego. Ma to związek z uchwałą, mocą której radni miejscy nie mogą dostarczać dostaw miejskich. Z kolei przystąpiono do wyboru członków i zastępców dla obwodowych komisji wyborczych, których jest 10, pozatem wybrano delegatami do wojewódzkiego sejmiku p. adw. Mielcarka, a jego zastępcą p. Józefata Kornaśzewskiego. Również po ożywionej dyskusji uchwalono wydzierżawić Park Miejski p. Bronisławowi Krantzowi z Inowrocławia. Dalej uchwalono jednogłośnie sprzedaż lodowni i jatek przy Placu Kłobocznym obok Parku Miejskiego, p. Górczyca, właścicielowi dwóch kinoteatrów w tut. mieście, który wybuduje wspaniałe kino oraz zobowiązał się kontraktowo do pobudowania 3 wielkich ubikacji na urządzenie biblioteki miejskiej. Wniosek ten popierał również osobnym pismem tut. Związek Stowarzyszeń Polskich.

Dalej uchwalono po obszernej i żywej dyskusji przekazać wniosek komisji finansowej wzgl. komisji straży pożarnej w sprawie zakupu motorowej sikawki i mechanicznej drabiny straży pożarnej i zaciągnięcia na ten cel pożyczki w „Krajowym Ubezpieczeniu Ogniem” do wysokości 50 proc. Wreszcie rozprawiano

bardzo żywo nad nagłym wnioskiem w sprawie zapomogi dla bezrobotnych w czasie gwiazdkowym. Uchwalono udzielenie zapomóg w wysokości zapomogi zesiorocznej, dla bezrobotnych, którzy zarejestrowali się do 15 bm — Następnie odbyło się tajne posiedzenie, na którym delegat rządowy p. Jankowski omawiał szczegółowo gospodarkę miejską oraz swoją misję w magistracie.

Judasz z Kariotu. Najpoważniejsza organizacja szkolna, a mianowicie „Gimnazjalne Tow. Tomasza Zana” (T. T. Z.), podjęło się wystawienia na scenie znanego dramatu K. H. Rostworowskiego p. t. „Judasz z Kariotu” Sztuka doskonale wyreżyserowana przez p. prof. Birkenmajera, znajduje już teraz wśród społeczeństwa niezwykle zainteresowanie, zwłaszcza, że tytułową rolę gra znany ze sceny, a utalentowany uczeń gimn. p. Adam Klos. Premiera dramatu w sobotę 17 bm. o godz. 8 wiecz. w sali Parku Miejskiego. Specjalne przedstawienie dla młodzieży odbędzie się w niedzielę o godz. 3.

Na ostatnim zebraniu Zw. Stowarzyszeń Polskich, które się odbyło w ub. wtorek, omawiano m. inn. sprawę budowy pomnika Jana Kasprzowicza. Był również obecny artysta-rzeźbiarz p. Haupt z Poznania, który przedstawił projekt pomnika, przy czym oświadczył, że najkorzystniejszym miejscem pod pomnik będzie dawniejszy plac przy ul. Dworcowej, gdzie dawniej stał pomnik Wilhelma. Projektuje on postać Kasprzowicza w podwójnej wielkości naturalnej, siedzącego w rozłożystym płaszczu. Pomnik ma być ustawiony na cokole, pozostającym, który musi być odpowiednio obrobiony. Koszta wynoszący będą około 60.000 zł. Dotychczas zebrał komitet budowy około 20.000 zł. W najbliższym czasie prześle p. Haupt model pomnika w rozmiarze 1:10.

Bezrobocie się wzmacnia. W ub. tygodniu bezrobocie wzrosło się o dalsze 200 bezrobotnych w Inowrocławiu oraz w powiecie inowrocławskim. Obecnie znajduje się w Inowrocławiu przeszło 400, a w powiecie inowrocławskim około 120 bezrobotnych.

Pożar. W ub. tygodniu spalił się jeden stóg słomy na szkód gospodarza Mieszyskiego w Opczkach. pow. inowrocławski wartości około 3000 zł. Pożar powstał od iskrzy z parowozu kolejki cukrowni Wierzchostawice.

Kościelec doczekał się nowego proboszcza. Po blisko dwóch latach władza duchowna wyznaczyła do parafji katolickiej nowego proboszcza, mianowicie ks. prob. Wierzbickiego z Klecka, który obejmie parafję dnia 1 stycznia 1928 r. Ostatnio proboszczem był obecny ks. biskup Okoniewski z Pelplina.

Listonosze i wszystkie poczty

do 25-go grudnia
przyjmują przedpłatę na miesiąc styczeń.

Prosimy pospieszyć się z odnowieniem przedpłaty, ażeby z początkiem miesiąca stycznia nie nastąpiła przerwa w dostawie

„DZIENNIKA BYDGOSKIEGO”

Z Torunia.

Nocny dyżur ma do dnia 16 bm włącznie apteka „Radziecka”, ul. Szeroka.

Z Teatru Pomorskiego W piątek, dnia 16 bm. o godzinie 8-ej wiecz. uroczyste przedstawienie ku uczczeniu pamięci Stanisława Wyspiańskiego, wielkiego przedstawiciela „Młodej Polski” mocarza słowa polskiego, budziela ducha narodowego, szermierza niestrudzonego niepodległości naszej ojczyzny. Na program tej uroczystości, która stać się powinna wyrazem holdu całej ludności Torunia dla nieśmiertelnego poety. złoży się: przemówienie o Wyspiańskim, które wygłosi kierownik literacki teatru p. prof. A. Münnich, „Legion” (obraz ostatni), deklamacja utworów lirycznych Wyspiańskiego w interpretacji p. Józefa Leśniewskiego, „Noc Listopadowa” (obraz I) i scena z Wernyhora z aktu II „Wesela”.

W sobotę, dnia 17 bm. o godzinie 8-ej wieczorem poraz czwarty wesola komedia Picarda w 3 aktach p. t. „Kiki”.

Konferencja rodzicielska. Dnia 18 bm. o godz. 10.30 odbędzie się konferencja wywiadowcza na gimnazjum męskim, na którą dyrekcja zaprasza rodziców i opiekunów.

Pilni terminarzy otrzymywać będą nagrody. Urząd wojewódzki w Toruniu wydawać będzie za uprzednią opinią grudziądzkiej Izby Rzemieślniczej, nagrody wszystkim terminatorom, którzy przez pilną naukę odznaczają się przy egzaminach czeladniczych.

Baznosc, Podoficerowie Rezerwy, Koło Toruńskie W czwartek, dnia 22 bm. o godz. 19.30 odbędzie się w Strzelnicy przy ul. Przedzamcze nadzwyczajne walne zebranie koła w celu wyboru nowego zarządu Z powodu omówienia bardzo aktualnych spraw, przybycie wszystkich członków pożądana. W razie nieprzybycia 1/4 ilości członków, odbędzie się po półgodzinnej przerwie zebranie, które będzie prawomocne. Po zebraniu przypuszczalnie o godz. 21.30 spożyją koledzy wspólną kolację przy towarzyskiej pogawędce. — Jedność

Toruń podzielony już na obwody wyborcze. W związku ze zbliżającymi się wyborami do sejmu i senatu magistrat toruński dokonał już podziału miasta na obwody wyborcze, których ustalono na 23.

Program „Tygodnia Akademika” w Toruniu, który się odbędzie od dnia 1 do 7 stycznia 1928 r. jest następujący: 1 stycznia: uroczyste otwarcie VI Tygodnia Akademika — podwieczorkiem Akademickim w dużej sali Dworu Artusa. 2 stycznia: kinoteatry i Teatr Pomorski zbierają naddatki na cele Tygodnia Akademika. 3 stycznia: Tramwaje zbierają naddatki na cele Tygodnia Akademika. 4 stycznia: specjalne przedstawienie w Teatrze miejskim. 5 stycznia: maskarada w salach Dworu Artusa. 6 stycznia: „Wieczór rozmaitości” w salach Dworu Artusa. 7 stycznia: zakończenie VI Tygodnia Akademika. Prócz tego przez cały tydzień sprzedaż listów loterii fantowej i obieg list składkowych po biurach, urzędach, towarzystwach etc. Szczegółowy program każdego dnia będzie dodatkowo ogłaszany.

Kradzieże zgłosił: Cywiński Maksymilian, zam. w Lubczu, pow. Toruń, zgłosił kradzież kaczek i gęsi, wartości 150 zł podczas targu w Toruniu. Słazak Jan, zam. przy Chelm. Szosie 120, zgłosił kradzież gotówki 25,50 zł. Busiakiewicz Janina, zam. przy ul. Małe Gąrtary 16, zgłosiła kradzież 2-ch zegarków i bielizny, dotąd nieustalonej wartości.

Wykrycie kradzieży. Dnia 14 bm. wykryła policja: kradzież skórek futrzanych, wartości 200 zł. na szkód kuśnierza Klinka z Torunia. Sprawca jest G. M. z Torunia. Kradzież skórki futrzanej, wartości 500 zł. na szkód Franciszka Seidlera z Torunia. Sprawcą jest H. D. z Inowrocławia.

Najlepsza gwiazdka — to wystrzelona nagroda. Nadchodzi czas prezentów. Okazja zdobycia doskonałych i cennych rzeczy na gwiazdkę nadarza się każdemu przy strzelaniu w Strzelnicy, które urządza Związek Podofic. Rezerwy. Strzelnica otwarta jest codziennie.

Wiadomości z Gniezna.

Nieszczęśliwy wypadek. Dnia 9 bm. uległa nieszczęśliwemu wypadkowi 15-letnia robotnica Pelagia Mordkówna ze Świątnik Wielkich, pow. Gniezno. Mordkówna zajęta była przy mieleniu zboża i w czasie pracy pochwycona została przez kluby wałków transmisyjnych i dotkliwie potłuczona. Nieszczęśliwa odstawiono tego samego dnia do szpitala Czerwonego Krzyża w Gnieźnie.

Kradzież. Na szkód gosp. Drzewieckiego Wincentego z Goślinowa pow. Gniezno, skradziono rower męski i jeden płaszcz męski. Na szkód wdowy Idy Michalis, właścicielki wiatrak w Szydłowcu pow. Gniezno, skradziono 5 i pół ctr. żyta. Sprawców kradzieży wykryto, którzy sprzadzawszy część skradzionego zboża, resztę dla zatarcia śladów utopili w jeziorze.

Skradziono robotnikowi Bałudyniakowi Antoniemu, zam. w Wierzbówiakach, pow. Gniezno, z niezamkniętego chlewa jedną świnię wagi 1 i pół ctr.

Jeden rower męski skradziono na szkód gosp. Hęcinińskiego Teodora z Anastazewa, pow. Gniezno. Poszkodowany podczas swego pobytu w Witkowie pozostawił wspomniany rower bez nadzoru na ulicy.

Dnia 7 bm. skradziono na szkód osadnika Tónjes Fryderyka z Popowa Tomkowego pow. Gniezno jednego knura, wartości 250 zł.

W nocy z 2 na 3 bm. skradziono na szkód Fleischerowej Emy, zamieszkałej w Gulczewie, pow. Września, jedną cwęc wartości 100 zł.

Z wozu skradziono 30 i pół f. masła na szkód handlarza Kuźminki Bazylego z Poznania w czasie jego pobytu w Strzałkowie.

Przechwycenie poszukiwanego ptaszka. W ub. tygodniu przechwycił posterunek P. P. w Janowcu pow. Żnin, niej. Króla Józefa bez stałego miejsca zamieszkania, którego poszukiwała policja za kradzież garderoby na szkód gosp. Rucińskiego Ignacego z Mierzewa, pow. Września. Skradzione rzeczy zwrócono poszkodowanemu.

Nieudałe występy. Na jarmarku we Wrześni ujęła policja czterech kieszonkowców, którzy przyjechali z różnych miast na występy gościnne do Wrześni.

Pożary. Na szkód dzierżawcy folwarku Ciocuchowicza Jana z Noskowa, pow. Września, spalił się dnia 5 bm. o godz. 18-ej stóg pszenicy wartości 6900 zł. Przypuszczalnie pożar spowodowali kłusownicy wskutek nieostrożności, którzy przy wspomnianym stogu wybierali sobie często stanowisko. — Dnia 8 bm. w mieszkaniu robotnika Wierzelewskiego Władysława w Dębówcu pow. Gniezno, powstał pożar, spowodowany przez nieletnie dzieci. Ogień zniszczył część sprzętów, zanim zdołano go ugasić.

Pełnienie kłusownika. Dnia 9 bm. o godzinie 16-ej został postrzelony kłusownik Bykowski Franciszek z Niezgody, pow. Stupca, przez państw. leśniczego Królikowskiego Władysława z Hadłowa. Leśno, pow. Gniezno. w chwili, gdy Bykowski z bronią w ręku czołżył na dziczyznę, na terenie lasu państwowego, podlegającego dozorowi wspomnianego leśniczego. Postrzelonego odwieziono do szpitala Czerwonego Krzyża w Gnieźnie.

Znalezione przedmioty. W miejskim urzędzie policyjnym odebrać można: paczkę, zawierającą 35 cm. płótna, spulke białych nici i miarę krawiecką, 1 banknot, 3 klucze, 1 portmonetkę bez zawartości, 1 portmonetkę z zawartością i torebkę damską.

Z POMORZA.

ŁAĆN. (Z karty żałobnej). W poniedziałek zmarł obywatel śp. Bronisław Piszkański, kierownik „Rolnika”, członek Towarzystw polskich a szczególnie „Sokoła”. Śp. p. Bronisław Piszkański przeniesiony z Grudziądza, objął tut. kierownictwo „Rolnika”, rozszerzając jego działalność. Zżył się on ze stosunkami lokalnymi, znajdując wszędzie poparcie, bo sam chętnie i szczerze pracował społecznie. Zmarł w sile wieku, bo 41 lat liczył, pozostawiając żonę i czworo dzieci w smutku pograżonych. Pogrzeb odbył się w czwartek, dnia 15 bm. przed poł. o godz. 10. Ciężko doświadczonej rodzinie składamy z głębi serca nasze współczucie. Cześć Jego pamięci!

GORYN. (Z zebrania Ch. Z. Z.) Dnia 8 bm. odbyło się tu zebranie Ch. Z. Z., na którym p. Zgliniecki wygłosił interesujący referat o ruchu zawodowym Ch. Z. Z., który wszystkim trafił do przekonania. W dyskusji zebrani użalali się na związki socjalistyczne i Z. Z. P., które nic dla nich nie zdziałały, dlatego też chętnie udają się pod skrzydła Ch. Z. Z. W końcu wyrażono życzenie, by prelegent z podobnymi referatami odwiedzał ich częściej.

DZIAŁDOWO. (Z zebrania Ch. Z. Z.) Dnia 8-go bm. odbyło się zebranie Ch. Z. Z., które zgabił p. Radke. Referat obszerny wygłosił p. Zgliniecki, którego wysłuchano z zadowoleniem. W dyskusji zabierali głos pp. Radke, Powala i inni. W końcu p. Zgliniecki zdał jeszcze sprawozdanie z przebiegu obrad taryfowych, które toczyły się w Toruniu, a które z winy pp. pracodawców nie doszły do skutku.

Z Grudziądza.

Dyżury aptek. Do 17 bm. dyżurują apteki: pod „Koroną” przy ul. J. Wybickiego 39, tel. 137 i apteka pod „Złotą gwiazdą” przy ul. Chełmińskiej nr. 26, tel. 399.

Kalendarzyk teatralny. Piątek, 16 bm. teatr niocylny. Sobota, 17 bm. godz. 7.30, po raz pierwszy „Zbójcy” Schillera.

Niedziela, 18 bm. godz. 12.30 w południe akademija ku uczczeniu pamięci St. Przybyszewskiego.

Niedziela, 18 bm. godz. 3.30 po poł. po cenach zniżonych od 50 gr. do 2 zł. po raz ostatni „Fura słowy”.

Niedziela, 18 bm. godz. 7.30 wiecz. po raz drugi „Zbójcy” Schillera.

Wieczór Rychterówny w Teatrze Miejskim. „Czerwony Krzyż” zainicjował wieczór deklamacyjno-recytatorski, wypełniony całkowicie przez p. Kazimierę Rychterównę. Wieczór ten odbył się w ub. poniedziałek w Teatrze Miejskim. Dochód przeznaczono na ociemniałego żołnierza. Niestety nasza publiczność nie przybyła tak licznie, jak należało się tego spodziewać. Występ p. Rychterówny, wielkiej mistrzyni żywego słowa cieszyła się powodzeniem, czego najlepszym dowodem były niemiłkące oklaski, które wprost zmuszały recytatorkę do naddatków. Wieczór ten był prawdziwą ucztą duchową dla tych, którzy wzięli w nim udział.

Gimnazjum humanistyczne w Grudziądzu. Ministerstwo W. R. i O. P. zdecydowało utworzenie gimnazjum humanistycznego w Grudziądzu, co przyjęto z prawdziwą radością. Na zebraniu Tow. Opieki Rodzicielskiej w dniu 9 bm. uchwalono następującą rezolucję: „Towarzystwo Opieki Rodzicielskiej” usilnie prosi Ministerstwo Oświaty o jaknajrychlejsze zrealizowanie decyzji o utworzeniu gimnazjum typu humanistycznego przy jednym z istniejących zakładów w Grudziądzu. —

Spodziewać się należy, że Ministerstwo w myśl rezolucji Towarzystwa przyspieszy i zrealizuje swą decyzję, która w skutkach swych przyniesie dużo korzyści tak młodzieży szkolnej jak i jej rodzicom. Brak gimnazjum huma-

nistycznego czyni tej uczelni, która daje bezwzględnie dokładne i wszechstronne wykształcenie, dał się w naszym mieście mocno odczuwać.

Za połowę ceny. Firma Jan Paluszkiwicz w Grudziądzu, ul. Stara Rynkowa 4 i przy ul. Józefa Wybickiego 21. Z powodu zwinięcia filij wyprzedaje wszelkie swe artykuły, jak: ubrania, spodnie, futra itp. o 50 proc. taniej, dlatego to radzimy, firmę tą odwiedzić. P. Paluszkiwicz ma wielki wybór materiałów tak krajowych, jak i zagranicznych a wykonuje wszystko w swym własnym warsztacie.

„Sokół” a sport na lodzie.

Unas w Grudziądzu dzięki inicjatywie naczelnika p. Bączyńskiego utworzył się oddział łyżwiarzy, który trenuje się w grze hokejowej na lodzie. Gra ta stanie się niewątpliwie wielką atrakcją w Grudziądzu. Pierwsze zawody hokejowe odbyć się mają w święta Bożego Narodzenia (o ile nie nastąpi odwilż). Zgłoszenia na członków przyjmuje p. W. Banasak, skład cukierków „Venetia”, ul. Mickiewicza nr. 4, telef. 965.

Niewątpliwie „Sokół” żeński pójdzie przykładem gniazd I. i z zapalem zabierze się do tworzenia oddziału nadoobnych łyżwiarów. W tej sprawie panie zechcą się zgłosić do p. Kaczmar-kowej (skład obrazów i wyrobów tytoniowych), ul. Lipowa 3. — K.

Repertuar kin.

„Apollo” wyświetla od czwartku i w następne dni epokowy dramat p. t. „Zabiłem” w 10 aktach. Motto: „Dla ratowania honoru kobiety mężczyzna nie może się wahać poświęcić własne życie”. W drugiej części programu niedościgniony dramat sensacyjny w 8 aktach p. t. „Trzej błędni rycerze”. Arcydzieło z czasów wojny z Indjanami. W niedzielę o godz. 2 po poł. przedstawienie dla dzieci 12 aktów i dodatk arcywesola komedja.

Kino „Orzeł” wyświetla dziś i dni następne wielki film wiedeński p. t. „Kochaj mnie, a świat będzie moim” oraz kapitalną farsę p. t. „Moja żona tańczy charlestona”. — Od piątku „Car Iwan Groźny”.

Lubiewo, pow. świecki.

Odpust. Parafia lubiewska ub. niedzieli obchodziła doroczny odpust ku czci swego patrona św. Mikołaja. Tłumy wiernych ze wszech stron spieszyły do pięknie odnowionej świątyni. Przybyło też licznie duchowieństwo z okolicy. Nabożeństwo uroczyste odprawił proboszcz ks. kanonik dr. Włoszczyński, zaś kazanie wygłosił ks. prob. Sarnowski z Serocka, niespory odprawił również ks. kan. dr. Włoszczyński. Nabożeństwo upiększał udanymi pieśniami chór miejscowego Tow. śpiewu „Lutnia”, pod batutą organisty p. Napiątka.

Tczew.

Baczność Sokół! W niedzielę dnia 18 bm. o godz. 16.00 (4) odbędzie się miesięczne zebranie Tow. gimn. „Sokół” w Tczewie w salce straży pożarnej. Na porządku dziennym bardzo ważne sprawy, wobec czego udział wszystkich członków konieczny.

Baczność, Wojsy im. Dąbrowskiego! W niedzielę dnia 18 bm. o godz. 15-ej (3) odbędą się ćwiczenia na placu koło magistratu. Obecność wszystkich członków obowiązkowa.

Ze sportu. W niedzielę, dnia 11 bm. odbył się mecz piłki nożnej na boisku przed szkołą morską, między K. S. „Olimpia” a mistrzem Gdańska — Liga „Szup”. Od rozpoczęcia walki widać było że przewagę nad przeciwnikiem ma Olimpia. Do przerwy wynik wykazywał 1:1. Po przerwie „Olimpia” zdobywa jeszcze dwie bramki, kończąc grę świetnym zwycięstwem 3:1.

Rozśpiewane towarzystwo. Ub. soboty w nocy 4 panów i 3 panie tak swawolnie się zachowywały na ulicy, że stróża porządku i ładu byli zmuszeni zapisać ich do kary za zakłócenie spokoju publicznego.

Wykolejenie wagonu na stacji osobowej. Na dworcu osobowym w czasie przetaczania wagonów wykoleił się wagon, który jednakowoż w bardzo krótkim czasie został z powrotem wstawiony na tor. Przerwy w komunikacji nie było. Szkody nieznaczne.

Nieszczęśliwy wypadek. Nytkowski Franciszek, kolejarz, zeskakując ze stopni parowozu upadł tak nieszczęśliwie, że złamał sobie lewą nogę poniżej kolana.

Ofiara nieszczęśliwego wypadku. Jakubowskiemu w Tczewskich Łakach, przy rżnięciu słomy na sieczkę tryby maszyny pochwyliły prawą nogę miążdząc mu stopę. Po przywiozieniu do szpitala św. Wincentego, amputowano mu całą stopę aż powyżej kostki.

Niedbalstwo czy niechlujstwo? Pewne trzy gospodie przy ul. Kłasztornej, nie chcąc się fatygować, brudną wodę (pomyje) wprost wylewały na ulicę. Zapisano więc je do kary.

Puck.

Osobiste. Asesor sądowy p. Plocieniak zamianowany został dekretem p. ministra sprawiedliwości sędzią przy sądzie powiatowym w Pucku.

Pożar. W nocy dn. 7 bm. zbudzono ze snu sygnałami tuł straży pożarnej ludność całego miasta. Jak się okazało, powstał pożar w domu arcybiskupa p. Krefty przy ul. Zielistrzewskiej. Dzięki natychmiastowej akcji ratunkowej udało się pożar w krótkim czasie stłumić bez większych szkód.

Półw węgorski. Wskutek pokrycia się zatoną silnym lodem, półw węgorski na zatoce odbywa się w całej pełni. Codziennie zauważa się na lodzie dużo rybaków, kłujących w przerębłach ocieniami węgorsze. Połowy szczególnie w roku bieżącym dopisują.

Nowe dzwony w kościele ewangelickim. Ewangelicka gmina kościelna sprowadziła w ostatnim czasie dla swego kościoła trzy nowe dzwony za ogólną kwotę 9.000 guldenów gdańskich. Poświęcenie tych dzwonów odbyło się uroczysto w ub. niedzielę.

Dekoracja okien wystawowych. Wobec zbliżających się świąt Bożego Narodzenia zauważa się nadzwyczaj staranną dekorację okien wystawowych u niektórych handlowców. Szczególnie okna kupca Franciszka Szymonowskiego i mistrza rzeźnickiego Drowa zwracają na siebie uwagę przechodniów.

40 proc. dodatku kresowego dla Gdyni. W ostatnich dniach opublikowała prasa rozporządzenie p. Prezydenta Rzplitej Polskiej w sprawie przyznania Gdyni dodatku kresowego w wysokości 40 proc., bez bliższego określenia, czy rozporządzenie to odnosi się wyłącznie do m. Gdyni, czy też do całego powiatu morskiego a zatem i do m. Pucka, gdzie stosunki życiowe stoja na równi z Gdynią.

Sędziwa lekarza powiatowego. Pan dr. Stankiewicz, który osiedlił się w mieście naszym w charakterze lekarza powiatowego urzęduje w rynku w domu p. Budzisa a nie jak to prasa poprzednio podawała, w domu p. Klebby obok dworca.

Zebranie obrony wierzycieli. W niedzielę, dnia 11 bm. po południu odbyło się w sali p. Vossa zebranie miejscowego związku „Obrony wierzycieli”, któremu przewodniczył prezes p. Maciszker z Starzyna. Referat wygłosił redaktor Otto z Poznania. Zebranych było około 20 osób.

Wypadek z autobusem.

Autobus, jadący z Wejherowa do Oliwy wskutek zderzenia się z furmanką przewrócił się. Pasażerowie i szofer odnieśli nieznaczne obrażenia. Autobus uległ rozbiciu; koń został zabity.

Burza w poznańskiej Radzie Miejskiej

Porażka endeckiego Koła Obywatelskiego i porażka Magistratu. Chadecja w obronie kupiectwa i rzemiosła. — Gniew.

Poznań przeżywał wczoraj emocje podatkowe. Otóż magistrat zażądał podwyżki dodatku na podatek obrotowy z 10% na 25% oraz z 15% na 30% podatku od patentów.

Magistrat chciał dochodem z nich — około 2 miliony złotych — pokryć bieżące wydatki.

Chadecja zgóry zajęła stanowcze stanowisko przeciwne projektowi Magistratu, wychodząc z założenia, że nie można obciążać podatkami mieszkańców, a szczególnie uginającego się pod nadmiarem podatków kupca i rzemieślnika, powtórze Chadecja uważa, że projekty magistrackie liczyć się muszą z położeniem finansowym miasta. Chodziło w sumie ostatecznej o 1 600 000 zł z dodatku przy podatku obrotowym, a o 1 800 000 przy podatku od patentów.

W procentach żądał Magistrat podwyżki dodatku obrotowego z 10% na 25%, a od patentów z 15% na 30%.

Koło obywatelskie szło po linii projektu magistrackiego.

Plany pokrzyżowała atoli stanowcza decyzja radnych chadeckich i artykuł

alarmujący „Dziennika Poznańskiego”, zwracając uwagę na niebezpieczeństwo podwyżki, przeciw której — jak stwierdził z satysfakcją — tak stanowcze stanowisko wzięła Chadecja.

Efekt był taki, że projekt magistracki przepadł. Porażkę poniosło też Koło Obywatelskie, które nie mogąc przeformować projektu magistrackiego, ani swego pierwotnego na 20%, wołało przy pomocy lewicy przeprowadzić na dotychczasowe 10% dalszych, tylko 5% dodatek, przyczem dodatek projektowany na patenty upadł.

Stąd wielka burza przeciw Chadecji, a głównie przeciw „Dziennikowi Poznańskiemu” za ich obronne stanowisko, krzyżujące obciążenia podatników.

A efekt? W kołach kupiectwa i rzemiosła mówi się ogólnie, że mimo iż nie przeszła ze swym wnioskiem przeciwnym podwyżce podatkowej — jedyna grupa, broniąca trudne położenie kupiectwa i rzemiosła, jest — Chadecja.

Wczorajszy dzień był dla poznańskiej Chadecji dniem zasłużonego uznania.

Kino Corso
Podwójny program — 14 aktów.
HARRY LANGDON
(Kto zna pannę Brown?)
HAROLD LOYD
(Pan Dyktator to ja...)

KRONIKA

Bydgoszcz, piątek 16. grudnia 1927 r.

KALENDARZYK.

Dziś w piątek Euzebjusza.
Jutro w sobotę Łazarza.
Wschód słońca o godzinie 8. 7.
Zachód słońca o godzinie 3. 44.

DYŻUR NOCNY W APTEKACH.

Od poniedziałku 12. bm. do poniedziałku 19 bm. dyżurują następujące apteki:
1. Apteka Centralna, ul. Gdańska.
2. Apteka pod Lwem, Okoła

MUZEUW MIEJSKIE przy Starym Rynku otwarte codziennie od 10—1 i od 5—7 wieczorem. Obecnie w muzeum wystawa zbiorowa prof. K. Łabrowskiego i p. W. Gentil-Tippenhauer.

Wypożyczalnia książek „Lektora”, ul. Gdańska 141, otwarta codziennie od godziny 8 rano do 6 wieczór. Telefon 1739.

TEATR MIEJSKI.

Dziś rozśmieszająca do łez humorami i satyrą arcyzabawna „Fura słomy” Z. Kaweckiego.

Jutro w sobotę o godz. 4 popoł. po cenach najniższych przepiękna bajka dla dzieci Or-Ota „Zaczarowana Królowna”.

Wieczorem o godz. 8. „Dzwony z Cornville” które przed świątami grane będą po raz ostatni.

W niedzielę dane będą trzy przedstawienia, o godz. 1 w poł. po cenach najniższych „Zaczarowana królowna” Or-Ota, o godz. 4 „Bolesław Śmiały”, potężne dzieło St. Wypiańskiego, ceny niższe, oraz o godz. 8 pełen sentymentu i humoru „Kochany Augustyn” L. Falla po cenach znacznie niższych Próby z widowiska jasełkowego E. Zegadłowicza „Gdy się Chrystus rodzi” są w pełnym toku pod kierunkiem głównego reżysera K. Koreckiego. Jednocześnie w przygotowaniu głośna operetka „Adieu Mimi”.

— **Czas otwarcia sklepów.** Na skutek starań Sekretarjatu Związku Towarzystw Kupieckich w Bydgoszczy mogą być otwarte w czasie od 14 do 24 bm. sklepy do godziny 20-tej (8-mej wieczorem). W niedzielę, dnia 18 bm. sklepy mogą być otwarte od godz. 13-tej do godz. 18-tej.

— **Liga Katolicka.** Trzeci wykład religijny z ramienia Ligi Katolickiej wygłosi p. prof. Bałachowski na temat: „Katolicyzm w Japonji” w piątek, dnia 16 grudnia br. o godzinie 7 wieczorem w salce parafjalnej. Uprasza się o liczne przybycie.

— **Na ojczymałego żołnierza** z rozprawy sądu polubowego przy Polskim Cechu Rzeźnickim z dnia 14 grudnia br. złożył przegodniczący p. Gutkowski sumę 20 zł.

— **Prawdopodobny przebieg pogody w Polsce:** Naogół chmurno, miejscami mglisto, z drobnymi opadami śnieżnymi, poczem w ciągu dnia krótkotrwałe przejaśnienia. Umiarkowanie mroźno. Słabe wiatry zachodnie.

— **Jasełka.** Ochronka przy ul. Petersona urzędu w niedzielę, dnia 18-go bm. po południu o godz. 4-tej w sali Patzera „Jasełka”, na którą Siostry Elżbietanki serdecznie zapraszają.

— **Na korzyść IV Harcerskiej Drużyny im. J. Kilińskiego.** W sobotę, dnia 17 bm. o godz. 20-tej w auli Gimnazjum Kopernika, urządza Zarząd K. P. H. wielki koncert z wyjątkowo interesującym programem i udziałem wybitnych sił artystycznych, jak to: artystów Teatru Miejskiego, pani Morozowiczowej, p. Kaden i p. Wrońskiego, oraz pani J. Gorzechowskiej, p. M. Jankowskiej, pana Hanuk i p. Wl. Lewińskiego; przy fortepianie pani A. Tobiasz i pani Zimmermann.

— **Prawosławne nabożeństwo.** W sobotę 17. grudnia br. o godz. 7 wiecz. w Brackiej cerkwi św. Mikołaja przy ul. Petersona 4 i Jagiellońskiej 4, odbędzie się wieczorne nabożeństwo, a w niedzielę 18. bm. o godz. 9.30 rano, w wojskowej cerkwi baraku za Oficerską szkołą przy ulicy Gdańskiej — msza św.

— **Związek Urzędników Kolejowych** (Kolo II zrzeszenie urz. niższych) urządza wspólny obchód gwiazdkowy dnia 17. 12. br. o godz. 19 w kasynie kolejowym przy ul. Zygmunta Augusta. Uprasza się członków Kola II wraz z rodziną o punktualne przybycie.

— **Obchód gwiazdkowy Związku Pracowników Kupieckich.** Dowiadujemy się, że Związek Pracowników Kupieckich wzorem lat poprzednich urządza swój tradycyjny obchód wigilijny w bieżącą niedzielę, dnia 18 bm. o godz. 20-tej w sali Hotelu Lengninga, na który zaprasza się członków wraz z rodzinami. Program jest bardzo uromaitony, który m. in. obejmuje: śpiew solo, utwory muzyczne, deklamacje, rozdanie podarków przez gwiazdora itp. Zatem niech każdy na powyższy obchód pospieszy.

— **Żeńska Szkoła Wydziałowa.** W niedzielę, dnia 18 bm. o godz. 7.30 odbędzie się dla rodziców i przyjaciół szkoły w auli (ul. Konarskiego 1) „Wieczór baśni”. Na program składają się deklamacje, śpiew chórowy, ćwiczenia rytmiczne i wesoly obrzęki fantastyczne „Do raju olbrzymów”. Bohaterem baśni jest psotny Chochlik, który zamienia lalki w żywe dzieci i prowadzi je do cudownego kraju olbrzymów, gdzie na drzewach rosną bomby czekoladowe. Bilety numerowane po 1 zł. i 1,50 zł. do nabycia w kancelarji szkoły.

— **Gimnazjum klasyczne.** V. Drużyna harcerska imienia „Zawiszy Czarnego” urządza w niedzielę, dnia 18-go bm. o godz. 19.30 w sali Resursy Kupieckiej przedstawienie amatorskie pt. „urduł i Siermięga”. Piękny ten wodewil w trzech aktach z muzyką, śpiewami i tańcami, pod sprawną reżyserją p. Andrzejewskiego, artysty Teatru Miejskiego, budzi w mieście ogromne zainteresowanie i przyciągnie niew. licie licznych przyjaciół i życzliwych drużynie obywateli. Czysty dochód przeznaczają na kolonje wakacyjne naszych harcerzyków.

— **Czyje rzeczy?** W komisarjacie V. przy ul. Zamojskiego jest do odebrania. po udowodnieniu własności, jeden wał gumowy do roweru i dwie koszule trykotowe.

Królowie zostali zdeltronizowani

Królowa herbat
herbata LYONSA

panuje bez przerwy. (SC568)

— **W piątą rocznicę zamordowania prezydenta Narutowicza.** W dniu dzisiejszym przypada pięcioletnia rocznica zamordowania pierwszego prezydenta s. p. Gabriela Narutowicza. Rano o godz. 10. w kościele farynym odprawił ks. Łapka uroczystą mszę żałobną, w której wzięli udział przedstawiciele władz cywilnych i wojskowych. Na znak żałoby, flagi na państwowych gmachach opuszczono do połowy masztu.

— **Z Rady Miejskiej.** Posiedzenie Rady Miejskiej, wyznaczone na ub. czwartek nie odbyło się z powodu nikłej ilości radnych przybyłych na posiedzenie.

— **Z Rodziny Wojskowej.** Rodzina Wojskowa Koło Bydgoszcz urządza dnia 18 bm. herbatkę, połączoną z odczytem w salach kasyna Szkoły Oficerskiej. Odczyt wygłosi świetny prelegent kapitan Kulwiec.

— **Konfiskata „Deutsche Rundschau”.** Wtorkowy numer „Deutsche Rundschau” został skonfiskowany z polecenia miejskiego urzędu policyjnego za zamieszczenie korespondencji Rolfa Brandta, sprawozdawcy genewskiego „Berliner Lokal Anzeiger” p. t.: „Wiedersehen mit Pilsudski”. W korespondencji tej autor jako były sprawozdawca wojenny na froncie wschodnim, kojarzy obecny pobyt marszałka Pilsudskiego w Genewie z wspomnieniami z czasów walk legionowych na Wołyniu.

— **Wspaniały czyn!** Jak błyskawica obiegła wczoraj całą Bydgoszcz sportowa radowska wiadomość, że **Henryk Kaszubowski** ofiarował dla zwycięscy turnieju szóstkowego w piłkę nożną Pom. O. Z. P. N. nagrodę honorową! Wspaniałym tym czynem dowiódł p. K., że wzniosła idea sportu nie jest mu obca; oby ją zrozumieli nareszcie i inni ojcowie miasta! Podziękowania nie chcemy odkładać do następnego numeru „Sportu Pomorskiego”, lecz już na tem miejscu wyrażamy p. K. szczerą „Bóg zapłać!”.

— **Podoficerom nie wolno tańczyć w lokalach publicznych.** W związku z rozkazem M. S. Wojsk., zabraniającym oficerom uczęszczania na dancjngi publiczne, został wydany zakaz tańczenia w lokalach publicznych i podoficerom służby czynnej. Dowódcy O. K. w myśl tego rozkazu mają w tej sprawie wydać surowe zarządzenia.

— **Z żeńskiego „Sokola”.** Dnia 12. bm. odbyło się zebranie zarządu żeńskiego tow. gimn. „Sokół”. Z powodu choroby prezeski p. red. Teskowej i I wiceprezesa Albrichtowej, zagalła zebranie i przewodniczyła II. wiceprezeska p. Stawińska. Na zebraniu obecne były panie: Stawińska, Drowa Kantakowa, Drowa Soboczyńska, Sienkiewiczowa, Hoffmannówna, Zwierzycka, Ziółkiewiczowa i Cholewianka. Po przeczytaniu porządku obrad przystąpiono do omówienia i uzupełnienia programu gwiazdkowego. Na wniosek naczelniczki uchwalono zaobowiązać dwutygodnik „Start”, który przychodzić będzie pod adresem p. Szelizanki.

Czytelnia dla Kobiet.

W poniedziałek, dnia 19 grudnia br. o godz. 7.30 w lokalu Czytelnii przy ul. Krasińskiego odbędzie się doroczna „Herbatka gwiazdkowa”, a ponieważ jest to ostatnie zebranie w bieżącym roku, uprasza się o jak najliczniejszy udział tak członkiń jak i pań chcących do Towarzystwa naszego wstąpić.

Taka jest tradycja polska, że myśląc o „Gwiazdce” przypominamy sobie dole bliźnich i staramy się w miarę możliwości i tym biedniejszym od nas „Gwiazdkę” urządzić. Z tego założenia wychodząc — Czytelnia dla kobiet tak jak w roku ubiegłym — i w tym roku obdarzyć zamierza „gwiazdką” ociemniałe kobiety ze Schroniska przy ul. Kollataja.

Prosimy zatem serdecznie członkinie nasze, ażeby zechciały na posiedzenie to przynieść odpowiednie dary jak: pończochy, rękawiczki, szaliki, słodycze itp., które następnie wręczone zostaną ociemniałym kobietom.

Wielkorolski Skład Kawy jest ogólnie znaną firmą handlową, jedną z największych w Poznańskiem i na Pomorzu. Biura centralne mieszczą się w Gdyni, oddziały zaś prawie we wszystkich większych miastach naszej dzielnicy. Z okazji zbliżających się świąt, zwracamy uwagę na ogłoszenie tej firmy, zawarte w dzisiejszym numerze.

KINO KRISTAL

Dziś, piątek premiera! Wielki program przedświąteczny pełno humoru, śmiechu i sensacji pod tytułem

RINALDO RINALDINI

Dramat sensacyjny w 10 akt. osnuty na tle emocyjnej przygód i miłosnych awantur słynnego wykojeńca.

Perły w roli Kobiety Lucjano Albertini Elżbieta Pinajeff Herman Picha

Najnowsza technika! Silne napięcie! Wspaniałe balety! Przepych wystawy! Nadprogram: Antek czy nie Antek komedja w 2 aktach. Ofiara z wolnej ręki komedja w 2 aktach

Ślizgawka

najlepsza, naturalna, wzorowo utrzymana przez Bydr. Tow. Wioślarskie przy wyspie Łabędzia pomiędzy 3 a 4 śluza. (30570)

Polskie Stronnictwo Chrześc. Demokracji Wilczak—Okole.

Miesięczne zebranie Koła Wilczak-Okole odbędzie się w dniu 17 grudnia (sobota) o godzinie 7 wieczorem w lokalu p. Rutkowskiego przy ulicy Grunwaldzkiej narożnik Wrocławskiej.

Na zebranie to jest zaproszony p. red. Ryszewski z referatem.

Gwiazdka się zbliża! Każda skrzętna gospodyni stara się, aby na Święta zaopatrzyć swą spiżarnię w różne przysmaki — a gdzieś lepiej uczynić to potrafi, jak w przyszłą niedzielę na sali „Ogniska”, gdzie panie Ziemiarki jak corocznie zgromadzą prowiantów setki na wielką loterię spożywczą na rzecz Internatu dla chłopców na Bielawkach. Za 50 groszy wygrać tam będzie można żywą kure, kaczkę, indyka, będkę i zające i bażanty, będzie masło, słonina, kielbasy, wyborne jabłuszka, smaczne torty i inne smakołyki. A więc wszyscy jak jeden mąż stawmy się w niedzielę 18 bm. o 3 po południu w „Ognisku” przy ulicy Jagiellońskiej.

Wykłady o gruźlicy. W niedzielę, dnia 18. bm. o godz. 12-tej w południe urzędu Kasa Chorych miasta Bydgoszczy wykłady o gruźlicy z przezroczami. Wstęp bezpłatny. Ze względu na doniosłe znaczenie walki z gruźlicą w obecnych czasach, udział publiczności na wykładach winien być jaknajwiększy. Blizsze szczegóły w ogłoszeniu.

Nowa sensacja dla Bydgoszczy. Jak zwykle, bardzo ruchliwa firma Bydgoski Dom Towarowy urzędująca nam nową niespodziankę. Mianowicie otwiera z dniem jutrzejszym na drugim piętrze cukierne, według wzoru wielkich miast zachodniej Europy. Specjalnie dla pań będzie to kolosalną rozrywką, gdyż każdego popołudnia pomiędzy godz. 4—6 odbędzie się pokaz modeli sukni balowych i wieczorowych, tak krajowych, jak i zagranicznych. Życzymy ruchliwej firmie dalszego pomyślnego rozwoju.

PROGRAM W KINACH.

KRISTAL. Dzisiejszy wieczór rozpoczyna kino Kristal olbrzymim przedświątecznym programem, składającym się z 10-aktowego dramatu awanturczo-sensacyjnego p. t. „Rinaldo Rinaldini” z Albertinim w głównej roli i dwóch wesołych komedji 2-aktowych „Antek czy nie Antek” oraz „Ofiara z wolnej ręki”. Bohater dramatu znany z powieści sensacyjnej zajmie swemi przygodami zapewne każdego, tembardziej, że akcja rozgrywa się na tle wspaniałej wystawy, baletów i pięknych krajobrazów.

„CORSO”: dziś podwójny program, razem 14 aktów. Arcywesoła komedja p. t. „Kto zna panie Brown?” oraz komedja p. t. „Pan dyktator, to ja...” ze znanym i powszechnie lubianym komikiem Harold Lloydem. Więc, kto chce się uśmieć i szczerze ubawić, niech spieszy do kina Corso.

Z ŻYCIA TOWARZYSTW.

Tow. Uczniów Kupieckich. Zebranie plenarne odbędzie się w piątek, dnia 16 bm. w Resursie Kupieckiej o godz. 8 wiecz. Uprasza się oddanie wypracowań konkursowych. O liczne i punktualne przybycie prosi zarząd.

Tow. gimn. „Sokół”, Bydgoszcz IV. Bielawy! Zebranie zarządu w piątek, 16 bm. o godz. 6.30 w sali posiedzeń. Instytutu Rolniczego przy ul. Zacisze. Uprasza się zarząd o punktualne przybycie.

Chór Drukerzy w Bydgoszczy. Lekcja śpiewu odbędzie się w sobotę, o godz. 7-ej wiecz w lokalu p. Mellera, pl. Piastowski 2.

Klub Mandolinistów „Lutnia”. Lekcja dziś. Z powodu bardzo ważnych spraw przybycie wszystkich członków konieczne.

S. M. P. „Gwiazda”. Dziś, w piątek, 16 bm. o godz. 19 zbiórka koła amatorskiego, w salce paraf. św. Trójcy. O punktualne przybycie uprasza się.

Baczność, Wolny Cech stolarski! Z powodu ważnych spraw związku cechów odbędzie się zebranie wszystkich członków cechu w lokalu Resursa Kupiecka, ul. Jagiellońska w poniedziałek 19 bm. o godz. 7.30 wieczorem.

Baczność, Tow. Polsko-Katolickich Robotników parafji św. Trójcy. Pogrzeb członkini naszej ś. p. Józefy Graczyk odbędzie się w niedzielę, dn. 18 bm. o godz. 3 popoł. z domu żałoby, ul. Jasna nr. 25. O jak najliczniejszy udział członków w pogrzebie prosi zarząd.

Rozkaz! Tow. Powst. i Wojaków Wilczak—Okole. Tow. bierze gremjalnie udział w pogrzebie drh. ś. p. Margańskiego Bron., który się odbędzie w niedzielę, dn. 18 bm. o godz. 1 popoł. Zbiórka Tow. przy nowem cmentarzu o godz. 12.45. Kondukt żałobny w mundurach kompletny.

Zebranie Tow. Obywateli Rupienicy i przedmieścia Kujawskiego odbędzie się w niedzielę, 18 grudnia br. o godz. 4 popoł. w lokalu p. Węglarskiego przy ul. Kujawskiej 27. Na porządku dziennym wiele spraw interesujących, między niemi wygłoszone będą dwa referaty. Jeden referat wygłosi p. profesor Podgórski drugi p. inż. Lisiecki. Wobec tak interesujących obrad uprasza się wszystkich członków i sym-

patyków, którzy się interesują sprawami gospodarczymi naszego przedmiścia, by się gremjalnie na to zebranie stawili.

Zebranie Kulturalno-Oświatowych Kobiet odbędzie się w niedzielę, 18 bm. popoł. o godz. 4 w salce p. Mellera, pl. Piastowski.

Towarzystwo Esperanto. Zebranie wszystkich członków zarządu odbędzie się w piątek, 16 grudnia o godz. 7.30 wiecz. u zastępcy prezesa, Kościelna 1.

Związek Pracowników Kupieckich. W niedzielę 17 grudnia popoł. 8.30 w sali hotelu Lengninga przy ul. Długiej 56. Każdy członek obowiązany jest dla wzajemnego obdarowania się przynieść ze sobą podarek gwiazdkowy w paczce.

Kaf. Tow. Robotników Polskich w Czyżkówku. W niedzielę 18 bm. wspólna komunja św. o godz. 8.30. Okazja do spowiedzi św. w sobotę od godz. 5 po poł. w kościółku w Czyżkówku. Po sumie o godz. 11.30 zebranie plenarne w salce kościółka w Czyżkówku.

Klub sportowy Giuchoniemych. Zebranie w sobotę, 17 grudnia o godz. 8 wiecz. w lokalu p. Ziolkiewicza, Sienkiewicza narożnik Śniadekich. Obecność wszystkich członków konieczna.

Koło Absolwentów Szkół Handlowych, Bydgoszcz zawiadania członków, że w dniu 17 bm. odbędzie się „Obchód wigilijny” w sali Strzelnicy przy ul. Toruńskiej nr. 175. Blizsze informacje i zaproszenia uprasza się zwracać do kol. Kamińskiego.

Tow. Malarzy, Lakierników i Strycharzy. Zebranie dn. 17 bm. w lokalu p. Jaśniewskiej, ul. Poznańska 20. Z powodu urzędzenia gwiazdki przybycie wszystkich członków konieczne.

K. S. „Amator”, Bydgoszcz. Roczne walne zebranie w sobotę, 17 bm. o godz. 7 wiecz. w lokalu klubowym. Po zebraniu wspólne spędzenie miłego wieczorku.

Klub wioślarski „Gryf”. Dnia 17 bm. o g. 20-iej odbędzie się w Kasynie Cywilnem przy ul. Gdańskiej obchód gwiazdkowy. Uprasza się członków o nadesłanie do sekretariatu adresów gości, celem wysłania zaproszeń na bal maskowy.

O. P. N. Sokół V Okole-Wilczak. Zebranie miesięczne w sobotę, 17 bm. o godz. 7 wiecz. w lokalu p. Kamińskiego, ul. Nakielska. Z powodu bardzo ważnych spraw komplet I i II drużyny pożądany.

Tow. gimn. „Sokół” XII. konny. Walne zebranie odbędzie się dnia 16-tego grudnia br. w lokalu Resursy Kupieckiej, ul. Jagiellońska, o godz. 7.30 wieczorem. Przybycie wszystkich członków pożądane. W razie nieprzybycia kompletu członków, zebranie odbędzie się pół godziny później, którego uchwały będą obowiązujące bez względu na ilość członków.

Kalendarzyk zebrań Ch. Z. Z.

Zebranie Ch. Z. Z. filji 8 Dyonu Samochodowego odbędzie się w piątek, 16 bm. o 3.30 w lokalu p. Bielańskiego, przy ul. Szczecińskiej róg Hetmańskiej.

Zebranie Ch. Z. Z. filji młynarzy odbędzie się w niedzielę, 18 bm. o 2-iej po poł. w „Ognisku”, ul. Jagiellońska 71.

Zebranie Ch. Z. Z. filji transportowców odbędzie się w niedzielę, 18 bm. o godz. 3 po poł. w Ognisku, ul. Jagiellońska 71.

— Podziękowanie. Komitet niesienia pomocy wdowom i sierotom po kolejarzach, składa serdeczne podziękowanie: pani inż. Cholewo-Czekierskiej, która cudownym sopranem czarowała słuchaczy; pani Miedziszewskiej-Grigorjew oraz p. dyr. Winterfeldowi za wspaniały akompanjament; p. Saffjanowiczowi i p. Czyżewskiemu za laskawy współudział. Redakcja: „Dziennika Bydgoskiego” i „Gazety Bydgoskiej” za reklamy. Kilkaset złotych dochodu z koncertu, zebranych dzięki bezinteresowności Szanownych wykonawców otrze niejedną łzę wdowią i sierocą i w ich imieniu składa Komitet staropolskie „Bóg zapłać”.

Cedula Urzędowa Giełdy Pieniężnej w Poznaniu.

Table with financial data for Poznań, 15th Dec 1927. Includes exchange rates for gold, silver, and various bank notes.

Giełda warszawska z dnia 15 grudnia

Table with financial data for Warsaw stock exchange, 15th Dec. Lists various bank shares and their prices.

Bank Polski płacił dnia 16 grudnia za:

Table with financial data for Bank Polski, 16th Dec. Lists various currencies and their exchange rates.

Stan wody w Wiśle w dniu 16. grudnia rano: Zawichost 1,69; Warszawa 1,14; Płock 2,15; Toruń 0,37; Fordon 0,41; Chełmno 0,28; Grudziądz 0,27; Korzeniewo 0,54; Piekło -0,43; Tczew -0,75; Einlage +2,20; Schienhorst +2,48.

ZABAWKI

Balki - Koniki na biegunach Ruta i móżiki dziecięce Koleje - Łatarnie magiczne Pudełka z pionkami - gry tom. Kuchnie - móżiki dla lalek i dużo innych rzeczy (30319)

A. Hensel, Dworcowa 97.

Futra duże podróżowe 1 dache na 1 sach korzystnie nasprzedaż. Również polecam gotowe futra damskie, fokowe, karakulowe i wszelkie inne na bardzo do dogodnych warunkach. 337 Blamy pod futra i różne skórki na obsadzenia w mielkim wyborze. Franciszek Zieliński Toruń, Stary Rynek róg sw. Ducha. Tel. 948

Zjazd wojewódzki Ch. D. W niedzielę, dnia 18 bm. o godz. 9-tej rano odbędzie się w Grudziądzu Zjazd Wojewódzki Chrześc. Dem. celem ustalenia szczegółów, związanych z wyborami do Sejmu i Senatu. Upoważnieni do brania udziału w zjeździe tym są członkowie Zarządu i Rady Wojewódzkiej, Zarządów i Rad Okręgowych oraz prezesowie i delegaci kół. Każde koło ma prawo wysłać na każdą rozpoczętą pięćdziesiątkę członków jednego delegata. Na której sali odbędzie się zjazd, podamy w następnym komunikacie. Pomorski Zarząd Wojewódzki Ch. D. A. Nowicki, prezes. J. Nowak, sekretarz.

Oświadczenie. Podaję do wiadomości publicznej, iż z dniem dzisiejszym wszelkie moje sprawy sądowe i prawne powierzyłem mecenasowi p. Dr. A. Janowskiemu. Publiczność, która ma jakiegokolwiek zobowiązania lub pretensje do mnie, zechce zatem zgłaszać się w tych sprawach do mecenasa Dr. A. Janowskiego, ul. Długa nr. 49. Bydgoszcz, dnia 15 grudnia 1927 r. (-) Antoni Weynerowski właściciel fabryki. (30561)

Wino deserowe czerwone półsłodkie (nadające się także i do grzania) w znanej jakości znów do nabycia. 30485 Weiss Wytwórnia win owocowych Wełniany Rynek 56½- Telef. 1523

2 wozy skrzyniowe 3-4 calowe poszukuje celem kupna (30568) „Impregnacja”, Bydgoszcz, Jagiellońska 17. Tel. 1214-1215.

Prima mak hurtownie oddaje 30520 Handel maki i paszy, Józef Häusler, Mostowa 9 i Dworcowa 90.

Dragowiny 50 mg sprzeda folwark Młynek, p. Maksymilianowo. 30522

Baczność! Przy najmniejszym zakupie obuwia, aż do gwiazdki otrzyma każdy kupujący ładny prezent gwiazdkowy. Bolesław Pruss Skład obuwia, Długa 51. 30308

Mieszkanie nowoczesne 5 do 7 pokoi dla starszego bezdzietnego małżeństwa natychmiast poszukiwane. Daje dobre warunki. Zgłosz. 30654 do Ogrodu Patzera Tel. 280

Koszyczki do chleba i owoce w wszystkich wykonaniach poleca 30567 F. Kreski Gdańska 7.

Kontrola wodomierzy.

W dniach najbliższych będzie uskuteczniła kontrola wodomierzy. Celem przyspieszenia kontroli uprasza się ułatwić kontrolerom dostęp do wodomierzy (§ 41. rozp. pol.) (30573)

Niedoręczone przy kontroli właścicielom domów kartki z zanolowanym wodostanem, mogą być później odebrane w Dyr. Kanal. i Wodociągów ul. Jagiellońska nr. 38 pokój nr. 16.

Bydgoszcz, dnia 14 grudnia 1927 r.

Magistrat — Dyr. Kanal. i Wodoc.
(—) Ed. Tubielewicz, decernent.

Przetarg przymusowy.

W sobotę 17 bm. o godz. 10-tej przed połud. sprzedam publicznie przy ul. Gdańskiej u spedytora Wodkiego (30604)

1 samochód (Citroen)

za gotówkę najwięcej dającym.

Kowalski, kom. sąd. Bydgoszcz, Długosza 8.

Przetarg przymusowy.

W sobotę 17 bm. o godz. 9-tej przed połud. sprzedam publicznie przy ul. Gdańskiej 21,

1 kasę registracyjną 1 maszynę do pisania

za gotówkę najwięcej dającym.

(3060)

Kowalski, kom. sąd. Bydgoszcz, Długosza 8.

Dobrowolna licytacja

na majątku Koziałgora pow. wyrzyski stacja kolei państw. na miejscu odbędzie się dnia 22 grudnia o godz. 12 w południe. Sprzedawane będą: (30607)

16 koni roboczych, 4 żrebaki,
10 krów, 10 wozów, brony, plugi,
maszyny itp.

Ignacy Kubczak.

Wykłady o gruźlicy

urządza **Kasa Chorych** m. Bydgoszczy przy wspólnym ziale Lekarskiego Towarzystwa Naukowego dla **ludności m. Bydgoszczy i okolicy** w niedzielę, dnia 18 grudnia 1927 r. o godz. 12-tej w pól. (30617)

w „Klinie Krystal”

Dr. med. F. Czajkowski: **Kilka uwag o klasyfikacji gruźlicy.**

Dr. med. M. Miedziszewski: **Jak zapobiedz zarażeniu się gruźlicą.**

Wykłady powyższe ilustrowane będą na ekranie. **Wstęp na wykłady dla wszystkich bezpłatny.**

ZGUBIONO

dnia 14 grudnia br. w godzinach rannych pomiędzy **Mysiężankiem a Borową**

kompletne koło do samochodu „Chevrolet”
rozmiar 29x4.40. (30606)

Uczciwy znalazca zechce tak wie za wynagrodzeniem oddać do **F. Butowski, Bydgoszcz, Dworcowa 80.**

Rosenthal

Serwisy obiadowe, serwisy do kawy
Figury, wazony, urny

Biała i dekorowana porcelana do każdego użytku
po bardzo korzystnych cenach - w wielkim wyborze.

F. Kreski, Bydgoszcz

Gdańska 7.
Dom praktycznych podarków.
30591

Poszukujemy stolarza

który wyrabia kopyta do trzewików oraz pantofli drewnianych.
Oferty należy skierować pod adres:

W. WEYNEROWSKI I SYN

fabryka obuwia
Bydgoszcz, ul. Chocimska 5. (30362)

Niniejszem podaję do łask. wiadomości, iż **magazyn mój jest**
w niedzielę, dnia 18. bm. po poł.

otwarty

i proszę o łaskawe zwiedzenie wystawy.

B. Sommerfeld, fabryka pianin

Bydgoszcz, ul. Śniadeckich 56.
Tel. 833.
30599

Baczność!
Niniejszem podaję Szanownej Publiczności z **Rojewa i okolicy** iż z dniem 19 grudnia br.

otwieram

moją piekarnię

wraz z składem kolonialnym i wyszynkiem piwa.
Staraniemi moimi będzie Szan. Klientele jaknajrzetelniej obsłużyć po cenach znacznie niższych.
Upraszam o łaskawe poparcie mego nowo otworzonego interesu.
Z poważaniem
F. Forciński,
Rojewo.
163 9

Zegarki — zegary — budziki — biżuterja.
Sperjalność: 30:57

obraczki ślubne.

STEFAN KNYCIŃSKI

Bydgoszcz, Stary Rynek 21
Fachowa obsługa. — Ceny konkurencyjne.

Pocenie rąk, pach i nóg

użyciu „SECTOSON”. Cena 3 zł, tylko za poprzednim nadesłaniem gotówki. **Dr. Caspary i Ska, Gdańsk i Tczew 2, oddz. 409.**

Wypadanie i zanik włosów

ustaje natychmiast po użyciu „ELVIROLU”, wykonany na podstawie wieloletnich doświadczeń jest „ELVIROL” specjalnym środkiem do pielęgnacji włosów i pobudzającym ich korzenie do nowego wyrostania. Zalecany przez profesorów i lekarzy. Będziecie zdumieni rezultatem jego działania. Cena 7.5 zł, przy poprzednim nadesłaniu gotówki, inaczej kosztia portorja. **Dr. Caspary i Ska, Gdańsk i Tczew 2, oddz. 411.** (29 24)

Astma - Bronchity

Udzielam bezpłatnej rady jak szybko można uwolnić się od tego cierpienia. (25904)
Dr. Hugo Caro, Sp. z o. odp., Gdańsk, oddz. 205.

Chudość

Szybki przyrost wagi i świeży wygląd przez proszek odżywczy „PLENUSAN” zalecany od lekarzy i profesorów. Pani S. pisze: Za pomocą proszków W. P. dobrałam w przeciągu 4 tygodni 12 funtów na wadze. — 1 pudełko 5 zł, 4 pudełka 16 zł. — Ządajcie bezpłatny opis **Dr. Malowan i Ska, Gdańsk, oddz. 266.** (25905)

Będziecie uleczeni!

za pomocą naszej kuracji ziołowej, wypróbowanej w przeciągu 40 lat! Proszym żądać dokładnej bezpłatnej broszury w sprawie skuteczności kuracji ziołowej przy wszystkich chorobach u **Dr. Malowan i Ska, Gdańsk, oddz. 428.** (19 25)

W Zbyszyniu na sprzedaż (30599)

interes papieru

połączony z księgarnią i oprawą obrazów. Położone bardzo dobre przy ulicy przynypalnej, duże okno wystawowe. Tamże można założyć introligatornię, której w mieście nie ma. Objęcie każdego czasu. Egzystencja pewna. Oferty do **Dzien. Bydg. pod „K Z 1228”**.

Poszukujemy celem przeprowadzenia daleko idącej organizacji najsukuteczniejszej sprzedaży

dzielnych akwizytorów

w wszystkich miastach Woj. Poznańskiego i Pomorskiego dla sprzedaży względnie pośrednictwa sprzedaży

samochodów

znanego fabrykatu. Wymaga się (lecz nie konieczne) zakup jednego samochodu reprezentacyjnego. (30569)
Uprasza się o zgłoszenie piśmienne każdego zainteresowanego do **skrytki pocztowej Poznań nr. 403.**

STENOTYPISTKA

pierwszorzędna i wyrobiona rutynowana siła z znajomością stenografii polskiej i niemieckiej poszukiwana. Zgłoszenia z podaniem odpisów świadectw, referencji, warunków i najwcześniejszym terminem wstąpienia skierować należy do (30614)
Chem. Fabr. „ERGASTA” C. Klagórski, Starogard (Pomorze).

DROBNE OGŁOSZENIA

Ogłoszenia większe pod niniejszą rubryką oblicza się na mm o 100% drożej.

Napisowy wiersz tynsty 20 groszy, każde dalsze słowo 10 groszy. 5 cyfr = 1 słowo — i, w, z, a = każde stanowi słowo.

Dla poszukujących posady 20% zniżki. — Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 9 przed południem.

POLECENIA

Pianina
pierwszorzędne w trzymaniu, stroju, krzyżowe najnowszej konstrukcji o bardzo dobrym głosie, kupuje się bardzo korzystnie tylko w Toruniu ul. Podgórna 22 b II. prawo. (30610)

Wóz
ciężarowy z zaprzęgiem stałe do oddania. Ewald Jeske, Okole, telefon 1776 29893

SPRZEDAŻE

Domy
mieszkalne i interesowe przy wpłacie 36-80 tys. zł na sprzedaż. Grundtke, Bydgoszcz, Śniadeckich 33 narożnik Dworcowej. (30603)

Składy
towarów krótkich przy Gdańskiej, kolonialki i kilka próżnych składów sprzedaje Czara, Pomorka nr. 3, tel. 441. (16347)

Gospodarstwo
prywatne 120 mórg, budynki I kl., dom o 8 pokojach z kompletnym żywym i martwym inwentarzem, 12 km. od Torunia sprzedaje za 70 tys., wpłaty 35 tys. zł. Lubieński, Toruń, Jakóba 17, telefon 847. (30612)

Duży skład
2 okna wystawowe, ulica Długa, cena 3.500 zł, za zgodą gospodarza sprzedaje Czara, Pomorska 3, tel. 441 16344

Żyrandol
elektr. 4 płomienie tanio na sprzedaż. Obejrzeć od 9-12. Gdańska 121, I. (16332)

Wózek dziecięcy
w dobrym stanie marki Brennabor tanio na sprzedaż. Garbary 22, III p. pr. (30589)

Samochód
6 osobowy używany lecz w dobrym stanie i tylko europejskiej marki kupię za gotówkę. Zgł. przychodzi od godz. St. Drodz, ul. Ścieżka 10. (16345)

Opony i dętki
samochodowe Firestone* 820x120 prawie nowe kosztownie do nabycia. Pięknina 1. (30579)

Polowiec
(Jagdswagen) 6 siedzeniowy nowy tanio sprzedam Dworcowa 90, podwórze. F-16333

Płaszcz
męski czarny na futrze z fokowym kołnierzem zupełnie nowy okazynie sprzedam. Matejki 5 a I p. godz. 2-4 ppoł. (16342)

KUPNA

Majątków
ziemskich różnej wielkości dla poważnych reflektantów poszukuje Popławski Toruń, Wielkie Garbary 14 telefon 450. (30409)

POSADY WOLNE

Dzielnego
wojazerza poszukuje Wytun* Piotra Skargi 3. (16344)

Zdolnych
agentów na pensję i prowizję przyjmie „Norma” Gdańska 24. F-16340

Poszukujemy
zaraz na czas przejściowy dzielnią stenotypistkę przeważnie dla przetłumaczenia polsk. na niemieckie. Of. prosimy nadesłać pod „Stenotypistka 600” do Dz. Bydg. (30601)

Stenotypistka
biegła również w korespondencji, znająca książkowość, pracująca samodzielnie potrzebna od 1. stycznia 1928 r. Zgłosz. z dołączeniem świadectw, podaniem referencji oraz pretensji pod „Stenotypistka” do Biura ogłoszeń IRO, Herm. Frankego 3. (30588)

Służąca
dzielna, która w domu spać może, potrzebna zaraz. Tetzlaff, Sw. Trójcy 6b (30600)

Uczennica
do kuchni restauracyjnej potrzebna. Hotel Boston, Dworcowa 7 a. (30594)

Chłopiec
do posyłek zaraz potrzebny do f-my H. M. Schulz, Gdańska 25. F-16336

Chłopiec
19 lat, mający chęć wyuczyć się za lokaja na większym majątku. Zgł. proszę nadesłać do **Dzien. Bydg. pod „C. L. 19”**. (30597)

Służąca
która dobrze gotuje, do wszelkich prac domowych może się zaraz zgłosić **Weln. Rynek 11, skład.** (30581)

Robotnika
i młodszą dzielnią praczkę przyjmie zaraz Knoof, ul. Nakielska 65. (16343)

Parlenkę
uczciwą do wspólnego pokoju poszukuje. Pomorska nr. 3, wysoki part. prawo. (16316)

DZIERŻAWY

Poszukuje
dzierżawy restauracji w Bydgoszczy bez koncesji. Oferty pod „5” do filji **Dzien. Bydg. Dworcowa 2** (16335)

Skład
nadający się na zakład fryzjerski poszukuje się celem wydzierżawienia zaraz lub od 1. I. 28. Adres wskaże filja **Dzien. Bydg. Dworcowa 2.** (16346)

Rzeźnictwo
dobrze prosperujące z całkowitem urządzeniem przyległym 3 pokojowym mieszkaniem do wynajęcia. Lubieński, Toruń, Sw. Jakóba 17. tel. 847. (30111)

MIESZKANIA

Mieszkanie
3 pokojowe za zwrotem remontu i 1/2 roczną dzierżawą odda natychmiast „Norma” Gdańska 24. F-16341

3-4-5 pokojowego
mieszkania poszukuje, płacę czynsz roczny, remont przeprowadzę. Zgł. do filji **Dzien. Bydg. pod „Solidny 1000”**. (16228)

Mieszkania
2-3-4-5 pokojowe poleca korzystnie „Norma” ul. Gdańska 24. F-16338

POKOJE

Pokój
umebl. dla 2 studentów z własną pościelą. Długa nr. 39, II prawo. (30580)

Pokoik F 16334
dla pani do wynajęcia. 8-go Maja 9 I ptr. I.

Pokoje
umeblowane poleca „Norma” Gdańska 24. F-16339

Pokój
umeblowany bez utrzymywania poszukuje solidny kawaler od 1 stycznia. Oferty pod „30444” do nin. pisma.

RÓŻNE

Kilka tysięcy
choinek nadeszły, kościolity, szkoły i sale mają ceny wyjątkowe. Miejsce sprzedaży **Kasyno Cywilne** Gdańska 160 a. (30595)

10.000
do 15.000 zł za zabezpieczeniem hipotecznym poszukiwane. Grundtke, Bydgoszcz, ul. Śniadeckich 33, narożnik Dworcowej.

Obrońca prywatny

złatwia wszelkie, choćby najtrudniejsze sprawy sądowe, karne, procesowe, spadkowe, hipoteczne, waloryzacyjne, kontraktowe, spółkowe, najmu, podatkowe itd., ściąganie należności i udziela porady prawnej.

St. Banaszak,

Bydgoszcz, ul. Cieszkowskiego 7. Tel. 1304 Długoleśnia praktyka.

Sprawy podatkowe wszelkiego rodzaju złatwia ściśle według przepisów obowiązujących ustaw. Rzecznik Podatkowy Franc. Chmarzyński b. naczelnik Urzędu Skarbowego, Bydgoszcz, Zacisze 1. telef. 1674. 30592

POLECENIA

Kapelusze wielki wybór, najnowsze fasony — ceny konkurencyjne — poleca Wytwórnia kapeluszy Kazimierz Seifert, Bydgoszcz Długa 65. (F22603)

Kapelusze męskie, damskie przyjmuje się do przelasonowania na najnowsze fasony Długa 65. (F22604)

Kucharka przyjmie gotowanie na dni powszednie, święta i imieniny. Oferty do filii Dzien. Bydg. Dworcowa 2 pod „Święta”. 16322

Ryby Kto nie chce otrzymać szturchańców w hali targowej niechaj zamówi ryby w fr. Czesław Piltz żywe karpie, szuplaki, liny, lososi dorsze. 30544

Powozy wolanty, samojazdy, bryczki, połowczyki kryte, półkryte, sanki, gotowy wybór, najlepsze wykonanie, poleca Spierling, nast., Nakło, przy dworcu 28784

Meble jadalnie, sypialnie, szafy, krzesła, stoły, kanapy, leżanki, materace także różne inne w wielkim wyborze na raty poleca Zieliński, Sniadeckich 43. F-16239

Laiki wózki, konie, sanki, gry towarzyskie najtaniej poleca Pędracki, Sniadeckich 21. (16262)

Zabawki wielki wybór najtaniej poleca Pędracki, Sniadeckich 21. 16261

Ramy artystyczne poleca Wytwórnia „Wiol” Sienkiewicza 44. F-16252

Zabawki drewniane hurtownie i detalicznie poleca Wytwórnia „Wiol”, Sienkiewicza nr. 44. F-16253

Fotografuje najtaniej „Wiol”, Sienkiewicza 44. F-16251

Józef Metelski Bydgoszcz, Długa 50 poleca po niskich cenach pończochy, skarpetki, rękawiczki, krawaty, chusteczki, trykoły ciepłe, gietry, wstążki, koronki oraz galanterje i wyroby skórzane. (30436)

Płaszcz ubrania, jupy, spodnie, trykotarże, czapki i wszelki artykuły męskie kupisz najtaniej za gotówkę czy na raty w magazynie konfekcji Poznańska 34. (29140)

Fortepjany strojenia 8 zł wykonuje wszelkie reperacje. Pierwszorzędne referencje, poczta wycen. Zastępca firmy Sautera, St. Freitag, Poznańska 23. (29669)

Najtaniej zakupisz śniegowce i kalosze oraz wszelkie zabawki dziecięce konie duże, platey różnego rodzaju, wyroby stalowe ostre, harmonijki ustne, skrzypce, mandoliny Długa 50, tel. 348. 30576

Łyżwy ostrzy, kupuje, zamienia, reperuje J. Switalski, Poznańska 6. 30575

Futra wszelkie wykonuje, przeziębiam, odnawiam i reperuję elegancko i tanio Gdańska 48, Pracownia. F-153 9

SPRZEDAŻE

Polecamy do sprzedaży niżej podane majątki z kompletnym żywym i martwym inwentarzem i zabudowaniem maszynem.

morg.	cena	wpłata
1.180	315.000 zł	120.000 zł
438	170.000 „	80.000 „
420	130.000 „	100.000 „
100	150.000 „	80.000 „
270	140.000 „	70.000 „
260	130.000 „	80.000 „
158	60.000 „	45.000 „
96	46.000 „	33.000 „

do tego można dzierżawić 300 morgów ziemi. Oprócz powyższych majątków mamy wielki wybór w młynach, domach, oberżach itd. Zgłoszenia do Pomorskiego Biura Komis. Handl. Brodnica „H tel Dworcowy”. (30470)

Posiadłość w dobrym stanie, dzierżawa przedwójna ca. 20.000 mk. orzy wpłacie 200.000 zł. na sprzedaż. Konst. Wetzker, Bydgoszcz, Długa 41. Tel. 1013. (30552)

Okazja! 2 domy, 3 minuty od Zbożowego Rynku tanio na sprzedaż. Świętojańska 6, I ptr. (30517)

Nieruchomość w mieście powiatowym, blisko dworca, nadająca się na przemysł, tartak, fabrykę powozów, interes zbożowy lub inną fabrykację zaraz na sprzedaż. Wpłata 20—25.000 zł. Zgł. Aleks Długosiński, Starogard, ul. Warszawska. 30513

Dom trzypiętrowy, nowoczesny w śródmieściu 60 000 zł. Dom dwupiętrowy, dwa składy, punkt handlowy, 70 000. Szarek, Dworcowa nr. 90. 16264

Kamienicę kupię w centrum z wolnym składem i mieszkaniami przy wpłacie narazie 20 tys. zł, w czerwcu znów 20—25 tysięcy zł wpłacie, reszta w ciągu roku. Oferty od właścicieli do filii Dzien. Bydg. Dworcowa 2 pod „Kamienica”. 16327

Okazja! Dwa domy w powiatowym mieście na Pomorzu, z 2 wystawowymi oknami, stosowne dla każdego interesu i w bardzo dobrym położeniu, na dogodnych warunkach spłaty natychmiast na sprzedaż. Zgłosz. przyjmuje Fr. Szulczyński Tuchola, ul. Okrężna 9. 30463

Młyny. Młyn miejski, nowoczesnie urządzone, przemiał 150 ctr. ładna willa do zamieszkania, dom dla komorników, budynki gospodarcze, piękny ogród, bogata okolica, 150 tys. zł, wpłata podług umowy. Młyn, 2 parv waley i 2 kamienie, w dobrej okolicy, budynki dobre, przytłem 100 morgów ziemi, 80 000 zł, wpłata podług umowy. — i wiele innych poleca i przyjmuje Biuro „Pogoń”. Dworcowa 80, telefon 1815. Znaczek na odpowiedź.

Piekarnia w pełnym biegu do odstąpienia w Rynku. Władomść w filii Dzien. Bydg. F-16317

Oberża do tego 18 morgów ziemi z żywym i martwym inwentarzem zaraz na sprzedaż cena 20.000 zł. Zgłoszenia pod „Jedyna” do Dzien. Bydg. 3 526

Skład towarów krótkich z mieszkaniem 2 pokoj. i kuchnią zaraz na sprzedaż z towarem lub bez towaru. Gdańska 41. 16324

Sprzedaj. Piekarnia dobrze prosperująca jest z powodu choroby natychmiast na sprzedaż w Bydgoszczy w dośrodku położeniu, równocześnie jest do objęcia natychmiast z składem i mieszkaniami. Gdzie, wskazuje filja Dziennika Bydg. 3 437

Skład kolonialny i cukierków, w najlepszym położeniu, w mieście powiatowym na Pomorzu z powodu przejęcia innego przedsiębiorstwa z towarem i urządzeniem na sprzedaż. Warunki sprzedaży według umowy. Zgłosz. do Dzien. Bydg. pod „Skład kolonialny”. (30514)

Bączność! Przedsiębiorstwo odrzucające dobry dochód sprzedam okazjnie pod korzystnymi warunkami. Of. do „P.A.R.” Bydgoszcz, ul. Dworcowa 72 pod „750 6”. 30560

Piekarnia-cukiernia w dobrym położeniu pełnym biegu na sprzedaż. Zgłoszenia pod „G. P.” do Dzien. Bydg. F-16319

Maszynę do pisania kupicie najkorzystniej w składzie urządzeń biurowych St. Skóra i Ska Bydgoszcz, Hotel pod „Orlem”. (23725)

Fortepian krótki w dobrym stanie cena zł 650. Majewski. Pomorska 65. (F-16285)

Mam na sprzedaż ślusarskie narzędzia i wszelkie maszyny dla ślusarza oraz tokarkę (Drehbank) mam do wydzierżawienia warsztat z wszelkimi przyborami to jest z narzędziami ślusarskimi Domóek, Sepólno (Pomorze ul. Kościelna 1. 30512

Koń na biegunach na sprzedaż. Na Wzgórz 49. 30527

Sprzedam tani rower, irak i płaszcz kochuchowy. Kordeckiego nr. 19, II ptr. prawo. 30541

Sprzedam tani urządzenie kuchenne i salonik. Dolina 2, I ptr (30515)

Łyżwy nikielowe i saneczki krzeselkowe na sprzedaż, ul. Grunwaldzka 141, II ptr. lewo. (30576)

Gramofon walizkowy prawie nowy tani na sprzedaż. Kazimierz Czara, Pomorska 3. 16329

Pianino zagraniczne, krzyżowe, okazjnie na sprzedaż. Dom Komisowy, Pomorska 6. F-16349

Radio 5 lampowy aparat typu Loewego, nowy, odbierający nadzwyczaj czysto, sprzedam w komplecie. Porzyński, ul. Król. Jadwigi 10, II ptr. 30364

Futro wartościowe na małą szupłą osobę na sprzedaż. Sw. Trójcy 22a, I p. prawo. (F-16270)

Futro spacerowe na sprzedaż. Ul. Hermana Frankego 9, Szyński. 16238

Pianino prawie nowe korzystnie sprzeda Koerdj, Królowej Jadwigi 4b. F-16139

Garnitur klubowy za bezcen na sprzedaż w Tapicerni ul. Bocianowo 16. F-16-96

Golębie poznańskie barwnogłówki czarne, niebieskie i żółte z samczyki miewki tarcozwe, 1 parę białych rosyjskich, 1 parę białych odeskian wywołanych tano oddam Ziętak, Król. Jadwigi 5. F- 6305

Bobrman nadzwyczaj czujny i ostry na sprzedaż Skład Obuwia. Gdańska 40. F-16294

KUPNA

Kupię dom z wolnym mieszkaniem, pożądany ogród, wpłata 30—60 tys. zł. Zgłoszenia do Dzien. Bydg. pod „Dom”. F-16319

Poszukuję celem kupna gospodarstwo z dobrą ziemią i dobrem zabudowaniem przy wpłacie 30—40 tys. Warunek: blisko miasta i koleji. Skrzypski. Solec Kujawski. (F16326)

Radio aparat 3 lampkowy kupię Of. z podaniem ceny do filii Dzien. Bydg. pod „Radio”. F-16280

Kupuję meble, dywany, kożuchy, maszyny do szucia i do brze utrzymaną garderobę, Długa 17, handel komisowy. 30440

Pierwszorzędne wina owocowe kupuje się najtaniej Chrobrego 11, podw. 30431

Poszukuję celem kupna prywatne gospodarstwo 70—100 mg. przy wpłacie 34.000 zł, najchętniej połowę laki lub ziemię pszenno-buraczaną. Jestem ewangelik. obywatel Polski. Proszę o dokładną cenę i położenie gospodarstwa. Karl Schilling, Pechowo p. Nowawieś Wielka, pow. Inowrocław. 30542

Pierścionek brylantowy, damski modny kupię od osoby prywatnej. Piśmienne oferty pod „Kokonor” do filii Dzien. Bydg. F-16320

POSADY WOLNE

Kto 4 zł posiada ma możność zarobić na gwiazdkę dużo pieniędzy. Natychmiastowe zgłoszenia „Ruperos” ul. Chocimska 1a, II p. 30521

Samotny urzędnik gospodarczy w średnim wieku, energ czny, pilny i sumienny podwójną pozycję na majątek 800 morg potrzebny zaraz lub od 1. 1. 1928. Oferty pod „Urzędnik gospodarczy” do Dzien. Bydg. (30540)

Pomocnik fryzjerski potrzebny Wozniak, Sienkiewicza 43. F-16314

Krawcowa samodziel. z dobrym krojem potrzebna do prowadzenia szwalni od 1. 1. 28. Zgłosz. z odpisem świadectw. podaniem pensji adresować St. Romińska, Wyrzyk, bławaty i konfekcja. 16273

Poszukuję dziełnicę pomocnika gorzelniczego zaraz. Zgłosz. do Zarządu Gorzeln. Zalesie, pow. Szubin. (30424)

Zecer-drukarz lub zecer akcydensowy (młodszy) i introligator młodszy, który samodzielnie pracuje, potrzebni od 1 stycznia lub wcześniej Witold Kabat, drukarnia, Bydgoszcz, Herm. Frankego 2. 16034

Pomocnika fryzjerskiego poszukuje Sw. Trójcy 14. 30534

Pomocnik fryzjerski potrzebny. Swiecie n/W., Mickiewicza 2. 30331

2 pomocników fryzjerskich poszukuje Piotrowski, Poznańska 23. 30574

Dziełnicę stolarzy na formierowane meble poszukuje Mathes, fabryka mebli Garbary 20. 30079

Pomocnik fryzjerski zaraz potrzebny. Dworcowa 31a. 30538

Potrzebna ekspedjentka z branży cukierków. Poznańska 31. 30543

Poszukuję ekspedjentki do składu obuwia, sumienną i rzetelną. Oferty z podaniem pretensji do Dzien. Bydg. pod „Obuwia”. 30550

Uczniwa dochodząca posługaczka z dobrem gotowaniem i praniem potrzebna natychmiast. Adres wskazać Dzien. Bydg. 30547

Poszukuję samodzielnego cukiernika zaraz. Długa 33, piekarnia i cukiernia Z. Kunkiel. 30549

Uczennica do kuchni zaraz potrzebna. Bydgoszcz, Restauracja Obywatelska, Dworcowa 5. F-16313

Posługa do prac domowych zaraz na przedpołudnie potrzebna. Adres w filii Dzien. Bydg. Dworcowa 2. F-16318

Poszukuje uzdolnioną pannę do szycia sukien, tylko samodzielne siły mogą się zgłosić. Gdańska 57, parter lewo. (F-16315)

Dziewczynka lat 16 potrzebna do posługi. Babiawieś 3a, II p. prawo. F-163-5

Gospodyni potrzebna zaraz. Strzelnica, Toruńska 175. 30433

Poszukuję 30288 dzielnych czeladników szewskich na wszelkie prace. Alojzy Szewmin, skład obuwia, Tuchola, Swiecka 10 Pomorz. 30529

Dziewczyne młodszą do posług poszukuje Majewski, Pomorska nr. 65. F-16207

Służąca, uczniwa umiejąca dobrze gotować potrzebna Szarek, Dworcowa 90. F-16337

Chłopiec do lekkich prac może się zgłosić Błonia 14/15. Stolarnia. 30578

Chłopiec do posyłek może się zaraz zgłosić w firmie Karol Kurtz Nast., Poznańska 32 30582

POSADY POSZUKUJĄ

Dziełnicę podróżującą przy mnie sprzedaż jednego artykułu na prowincję, referencje dobre. Zgł. do filii Dzien. Bydg. pod „W. M. 28”. 30529

Administrator kawaler poszukuje od 1 stycznia zaufanego stanowiska. Oferty do filii Dzien. Bydg. Dworcowa 2 pod „Administrator 45”. 16265

Książkowa znająca wszelkie prace biurowe, pisząca również na maszynie, poszukuje zaraz wgl od 1 stycznia odpowiedzialnie posady. Praktyka k.koletnia. Referencje poważne. Lask. zgłosz. do Dzien. Bydg. pod „R. G 1928” 30186

Służący lat 33, żonaty sumienny, trzeźwy i pracowity dziełnicę w swoim zawodzie poszukuje stałej posady od 1. 4. 28. Zgł. do eksp. Dzien. Bydg. pod „M. N. K.” 3 354

Sierota poszukuje miejsca do wszystkiego. Brykonówna Sowińskiego 12-14. F-16331

Gospodyni lat 24 z dobrem świadectwem poszukuje posady zaraz lub później. Oferty nadesłać do Dzien. Bydg. pod „24”. 30539

Młodszy czeladnik młynarski który pracował w większym młynie obeznany z wszelkimi maszynami młynarskimi i elektrycznością poszukuje zaraz lub później posady. Zgłoszenia do p. Litz, Szewno, Pomorze p. Swiekatowo. 30528

DZIERŻAWY

Majątek przetrzynsłowy, 420 morgów ziemi do tego młyn wodny tartak, 2 cent. z morgi, zaraz do wydzierżawienia. Popławski, Toruń, Wielkie Garbary 14, telefon 450. 30410

Korzystne dzierżawy. 350 morg. ziemia pszena. budynki I kl., inwentarze nadkompletne, z parówką, przejęcie 35.000 zł. wpłata według umowy. 330 morg pszennej, budynki ładne, inwentarze nadkompletne, przejęcie 32.000 zł. 150 morg. dobrej, budynki masywne, inwentarz kompletny, przejęcie 9.000 zł. — 90 morg pszennej, budynki I. kl., inwentarze nadkompletne, przejęcie 7.000 zł. 60 morg pszennej, budynki I. kl., inwentarze nadkompletne, przejęcie 6.000 zł. i inne poleca i przyjmuje Biuro „Pogoń”, Dworcowa nr. 80, telefon 1815. Znaczek na odpowiedź.

Oddam zaraz w dzierżawę wzorowe gospodarstwo z buraczaną i pszenną ziemią w obszarze 92 morgów, położone przy szosie, 3 km. od głównej stacji kolejowej, w pow. chełmińskim, kompl. żywy i martwy inwentarz 5 koni, 10 szt. bydła, 13 świń itd.) Kaucja 6—8 tys. zł, dzierżawa według umowy. Of. pod „Weka” do Dzien. Bydg. 10328

Poszukuję dzierżawy rzeźnictwa zaraz lub 1. II. 28. Oferty z warunkami przyjmuje Konrad Wilczarski, Bydgoszcz, Ułańska 31. (30551)

Bufetowy weźmie bufet na rachunek, może złożyć kaucji 1000 zł. Oferty proszę złożyć do filii Dzien. Bydg. Dworcowa 2 pod „R. 1000”. 16279

Skład z mieszkaniem urządzenie dla rzeźnictwa nadające się dla każdego interesu zaraz lub od 1. I. 28 r. do wydzierżawienia. Zgł. osobiste do Fabryka wód mineralnych Sierakowice, Katuzka 6. 30460

Składnica cementowa z biurem i elektr. światłem zaraz do wydzierżawienia, trzy ubikacje na warsztat do oddania. Lama, Sienkiewicza 28. F-16-14

MIESZKANIA

Poszukuje się 3 pokojowego mieszkania. Warunki według umowy. Oferty pod „P. 29” do Dzien. Bydg. 3 266

Mieszkanie 4 pokojowe z windą na dworcowej ulicy od 1. 1. 28. tylko chrześcijańskiej rodz. wydzierżawie. Of. upr. pod nr. 325” do filii Dzien. Bydg. Dworcowa. F-16296

POKOJE

1-2 pokoje dobrze umebl. do wynajęcia. Okole, Kanałowa 5. F-16307

Pokój umebl. dla pani z zawodem od 1. I. 28. do wynajęcia. Gdańska 21, III l. 30218

Pokój z osobnym wejściem w centrum miasta poszukuje. Placę czynsz za trzy miesiące z gory. Zgł. do filii Dzien. Bydg. Dworcowa nr. 2 pod „Osobne wejście” 16328

Pokój dobrze umeblowany od 1. I. 1928 r. do wynajęcia. Nötzelmann, Nowy Rynek nr. 1, II l. 30583

Sprychy debowe i dzwona bukowa
destki i blochy bukowe sosnowe, debowe i inne, kantówki, listy i szalówki poleca
K. Sullgowski,
Chocimska 34,
Bydg. szcz.
Tel. 1264.

Pokój do wynajęcia Cieszkowskiego 14, II ptr. prawo. F-16323

Pokój umeblowany Grodzka 18 I. schody przy Mostowej. 30577.

Pokój umebl. do wynajęcia, ul. Chocimska 2, parter. F-16308

ROZMAITE

Zmarszczki usuwa sposobami dozwolonymi przez Urząd Zdrowia. Gabinet Kosmetyczny Cieszkowskiego 20. (16312)

Obiady smaczne po 1 zł poleca restauracja „Ognisko”, Jagiellońska 71. 30455

Wdowiec 45 lat, bezdzietny, handlowiec, posiada majątek ziemski 90 morgowy, poszukuje panny lub wdowy w stosownym wieku i z odpowiednim majątkiem ziemskim lub realnością miejską. Pośrednictwo rodzinne lub znajomych jest mile widziane. Którym paniom zależy na szczęśliwym pożyciu małżeńskim zechcą swe oferty złożyć w Dzienniku Bydgoskim pod „Kupiec” F-16293

Kawaler lat 23, przystojny, miłego usposobienia, z roln. wykształceniem, pragnie nawiązać korespondencję z panną najchętniej właścicielką gospodarstwa lub restauracji w celu matrymonialnym. Łask. zgłosz. z całem zaufaniem proszę do Dzien. Bydg. pod „J. D. 23”. 30515

Przystąpię jako spółnik do dobrze prosperującego przedsiębiorstwa z kapitałem 7—8 tys. zł. rolnictwo nie wykluczone. Zgł. do Dzien. Bydg. pod „Kapitał 7000”. 3046

10—15.000 złotych pożyczki na I hipotekę wartościowej kamienicy w śródmieściu poszukuje zaraz albo od 1 stycznia. Zgł. do Dziennika Bydg. pod „Hipoteka 15.. 30459

Spółniczkę przyjmie dobrze prosperujące przedsiębiorstwo z gotówką 2000 zł, fachowość nie wymagana. Dobre zyski zapewnione. Łaskawe oferty pod „M. G.” do filii Dzien. Bydg. Dworcowa 2. 30482

Spółniczkę do mego zakładu przemysłowego poszukuje, pożyniejszy ożenek jest możliwy. Oferty do Dzien. Bydg. pod „C. D. 26”. 30925

8—30.000 ulokuje na listy hipoteczne albo kupię pretensje hipoteczne. Oferty pod „Ertan 37” do filii Dzien. Bydg. ul. Dworcowa 2. 16275

Wspólnika do wytworów czeladzi z kapitałem 2.000—2.300 zł poszukuje się zysk zapewniony. Oferty pod „Zysk” do filii Dzien. Bydgoskiego Dworcowa 2. 30380

Na ogłoszenie właścicielki Marji Burdelskiej odpowiadam, iż nie miałem, ani nie mam zamaru piekarni z mieszkaniem ostrzeżenie jest w zupełności bezpodstawne. Ogłoszenie to uznaje jedynie za oszczerstwo, naco reagować nadal nie będę. Jakób Kamiński, ul. Grunwaldzka 132. (30471)

Dnia 14-go grudnia r. b. zmarł nagle w Warszawie

ś. p.

Marjan Bawarski

nasz podstarszy, rycerz krzyża zasługi Bractwa.

Przez nieoczekiwaną śmierć Jego ponieśliśmy niepowetowaną stratę.

Był On jednym z najgorliwszych członków i kierowników naszego Bractwa.

Zachowamy Go we wiecznej pamięci!

Nakło, w grudniu 1927 r.

Za Zarząd Bractwa Strzeleckiego

Tomasz Biniakowski, starszy.

Nabożeństwo żałobne odbędzie się w sobotę, dnia 17. bm. o godzinie 10-tej przed południem w kościele paraf., poczem pogrzeb na cmentarz w Nakle. (30563)

Dnia 14-go b. m. zmarł nag'ę ś. p.

Marjan Bawarski

z Nakła

członek wyrzyckiego Sejmiku Powiatowego.

Ś. p. Zmarły brał wybitny udział w życiu samorządu powiatowego, od roku 1921 a działalność Jego była owi na głęboką troską o dobro publiczne.

Cześć Jego pamięci!

Wyrzysk, dnia 14 grudnia 1927 r.

**Sejmik Powiatowy.
Wydział Powiatowy.**

30564)

Dnia 14 grudnia b. r. rano zmarł nagle w Warszawie nasz nieodżałowany prezes towarzystwa lokalnego, powiatowego i okręgowego, założyciel towarzystwa

ś. p.

Marjan Bawarski

w 48 roku życia.

Przez śmierć Jego straciliśmy niepowetowaną siłę, zacnego koleżę i nieustraszonego obrońcę.

Niech Mu ziemia ojczyzna, którą tak gorąco ukochał, lekką będzie.

Towarzystwo Restauratorów na pow. wyrzyski.

Nabożeństwo żałobne odbędzie się w sobotę, dnia 17. bm. o godzinie 10 przed południem w kościele parafjalnym, poczem pogrzeb na cmentarz w Nakle. (30565)

Dnia 13-go grudnia zasnęła w Bogu opatrzona Sakramentami św. po długich i ciężkich cierpieniach moja najukochańsza żona, nasza kochana matka, teściowa, babcia i prababcia, ś. p.

Magdalena Delińska

przeżywszy lat 74, o czem donosi w smutku pogrążony

Mąż i rodzinę.

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 18. bm. o godzinie 2-jej po południu z domu żałoby Czyżkówko-Bydgoszcz, Flisacka 19 na stary cmentarz. (30553)

STEMPLE
kautukowe i metal.
SZYLDZIKI
mosiężne, emalio-
wane i tekturowe
dostarcza
Fr. Zawadzki
Pierwsza Bydgoska
Fabryka Stempli
Pomorska 13.
Telefon 70.
29890

Ryszard Sypniewski

ś. p.

stud. IV. roku św. Teologii - kapitan rez
W. P. - kawaler orderu Virtuti Militari
i Krzyża Walecznych - uczestnik powstania
górnoszląskiego

zmarł w Krakowie dnia 15-go grudnia b. r.
o czem zawiadamiam ają stroskami

Rodzice i rodzeństwo.

(30585)

Dnia 14 grudnia 1927 r., o godz. 2 po południu, zasnęła w Bogu, opatrzona Sakramentami św., nasza najdroższa matka, teściowa, siostra i ukochana babcia ś. p.

Józefa Graczyk

w 73 roku życia, o czem donosi w ciężkim smutku pogrążona

Rodzina.

Bydgoszcz, dnia 16 grudnia 1927 r.
Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 18 grudnia b. r., o godz. 3 po południu, z domu żałoby, ul. Jasna 25, Okole. (30620)

Dnia 14 grudnia zmarł nagle na udar serca

ś. p.

Marjan Bawarski

długoletni członek i kilkakrotny prezes Rady Nadzorczej naszego banku, przeżywszy lat 47.

Śp. Zmarły przodując naszej instytucji, był nam prawdziwą ostoją. W Zmarłym ponosimy niepowetowaną stratę. Prawość Jego charakteru była nam wzorem i przykładem.

Cześć Jego pamięci!

**Zarząd i Rada Nadzorcza
Banku Ludowego**

30608

w Nakle.

Dnia 14 bm. zasnął w Bogu po krótkich lecz ciężkich cierpieniach

ś. p.

Bronisław Margański

o czem zawiadamiam

Wsłuch pracownicy P. K. P.
Warsztatu Sygnalowego i Kl. Bydgoszcz

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 18 b. m. z kapł. nowego cmentarza kafoł. o godzinie 13.30. (30548)

Inspektorów-akwizytorów

na Pomorze specjalnie dla działów
życiowego i wypadkowego **poszukuje**
Towarzystwo Akcyjne Ubezpieczeń
„VITA” w Warszawie

Zgłoszenia przyjmuje (30559)
Jeneralna reprezentacja na Pomorze

Bydgoszcz, ulica Dworcowa nr. 13c, telefon 19.

Dnia 17 bm. po południu o godz. 3 otmieramy
w naszym magazynie na II piętrze

cukiernię

(30618)

urządzoną według najnowszych wymagań.

Na uroczystość tą zapraszamy Szan. Obywateli
miasta Bydgoszczy i okolicy jaknajprzejmiej

Bydgoski Dom Towarowy

ulica Gdańska róg Dworcowej.

(Windy uruchomione)

Telefon 354

Dnia 14 bm. o godzinie 5.30 po południu zasnął w Bogu po krótkich lecz ciężkich cierpieniach nasz kochany ojciec, teść i dziadek ś. p.

Antoni Piasecki

mistrz rzeźnicki

w 74 roku życia, o czem donoszą w smutku pogrążone

Dzieci, wnuczki i wnuki.

Szubin, Bydgoszcz, Świecie, Chicago. (30546)

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 18 grudnia 1927 r. o godzinie 2 po południu z domu żałoby w Szubinie przy ul. 3 Maja nr. 2.

Cena ogłoszeń: 20 gr. za wiersz 1-m/m., szer. 38 m/m. Za reklamy na stronie przed ogłoszeniami 50 gr., w tekście na drugiej i trzeciej stronie 90 gr., na dalszych stronach 75 gr. za wiersz 1-m m., szer. 67 m/m. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 20 gr., każde dalsze 10 gr.; dla poszukujących pracy oraz na nekrologi 20%, zniżki. Przy powtórzeniu ogłoszeń udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie zniżki ujadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25%, dopłaty. — Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca o 20% drożej. Za terminowo umieszczenie i przepisane miejsce administracja nie odpowiada. — Miejsce płatności: Bydgoszcz. — Konta bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych, Bank Ludowy, Bank Gospodarstwa Krajowego, Bank M. Stadhagen. — Konto czekowe: P. K. O. 209718 Poznań.

Wydawca, drukarz i właściciel: Drukarnia Bydgoska Sp. Akc. w Bydgoszczy. — Redaktor odpowiedzialny: Henryk Ryszewski w Bydgoszczy.